

ADVOCATENBLAD

SINDS 1918

INTERVIEW

Wouter Veraart over spreekrecht.
'Het wordt een poppenkast.'

ACHTERGROND

Snel, hip en modern:
de boetiek is niet te stuiten

KRONIEKEN

Tuchtrecht: veertien
pagina's tuchtuitspraken



België wijst de weg



Nihoff Werning & Kooij
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

Ik wens je veel personeel

Dat is geen positieve toewensing. Vreemd eigenlijk, want goed personeel kan veel werk verzetten.

Maar let op; het brengt verplichtingen met zich mee. Zo moet je bij ziekte het loon doorbetalen en ben je als werkgever vaak aansprakelijk als de werknemer iets overkomt. En je wilt ook zorgen voor goede secundaire arbeidsvoorwaarden zoals een pensioen.

Nihoff Werning & Kooij ondersteunt je hierbij. Met bijvoorbeeld een goede inschatting van de risico's.

Dan kunnen we je met een gerust hart veel personeel toewensen!

www.nwk.nl

Nihoff Werning Assurantiën B.V. is een aangesloten instelling van Kröller Assurantiën B.V. en daarmee onderdeel van Aon.



Publicatiedatum 27 maart 2018

98e jaargang

Het *Advocatenblad*, het blad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 10 keer per jaar en wordt uitgegeven door Boom juridisch. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen. De redactie werkt volgens de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek.

Hoofdredacteur

Kees Pijnappels

Redactie

Sabine Droogleevoer Fortuyn, Nathalie Cloudemans-Voogd, Sylvia Kuijsten, Francisca Mebius

Advocaat-redactieleden

Jan Wouter Alt, Aldert van der Bent, Karol Hillebrandt, Jack Linssen, Robert Malewicz, Coline Norde, Christiane Verfuurden, Paulien Willemsen, Rogier Wolf

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

Textcetera, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Wilco, Amersfoort

Citeerwijze

Adv.bl. 2018-3, p.

Aan dit nummer werken mee

Ruben Alderse Baas, Jouko Barensen, Kees Beekmans, Erik Jan Bolsius, Martijn Gijsbertsen, Mark van der Heijden, Jean-Pierre Jans, Mariska Jansen, Matthijs Kaaks, Michel Knapen, Sanaz Kousedghi, Lars Kuipers, Alf Mertens, Stan Popescu, Robert Sanders, Tatiana Scheltema, Trudeke Sillevius Smitt, Marco Vellinga, Paul van Wijngaarden

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl.

Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op.

De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

De redactie is telefonisch bereikbaar op nummer 070 - 335 35 70.

Boom juridisch

Selma Soetenhorst-Hoedt (uitgever)

Bureau van de orde

Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag, postbus 30851, 2500 GW Den Haag, info@advocatenorde.nl, 070-335 35 35, helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl, 070 - 335 35 54.

Abonnementen

De abonnementsprijs bedraagt € 246 per jaar (excl. btw, incl. verzendkosten). Een abonnement biedt u naast de gedrukte nummers tevens het online-archief vanaf 2001 én een e-mailtendering. Kijk op www.advocatenblad.nl voor meer informatie en het afsluiten van een abonnement. Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Valt de aanvang van een abonnement niet samen met het kalenderjaar, dan wordt over het resterende gedeelte van dat jaar een evenredig deel van de abonnementsprijs in rekening gebracht. Het abonnement kan alleen schriftelijk tot uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar worden opgezegd. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch voor een jaar verlengd. Voor vragen over uw abonnement kunt u contact opnemen met Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl.

Adreswijzigingen

Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl. Adreswijzigingen van advocaten: adres@advocatenorde.nl.

Media-advies

Maarten Schuttél

Advertentiedeelname

Capital Media Services B.V., Staringstraat 11, 6521 AE Nijmegen
Tel. 024-360 77 10, mail@capitalmediaservices.nl.

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en vervoelvoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) het *Advocatenblad* in enige vorm.

ISSN 0165-1331

Omslagfoto: Alf Mertens



© Speerd van der Hucht

REDACTIONEEL

DICHTBIJ IN BELGIË

DOOR / KEES PIJNAPPELS

De rechterlijke macht gaat experimenteren met eenvoudige procedures om burenruzies en vechtscheidingen te beslechten. Er komen experimenten met de buurtrechter en de schuldenrechter. Zo staat het in elk geval in het regeerakkoord van Rutte III, dat dateert van oktober vorig jaar. Inmiddels zijn we een klein halfjaartje verder, maar veel meer dan aankondigingen hebben we nog niet gezien.

Onze redacteur Francisca Mebius ging naar België om te zien hoe de rechtspraak daar omgaat met de huis-tuin-en-keukenproblemen van de burger (vanaf pagina 14). De Belgen experimenteren niet, die zijn al eeuwenlang vertrouwd met de vrederechter. Het verhaal lezend, kun je niet anders dan concluderen dat het systeem prima werkt. Verbazingwekkend eigenlijk dat twee kleine buurlandjes, die nota bene gedeeltelijk dezelfde taal spreken, hun rechterlijke macht zo verschillend hebben ingericht.

De Rechtspraak krijgt van Rutte III een miljoen voor experimenten. Misschien is het een idee dat geld te besteden aan een onderzoek of en hoe we het Belgische systeem kunnen kopiëren. Waarom zelf het wiel uitvinden als onze zuiderburen er al fluitend rondjes mee rijden? Het lijkt geen twijfel dat een Nederlandse vrederechter geld gaat kosten. Een afweging van kosten en maatschappelijke baten kan weleens verrassend positief uitpakken.

In dit nummer ook aandacht voor het plan om verdachten tijdens een strafzitting verplicht te laten luisteren naar de gesproken verklaring van het slachtoffer. Een ogenschijnlijk sympathiek voornemen van justitieminister Dekker, maar op dit punt kunnen de kosten wel eens groter blijken dan de baten. Lees het interview met rechtsfilosoof Wouter Veraart (vanaf pagina 22) en vel uw eigen oordeel.

Het derde *Advocatenblad* van het jubileumjaar 2018 bevat overigens nog een heuse primeur. Met gepaste trots kan ik u melden dat we voor het eerst in onze honderdjarige geschiedenis de Kroniek Tucht recht publiceren. De aandacht voor tuchtrechtelijke jurisprudentie neemt toe. Op onze website Advocatenblad.nl trekken berichten over uitspraken van hof en raden van discipline vaak de meeste lezers. In het lezersonderzoek dat we vorig jaar hielden, bleek tucht recht ook in het papieren magazine een populair thema te zijn.

Vanaf pagina 69 vindt u veertien pagina's tuchtuitspraken, naast uiteraard de vaste juridische rubrieken elders in dit magazine. Ik ben benieuwd wat u ervan vindt. E-mail aan redactie@advocatenblad.nl is van harte welkom.

DEZE EDITIE



Advocaat in de lokale politiek



Meeliften op het imago van een topper

RUBRIEKEN

- 3** Redactioneel, Colofon
- 6** Het Dilemma, @Advocatenblad, Poll
- 7** Cijfers, Citaat, Column Matthijs Kaaks
- 9** In Beeld
- 12** Frisse Neus
- 21** Ter zitting, Agenda
- 52** Gezien
- 53** Tuchtrectcolumn Trudeke Sillevius Smitt
- 65** Lawyers for Lawyers
- 66** Canon

ACTUEEL

- 10** Gelderland: geen vaste verhinderdata bij KEI, ACM kijkt naar provisieverbod
- 11** Kamer akkoord met Engelstalige rechtspraak, Advocaat lanceert anti-afluister telefoon

COVER

- 14** Leren van de zuiderburen

INTERVIEW

- 22** 'We komen in een poppenkast terecht'
- 35** 'Zuidas hoort bij Nederlandse kenniseconomie'

ACHTERGROND

- 26** Exclusieve advocatenshops
- 32** Plussen en minnen van het nieuwe Wetboek van Strafvordering

- 36** Advocaat in de lokale politiek
- 42** Meeliften op het imago van een topper

JUBILEUM

- 41** Advocaat in oorlogstijd

LEGAL TECH

- 49** De kracht van chatbots

JURIDISCH

- 54** Juridische opinie: Officieren van justitie en advocaten begrijpen elkaar vaak niet
- 58** Juridische opinie: Legaliteit in tijden van terreur
- 67** Even Opfrissen: Een bevrijdend verweer herkennen

PRAKTIJK

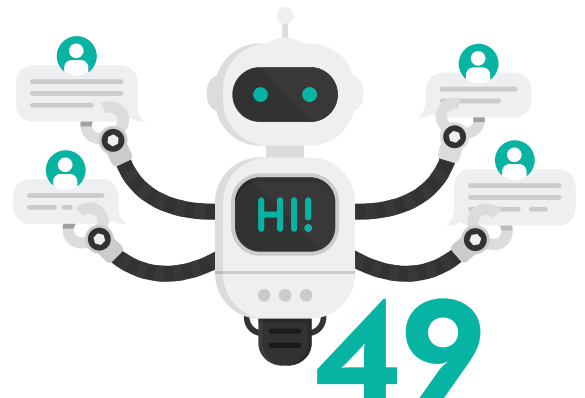
- 62** De AVG voor advocaten

KRONIEK

- 69** Tuchtrect

VAN DE ORDE

- 85** Ordeberichten
- 92** Transfers
- 96** Uitspraken van de tuchtrecter
- 98** Ten slotte: column lid algemene raad Nederlandse orde van advocaten Ruben Alderse Baas



De kracht van chatbots

In dit, mevrouw de rechter, is alleen nu maar contractuele correspondentie over de vraag of ik contractuele correspondentie aangaande deze zaak aan u mag overleggen....



69

Kroniek Tuchtrect

“Van Benthem & Keulen presteert al jaren op rij sterk, met in 2016 weer een miljoen meer omzet dan in het jaar ervoor. Sinds het boekjaar 2011 steeg de omzet van het Utrechtse kantoor consistent, met in totaal ruim 26%. Geen ander top-50 kantoor kreeg dit in de afgelopen zes jaar voor elkaar.”

(bron: Advocatie.nl)

Van Benthem & Keulen behoort tot de snelst groeiende kantoren van Nederland en dat al zes jaar. Niet alleen omdat wij als toegankelijk topkantoor innovatief zijn, maar vooral omdat wij dat concreet maken:

- Kosteloos Serviceconcept vanDienst, ook voor niet-klienten
- VBK Transitie App (bekroond met Computable Award 2016)
- Dawn Raid Manual inclusief workshop
- Litigation Valuator voor inzicht in proces & kosten vooraf, ook bij complexe procedures

IS CUSTOMER FIRST IETS VOOR JOU?

Onze (potentiële) klienten zijn niet op zoek naar een kantoor met alleen juridische topkwaliteit, maar willen een partner met commitment.

Door dit commitment en onze groei zoeken wij constant naar de juiste mensen die de klient voorop stellen. Wil jij bij een succesvol full-service kantoor én aan jouw persoonlijke groei werken?

Kijk dan op www.VBK.nl voor onze vacatures, stuur een open sollicitatie of neem voor meer informatie contact op met Marga Fennema (margafennema@vbk.nl), tel. 030-2595721.

VAN BENTHEM & KEULEN
ADVOCATEN & NOTARIAAT

Archimedeslaan 61 | 3584 BA Utrecht
030 - 259 59 59 | www.vbk.nl | info@vbk.nl



HET DILEMMA

U verdedigt een andere advocaat in een zaak bij de raad van discipline. Maar u bent ziek en vraagt uitstel om medische redenen. De griffie mailt terug: aanhouding geweigerd. Een reden wordt niet gegeven. Wat nu?

DOOR / SYLVIA KUIJSTEN

Noa de Leon-van den Berg (41), tucht- en strafrecht-advocaat bij Advocatenkantoor De Leon in Utrecht

‘Geen reden opgeven is reden voor wraking’

‘Als er geen reden wordt gegeven door de griffie, zou dat wat mij betreft een goede grond zijn om de voorzitter te wraken, gelet op de belangen van mijn cliënt. Er zou bij mij dan de vrees kunnen ontstaan dat de rechter tegenover mij een vooringenomenheid koestert, in die zin dat het laten doorgaan van de geplande zitting boven het belang wordt gesteld om als advocaat bij de zitting aanwezig te kunnen zijn. Wel dient wraking een uiterste middel te zijn. De rechter moet tegelijkertijd ook een afwijzing van een aanhoudingsverzoek onderbouwen. Zonder een motivering kan immers niet worden vastgesteld of aan de verplichtingen van artikel 6 (lid 1 en 3 onder c) EVRM is voldaan.’



Aldert van der Bent (47), advocaat aansprakelijkheidsrecht bij Wybenga Advocaten in Rotterdam

‘Ziekte is een vorm van overmacht’

‘Ik zou eerst bellen om alsnog uitstel te krijgen. Als dat niet wordt verleend, zou ik toch naar zitting gaan. Mocht dat écht geen optie zijn, dat probeer ik een collega

in mijn plaats te laten gaan. Mijn ervaring is dat de meeste verzoeken gewoon worden gehonoreerd. Meestal lijkt er namelijk weinig noodzaak om de zitting koste wat kost door te laten gaan. Ziekte is immers een vorm van overmacht. Volgens mij hoeft de griffie geen reden voor weigering te geven, maar er zal natuurlijk in alle redelijkheid wel rekening moeten worden gehouden met het recht van beklaagden om zich door hun belangenbehartiger te laten bijstaan.’

Liselotte van Gaalen-van Beuzekom (41), advocaat tuchtrecht en letselschade bij Eye Legal in Utrecht

‘Belang van de cliënt staat voorop’

‘Het belang van mijn cliënt staat voor mij altijd voorop, dus moet ik ook zijn of haar belangen ter zitting – en daaraan voorafgaand – zo zorgvuldig mogelijk behartigen. Mocht ik dus écht te ziek zijn, dan stuur ik een collega of wraak ik als uiterste middel de voorzitter. Voor het uitstellen van een zaak gelden geen formele regels; wel bestaat er een wrakingsprotocol. Op verzoek van een partij kunnen tuchtrechters worden gewraakt op grond van feiten en omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid in die zaak schade zou kunnen lijden. Het niet-honoreren van een uitstel om gezondheidsredenen zou in voorkomend geval daaronder kunnen worden begrepen.’



@ADVOCATENBLAD

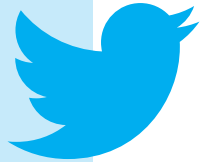
Dwalen door Tilburg met @ejbolsius voor @Advocatenblad #FrisseNeus #Spoorzone #Dwaalgebied #LawFoxadvocaat @WouterDammers

Mijn mening over het plan van de regioburgemeesters aangaande het toevoegen van een grond aan het Wetboek van Strafvordering in @Advocatenblad @RobbertJonk

Lezenswaardige kost: “De kostbare #KEI-machine hapert”. Zeer heldere reconstructie van @Gloudevrouw in het @Advocatenblad over de digitalisering van de @RechtspraakNL. @jansenm

Dinsdag jurisprudentielunch! Bespreking herijkte gedragsregels advocatuur... @Advocatenblad @dBoorderSchoots

Samen met @Pieter_Brokkx schreef ik voor het @Advocatenblad over de ‘criminalisering van hiv’ naar aanleiding van een onverkwikkelijke zaak waarin @Het_OM een loopje leek te nemen met de feiten over #hiv @advocaatsmeets



POLL

In haar oratie gaat bijzonder hoogleraar advocatuur Diana de Wolff in op vier archetypen advocaten. In welke rolbenadering kunt u zich het beste vinden?

De wolf 17%

De conciërge 15%

De verbinder 59%

De actievoerder 9%

(Uitslag op basis van 246 stemmen via Advocatenblad.nl)

Dit Dilemma is afkomstig uit de DilemmaApp.

CIJFERS

VIERHO NDERD VIEREN VIJFTIG

Dat is het aantal advocaat-stagiairs die zich dit voorjaar inschreven voor de beroepsopleiding voor advocaten, blijkt uit cijfers van de NOvA en uitvoeringsorganisatie CPO/Dialogue. Sinds 2015 groeit het aantal nieuwkomers met enkele procenten per jaar.

CITAAT

‘In het geval van schending van de privacy wordt in ons land weinig geprocedeerd. Rechters zijn terughoudend met het toekennen van schadevergoedingen.’

Advocaat Mark Jansen van Dirkzwager tegen Omroep Gelderland in reactie op de verspreiding van camerabeelden van bezoekers van een sauna in Overasselt.

COLUMN



DOOR / MATTHIJS KAAKS

Kiloknallers van de rechtspraak

Voor de Raad voor de rechtspraak is e-Court een concurrent. Met de aanval die Frits Bakker op deze digitale arbitrage-instelling heeft ingezet, springt hij niet op de bres voor kwaliteit. Nee, hij voert strijd tegen een concurrent in de incassomarkt. De rechtspraak, lees: de overheid, heeft de kantonzaken namelijk nodig als melkkoe. Dit wordt behendig in het publieke debat verzwegen. Maar cijfers maken dat duidelijk. Van de ruim anderhalf miljoen rechtszaken die de rechtspraak in Nederland jaarlijks verwerkt, wordt ongeveer twee derde door de kantonrechter behandeld. Het merendeel betreft eenvoudige incasso's. Ongeveer 400.000 van die incasso's eindigen in een verstekvonnis, veelal vorderingen waarvoor een griffierecht van bijna 500 euro wordt geheven. Dat is een omzet van 200 miljoen euro aan griffierechten. Omzet die wordt geperst uit armlastige consumenten. De kosten van deze zaken zijn minimaal. Voor de behandeling van een verstekzaak is door het ministerie van Justitie en Veiligheid namelijk slechts twaalf euro uitgetrokken (tarief 2016). Het zijn de kiloknallers waaraan een rechter maximaal één minuut mag besteden. Dat is zo vastgelegd in het Lamicie-model, het door rechters zo verfoeide korset waarin de zaaksbehandeling ongenadig strak is ingesnoerd. In die éne minuut moet de rechter de vordering

ambtshalve toetsen. Dat is net iets meer dan een stempelmachine. Een simpele rekensom leert dus dat deze kantonzaken voor de overheid uiterst winstgevend zijn. Nu vreest Frits Bakker dat e-Court de rechten van burgers aantast wanneer deze zaken bij de kantonrechter verdwijnen. Hij zei letterlijk in *Nieuwsuur*: ‘Het is goedkoper maar dan lever je heel veel in aan rechtsbescherming, terwijl de kwaliteit van de kantonrechter is gegarandeerd. Het is een zwart gat. Je weet niet hoe de zaak behandeld wordt.’ Frits Bakker weet heel goed dat het bij de bulkzaken niet gaat om de rechtsbescherming. Hier sprak niet de rechter die zich zorgen maakt over kwaliteit. Hier sprak de manager die zijn targets in gevaar ziet komen. Het zaaksvolume. De outputfinanciering. Ondertussen houdt de Raad voor de rechtspraak in opdracht van de overheid een pervers systeem in stand. Een systeem waarbij de minderbedeelden indirect justitie financieren door de lucratieve incassopraktijk. Daar worden de meervoudige kamers van betaald die voor lastige handelszaken vele minuten nodig hebben. Dat maakt rechtspraak elitair. Er wordt weleens gezegd dat gesubsidieerde balletvoorstellingen worden betaald door de mensen die er nooit heen gaan. Zo wordt de rechtspraak gefinancierd door de burger die zelf geen geld heeft om te procederen.

ONS VERTAALTEAM STAAT VOOR U KLAAR



Juridisch vertalen, een vak apart!

Van IP-recht tot arbitragerecht en alle juridische deelgebieden er tussenin:
JMS heeft de vertaalspecialist in huis.

Bent u op zoek naar een juridisch vertaalbureau met kennis van zaken? Neem dan vrijblijvend contact met ons op.



IN BEELD

Arbitrage-instituut in stad van vrede en recht

DOOR / FRANCISCA MEBIUS BEELD / MARCO VELLINGA

Het eerste Nederlandse arbitragecentrum is een feit. In Den Haag opende eerder deze maand het The Hague Hearing Centre de deuren. Wethouder Saskia Bruines mocht het lintje doorknippen. Bij het Hearing Centre kunnen bedrijven terecht voor commerciële geschillen, zoals patentzaken. 'We zijn geen instituut, maar faciliteren de randzaken, zoals technologie en vergaderruimten,'

zegt manager Niels Cornelese. De komst van het Hearing Centre vloeit volgens Cornelese voort uit de vraag van advocaten om specifieke vergaderfaciliteiten dicht bij kantoor en rechterlijke instanties te hebben. Er zijn al arbitrage-instituten in Parijs en Londen, maar met extra technologische ondersteuning en uitgebreide service hoopt het Hearing Centre bedrijven voor

geschillen naar Den Haag te trekken. Volgens wethouder Bruines is Den Haag de ideale locatie voor internationale arbitrage vanwege haar neutraliteit en vooraanstaande positie op juridisch gebied. 'Het versterkt onze positie als dé stad waar je moet zijn voor de oplossing van complexe internationale geschillen.' Om die reden heeft de stad een startsubsidie verstrekt aan het THHC.

GELDERLAND: GEEN VASTE VERHINDERDATA BIJ KEI

De pilot met digitaal procederen in Gelderland toont onverwachte kinderziektes. Sommige rechters van de Rechtbank Gelderland doen alleen op één vaste dag in de week hun KEI-zittingen. Bij de dagbepaling houdt de rechtbank dan geen rekening met verhinderdata die partijen hebben opgegeven, blijkt uit ervaringen van advocaten.

In minstens drie KEI-zaken was dat aan de orde, vertellen twee advocaten – anoniem, omdat de mondelinge behandeling in hun dossiers nog plaats moet hebben. In die procedures werd partijen gevraagd om verhinderdata. Volgens de advocaten gaven zij die tijdig door. Omdat zowel de cliënten als de advocaten op vrijdag een parttime dag hebben, stond die dag standaard in het lijstje. Toch werd de mondelinge behandeling in drie gevallen bij twee advocaten gepland op een vrijdagmiddag. Bovendien zijn de zittingen pas over een halfjaar. Ook is weinig tijd ingeruimd, terwijl het om ingewikkelde procedures gaat. De advocaten benaderden de administratie vervolgens om te vragen naar de gang van zaken. ‘Met parttime dagen kunnen we geen rekening houden,’ kregen ze te horen. Ook vertelden rechtbankmedewerkers hen dat de betreffende rechter alleen op vrijdagmiddag KEI-zittingen doet.

‘Ik vind het echt niet kunnen dat ze alle dagen wegstrepen behalve de vrijdag,’ zegt een van de betrokken advocaten. ‘Zeker nu allebei de advocaten en een van de cliënten de vrijdag verhinderd zijn. De rechtbank walst zo over de belangen van de rechtzoekende heen.’

KEI-ZITTINGEN

De mondelinge behandeling in KEI-zaken kan in principe op alle werkdagen plaatshebben, volgens Rechtbank Gelderland. ‘Maar zaken zijn nu toegewezen aan één rechter en er zijn rechters die op vaste dagen KEI-zittingen doen. Dan moet de administratie verhinderdata loslaten,’ laat een woordvoerder van de rechtbank weten. Volgens de woordvoerder is dat de praktische kant van KEI waar de rechtbank nu tegen aanloopt. ‘Ik heb geen pasklaar antwoord. We moeten hier samen met de advocatuur uit zien te komen.’

Een woordvoerder van de Raad voor de rechtspraak zegt dat dit niet anders is dan met papieren zittingen. ‘Als een advocaat veel verhinderdata opgeeft, kan het toch gebeuren dat een zitting op een van die dagen gepland wordt. Dat proberen we natuurlijk te vermijden, maar er moet wel een zitting komen.’

In het nieuwe procesrecht is de mondelinge behandeling ‘het hart van de procedure’. De rechter kan volgens het KEI-procesreglement de mondelinge behandeling inplannen met of zonder inachtneming van verhinderdata die partijen opgeven.

ACM KIJKT NAAR PROVISIEVERBOD

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) bekijkt momenteel of het provisieverbod voor advocaten in strijd is met de mededingingswet. Aanleiding is een eerder ingediende klacht tegen de NOvA door Jan-Hein Strop, oprichter van het advocatenvergelijgingsplatform Legal Dutch.

Volgens Strop beperkt het provisieverbod mededinging en houdt het innovatie en concurrentie tegen. ‘Door het provisieverbod is het voor nieuwe diensten onmogelijk om zich te ontwikkelen. Advocaten worden bang gemaakt om zich aan te melden bij juridische platforms.’

Het provisieverbod is vastgelegd in gedragsregel 2 lid 3 en houdt onder meer in dat advocaten geen vergoeding mogen betalen aan onlineplatforms voor het vinden van nieuwe cliënten. In de mededingingswet is deze manier van klantwerving niet verboden.

De ACM bekijkt of het provisieverbod nog wel van deze tijd is en of er voldoende concurrentie en innovatie mogelijk zijn, zegt een woordvoerder. ‘Daarbij worden zowel de onafhankelijkheid als de voordelen van vergelijking en bemiddeling meegenomen.’

Volgens de ACM is geen sprake van een officieel onderzoek, omdat er geen verdenking is. ‘Wel zien we een spanning tussen de wens om moderne platforms te ontwikkelen en het provisieverbod,’ aldus de woordvoerder.

De NOvA zegt in een reactie niet tegen bemiddelingssites te zijn. ‘Als beroepsorganisatie hebben wij de wettelijke taak te voorkomen dat de advocaat zijn vrijheid en onafhankelijkheid in gevaar brengt door te betalen voor of een beloning te ontvangen voor het aanbrenge van zaken.’ De NOvA laat verder weten dat aan gedragsregel 2 inmiddels een nieuw lid is toegevoegd dat stelt dat een advocaat provisie kan ontvangen mits hij kan aantonen dat hij daarbij niet handelt in strijd met de kernwaarden en dat het belang van de rechtzoekende bepalend is.

KAMER AKKOORD MET ENGELSTALIGE RECHTSpraak

De Tweede Kamer heeft ingestemd met wetgeving die Engelstalige rechtspraak mogelijk maakt. Hiermee is een volgende stap gezet in de oprichting van het Nederlands Commercial Court (NCC).

De NCC, gespecialiseerd in internationale handelsgeschillen, wordt een bijzondere kamer van de Amsterdamse rechtbank en het gerechtshof Amsterdam. Met de oprichting van de nieuwe rechtbank, waar Engels de voertaal is, komt de Rechtspraak tegemoet aan een groeiende behoefte bij bedrijven die internationaal actief zijn. De NCC beoogt deze bedrijven een plek te bieden om internationale handelsgeschillen op te lossen. Frits Bakker, voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, is blij dat de wetten door de Tweede Kamer zijn aangenomen. 'Snel nadat de wetgeving ook door de Eerste Kamer is, kunnen we de eerste zaken behandelen bij de NCC. Praktisch gezien staat hiervoor alles in de steigers, maar deze wetgeving is cruciaal omdat het een wettelijke basis geeft om in het Engels te kunnen procederen.'

De fracties in de Tweede Kamer stemden unaniem in met de nieuwe wetgeving. Het is nu aan de Eerste Kamer om zich uit te spreken. Aanvankelijk was het de bedoeling dat de NCC in 2017 van start zou gaan.

ADVOCAAT LANCEERT ANTI- AFLUISTERTELEFOON

Advocaat Sanne Schuurman wilde op een nette manier communiceren met zijn cliënten én voldoen aan zijn geheimhoudingsplicht. Daarom bedacht hij zijn eigen geheimhouderstelefoon die hij nu ook aanbiedt aan andere advocaten.

Via een aparte bv, Secret Holder Communications, verkoopt Schuurman, partner bij Guarda Advocaten in Breukelen, abonnementen voor de telefoon speciaal voor geheimhouders. 'Ik wilde PGP uit de schimmigheid halen,' vertelt Schuurman. PGP staat voor *Pretty Good Privacy*; een vorm van versleuteling die werkt met publieke en geheime sleutels. 'Bij onze PGP-telefoon gebruiken we software gekoppeld aan een .eu domein dat alleen geheimhouders hebben. Wij hebben het landelijk parket laten weten dat we gebruikmaken van die domeinnaam. Als Justitie dus een telefoon in beslag neemt, kunnen ze dus meteen zien dat die telefoon aan een geheimhouder toebehoort.' Op deze manier komen minder vaak geheimhouderberichten per ongeluk in strafdossiers terecht, hoopt Schuurman.

PGP-gebruikers kunnen normaal gesproken met een combinatie van een eigen privésleutel en een publieke sleutel informatie ver- en ontcijferen. Bij de telefoon die Schuurman bedacht, zijn beide sleutels geheim. 'Dat maakt het veel moeilijker te hacken,' zegt Schuurman.

ZENUWACHTIG

Voor 2.000 euro exclusief btw kunnen advocaten zoveel bellen en mailen

naar andere PGP-telefoons als ze willen. 'Het maakt ook niet uit waar je bent. De meeste cliënten zijn toch wat zenuwachtig als je in het buitenland bent en ze willen je spreken. Dat hoeft nu niet meer.'

De dienst richt zich niet alleen op strafrechtadvocaten, vertelt Schuurman. 'Deze telefoons zijn ook geschikt voor civiele advocaten die niet willen dat hun communicatie door hackers naar buiten komt. Of voor de communicatie met hun cliënten die onverhoopt met de FIOD, die vanaf juli ook mogen aftappen, in aanraking dreigen te komen.'

Alleen geheimhouders, in beginsel voor advocaten, kunnen bij Schuurmans bedrijf de telefoondienst afnemen. 'Advocaten moeten tekenen dat ze zich aan de regels houden. Ook moeten ze ermee akkoord gaan dat we hun e-mailadres doorgeven aan de NOvA en aan Justitie,' vertelt Schuurman. 'Als de orde of Justitie een signaal geeft dat er sprake zou kunnen zijn van misbruik, beëindigen we de dienst met die betreffende advocaat. Ik heb geen zin in gedoe.'

De NOvA laat weten elke aandacht voor het belang van vertrouwelijke informatie door en voor advocaten toe te juichen, zolang dit gebeurt binnen de kaders van de wet- en regelgeving.

‘AVG is helemaal niet zo spannend’

DOOR / ERIK JAN BOLSIUS BEELD / KEES BEEKMANS

De impact van de AVG wordt door advocaten wat opgeklopt om klanten bang te maken, stelt IT-advocaat Wouter Dammers (32). Wandelend door Tilburg relativeert hij de nieuwe privacywet.

Advocaat Wouter Dammers kan het nut van goed beschermde privacy niet genoeg benadrukken. De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) die eind mei 2018 van kracht wordt, ziet hij dan ook als een vooruitgang, al zien zijn IT-klanten dat vaak anders. ‘Ook voor hen zitten er vooral voordelen aan deze nieuwe regels. Het is een redelijke wet. Al het gedoe erover is wat overdreven. Veel van mijn klanten zijn bang voor de hoge boetes, maar het effect is juist prima. Het dwingt bedrijven en organisaties beter om te gaan met hun datamanagement. Vergelijk het met de financiële administratie, die moet ook op orde zijn, daar wordt het bedrijf beter van. Als bedrijven de gegevens van hun klanten en potentiële

klanten netjes verwerken, wordt de kwaliteit van hun bestanden en dus ook de dienstverlening beter.’ In de Tilburgse Spoorzone worden oude NS-gebouwen klaargestoomd voor nieuw gebruik door ondernemingen, universiteit en hogeschool, of zijn ze al omgetoverd. Een restaurant in een oude treinloods, een ambachtelijke bierbrouwerij, indoor skatepark, het hele gebied ademt vernieuwing. Dammers loopt er enthousiast doorheen. Intussen is hij kritisch over vakgenoten die hun klanten doemscenario’s schetsen rond het invoeren van de aangescherpte privacywetten. ‘De AVG is helemaal niet zo spannend. Iedereen doet er moeilijk over, maar dat is niet terecht. Die nieuwe regels zijn logisch, je wordt geacht een behoor-

lijke bedrijfsvoering te hebben met data van je klanten. Bedrijven die er een beetje redelijk bij nadenken, zitten best gauw goed. In principe is het simpel. Als je persoonsgegevens gaat verwerken, moet je daar een doeleinde aan koppelen, en als je een gerechtvaardigde grondslag voor het gebruik van die gegevens documenteert, mag er veel meer dan je denkt.’ Hoewel de privacywetgeving tot veel vragen leidt, besteedt Dammers het grootste deel van zijn tijd aan procedures over mislukte automatiseringen. ‘Complexe zaken, grote pakken met dikke contracten waarbij het toch misgaat. Het project is te duur, duurt te lang en de IT doet niet wat er is afgesproken. Ja, dat is ook bij KEI gebeurd. Ik pluis in zo’n geval de contracten, het mailverkeer en documenten uit en plak er het juridische plaatje op van verzuim, een ingebrekestelling, ontbinding en schadevergoeding. Rechters weten vaak niet goed waar ze mee te maken hebben. In mijn werk leg ik dus techniek uit aan rechters, en het recht aan technenuten.’

HIPPE TERMEN

Aan de andere kant van het station, in het ‘dwaalgebied’ in het oude centrum, vertelt Dammers wat hij mooi vindt aan Tilburg. ‘In deze stad heerst de werkmentaliteit van

Wouter Dammers

2014-heden Oprichter en advocaat LAWFOX Advocatuur

2012-2014 Advocaat/jurist ICTRecht

2009-2012 Advocaat IT-recht SOLV

Geregistreerd partnerschap, één kind



‘Ik leg techniek uit aan rechters en recht aan techneuten’

Rotterdamers en het rauwe en hippe van Berlijn.’ Hij studeerde rechten en vestigde er LAWFOX, zijn advocatenkantoor. Tijdens een tweede master, Law en Technology, koos hij voor de advocatuur. Tot die tijd zag hij zichzelf wel als ambtenaar in Brussel, waar hij stage liep. ‘Die master was het helemaal, toen wist ik waar ik mijn rechtenstudie voor had gedaan. De combinatie van recht, techniek en maatschappij, het kwam er mooi in samen. Ik snapte alles weer, kon het verbintenenrecht en goederenrecht ineens in een context plaatsen. De dynamiek, de constante vernieuwingen, dat trekt me zo aan in de techniek. Het leuke aan dit vakgebied is dat je de meest hippe termen hoort, er is steeds weer iets nieuws, het houdt je heel erg jong.’ Dammers volgt de technologische ontwikkelingen op de voet, verkocht zijn bitcoins voordat de koers inzakte en ziet quantum-computing als een belangrijker ontwikkeling dan blockchain. ‘Er is nog geen signaal

dat de wereld echt verandert met blockchain, terwijl quantum-computing helpt om bijna onhackbare beveiliging te maken, heel belangrijk voor banken.’

De IT-advocaat schetst ook een minder positief toekomstbeeld, waarin techniek ‘alles’ overneemt en vrijheden beperkt. ‘Als de menselijke factor er helemaal uit is, kun je niemand meer verantwoordelijk houden. Grondrechten worden dan aangetast zonder dat je er nog iets tegen kunt doen. Ik zie dat bepaald niet optimistisch in, maar word er toch ook niet somber van. Je houdt het niet tegen, zo gaat het gewoon.’ Dammers relateert dat scenario ook weer, hij weet dat angst voor technologische vooruitgang zelden bewaarheid wordt. Enthousiast vertelt hij hoe hij techniek toepast om efficiënter te werken, bijvoorbeeld met een zelfgeprogrammeerde generator voor sommatiebrieven.

Voorlopig is de groeiende behoefte aan IT-kennis in de advocatuur

vooral positief. Hij hoopt dat zijn kantoor, dat nu één medewerker heeft, in de komende vijf jaar uitgroeit naar zes tot acht advocaten. ‘Ik geniet van de vrijheid van het ondernemen, weet me goed te positioneren als IT-advocaat, onder andere door te bloggen.’ Dammers weet dat niet iedere advocaat daar happig op is, maar adviseert ze toch om zo veel mogelijk kennis te delen: ‘Blijf niet binnen zitten wachten op werk. Je moet naar buiten, ook online. Het verhoogt mijn vindbaarheid voor nieuwe klanten, maar ook mijn huidige klanten worden er blij van, ze hebben echt iets aan mijn verhalen online. Als ik hoor dat ze twee juridische vragen zelf hebben opgelost met die kennis, en toch nog wat hulp nodig hebben bij een derde, is mijn doel bereikt! En als je bloggen niet leuk vindt, doe het dan niet. Geef workshops, presenteer je verhaal op congressen of ga koffiedrinken met potentiële klanten.’



SCHIKKEN BIJ DE VREDERECHTER

LEREN VAN DE ZUIDERBUREN

DOOR / FRANCISCA MEBIUS
BEELD / ALF MERTENS

Initiatieven als de spreekuurrechter moet de rechter dichterbij de mensen brengen, maar tot een doorbraak komt het nog niet. België kent al eeuwenlang de vrederechter voor kleine geschillen en is daar zeer gelukkig mee.

Akkoord! U zet de televisie zachter en gaat dichterbij het toestel zitten. U zorgt dat de honden uit worden gelaten en uw dochters komen uw huis opkuisen waarna eens per week een kuisvrouw komt. Ik dicteer de afspraken nu aan de griffier. U hoeft alleen maar te tekenen. Of u iets moet betalen? Nee vriend, ik ben de vrederechter.'

Het is begin maart. Vrederechter Chris Huysmans (haar leeftijd geeft ze liever niet prijs) zit samen met haar griffier in het bomvolle raadzaaltje van het vredegerecht in het Vlaamse Beringen, een van de voorlopig nog 187 kantons in België. Voor haar staan de bejaarde Maris, zijn geïrriteerde buurvrouw en de vriendelijke beheerder van de flat. De televisie van de slecht-horende Maris staat telkens zo hard dat de hele ►

buurt kan meeluisteren. De politie is inmiddels al zeven keer langs geweest. Huysmans weet de boel te sussen. ‘Laat u helpen vriend, u krijgt een laatste kans, anders worden uw hondjes weggenomen, komt u onder bewind en moet u naar een rusthuis.’ De vrederechter, ook wel de nabijheidsrechter genoemd, is in België de rechter die het dichtst bij de burger staat. Laagdrempelig, snel en goedkoop. De verzoening of minnelijke schikking is een belangrijk onderdeel binnen het vredegericht. Het is gratis en verloopt zonder formaliteiten. Elk vredegericht heeft een eigen griffie, administratie en secretariaat en is tijdens kantooruren geopend. Aanmelden kan per brief of mondeling. De vrederechter roept de partijen binnen enkele weken op en probeert een antwoord op ‘mensensmaat’ te geven, het liefst in overleg met de partijen.

INLICHTINGEN OP MAAT

Huysmans, inmiddels achttien jaar vrederechter, na twintig jaar als advocaat in een algemene praktijk te hebben gewerkt, neemt haar rol als bemiddelaar serieus. ‘Als de zaak zich ervoor leent, probeer ik tot een akkoord te komen. Dat heeft dezelfde

waarde als een vonnis, maar mensen houden zich beter aan een zelf gesloten akkoord dan aan een vonnis.’ Ze bejegt de mensen die bij haar komen op een vriendelijke en toegankelijke manier. Te vergelijken met het contact tussen huisarts en patiënt.

‘Ik probeer ervoor te zorgen dat ze rustig blijven en vertel wat in mijn ogen redelijk is. Zo geef ik op een duidelijke en objectieve manier inlichtingen.’

Een belangrijk onderdeel van de tactiek van Huysmans is burgers te laten inzien wat er gebeurt als ze niet akkoord gaan. Bij een huurachterstand bijvoorbeeld wordt dikwijls aangestuurd op een afbetalingsregeling om uithuisplaatsing te voorkomen. ‘Als er een procedure moet worden gestart zijn ze zo weer een paar honderd euro verder. Dat laat ik ze weten. En in het geval van Maris: hij is echt nog te goed voor een rusthuis, maar als de overlast niet minder wordt, moet er zeker naar een oplossing worden gezocht.’

MERENDEEL GESCHIKT

Tijdens de ruim twee uur durende verzoeningszitting blijkt dat de

methode van Huysmans werkt. Meer dan de helft van de zaken die voorkomen, wordt geschikt. Een uitslag boven het landelijke gemiddelde, dat voor minnelijke schikkingen tussen de veertig en vijftig procent ligt. Huysmans weet meerdere akkoorden

‘Als je ze uitlegt wat je doet en waarom je iets doet, merk je dat ze vaak heel redelijk zijn’

te bereiken over huurachterstanden. Twee anderen sluiten een akkoord met hun huurbaas over ontbinding van de huur. Weer een ander schikt met zijn buurvrouw over het kappen van een grote boom in zijn tuin wanneer Huysmans hem laat inzien dat er sprake is van bovenmatige hinder. ‘Uw buurvrouw gaat dagvaarden als u niet tot kappen van de boom overgaat. Ik wil u een redelijke termijn geven. Zullen we afspreken dat de boom voor september weg is?’ Tijdens de zitting blijkt ook dat een enkele zaak daags tevoren is opgelost. In die zaken heeft alleen al het oproepen geholpen. ‘Ook dat zie ik als een akkoord,’ zegt Huysmans. ‘Bij de mensen die wel verschijnen,

De vrederechter

De vrederechter is al sinds 1830 in het Belgische Gerechtelijke Wetboek verankerd. Er zijn 187 kantons, 187 vrederechters en 229 zetels. Het zijn allemaal burgerlijke gerechten en er worden dus geen strafzaken behandeld. Er is één vredegericht per gerechtelijk kanton. Een kanton bestaat uit één of verschillende gemeenten, behalve in de grote steden. Daar bestrijken de verschillende kantons elk een deel van de stad. Elke vrederechter is bevoegd over zijn kanton, dat gemiddeld 50.000 inwoners telt en elk vredegericht heeft een eigen griffie.

De vrederechter is onder meer bevoegd in geschillen met betrekking tot huur, uitzettingen, erfdienstbaarheden, burenruzies, onteigeningen, minderjarigen, geesteszieken en adoptie ongeacht het bedrag (artikel 590 en volgende). Daarnaast is de vrederechter bevoegd voor alle vorderingen waarvan het bedrag niet hoger is dan 2.500 euro (vanaf 1 april 5.000 euro) met uitzonderingen daargelaten. Een belangrijke uitzondering zijn arbeidsgeschillen. Deze vallen onder de arbeidsrechtbank.

Een verzoening vraagt de burger aan door een brief te sturen of mondeling bij de griffie. Per brief worden de partijen vervolgens opgeroepen. Wordt er tijdens de verzoeningszitting een akkoord bereikt dan legt de griffier dit vast in een proces-verbaal. Dat heeft dezelfde waarde als een vonnis. Het verschil met een vonnis is dat tegen een proces-verbaal van minnelijke schikking geen verzet of hoger beroep kan worden aangekondigd.

Vrederechter Huysmans voor een plaatsopneming op bezoek bij een dementerende vrouw in een woonzorgcentrum.



draait het om pragmatisch denken en doen. Als je ze uitlegt wat je doet en waarom je iets doet, merk je dat ze vaak heel redelijk zijn.'

De vrederechter is populair in België. In 2016 zijn er bijna 434.000 nieuwe zaken bij de vrederechters binnen gekomen. Alleen al in de provincie Limburg, waar dertien vrederechters werken, zijn in 2017 26.629 vonnissen en beschikkingen, zoals onderbewindplaatsing, behandeld. Volgens Huysmans spelen de frustratie en boosheid die veel burgers voelen richting advocaten en justitie een grote rol bij het succes van de vrederechter. 'De hoge advocaatkosten en procedurkosten zijn veel burgers een doorn in het oog. Schikken bij de vrederechter zien ze als een goedkope oplossing.'

Het werk van de vrederechter bestaat niet alleen maar uit bemiddelen en akkoorden sluiten. Als partijen niet willen verzoenen, kan er door middel van een verzoekschrift of dagvaarding een procedure bij het vrederecht worden gestart. Ook dat is relatief eenvoudig, snel en goedkoop. Het rolrecht bedraagt

meestal dertig tot veertig euro en een advocaat is niet verplicht. De meeste zaken komen vervolgens voor tijdens een openbare zitting waarna de vrederechter binnen acht dagen uitspraak doet.

HERSTRUCTURERING

De laatste jaren is de Belgische minister van Justitie Koen Geens bezig met een herstructurering van de vrederechters om kosten te besparen. Het werk van de vrederechter is daardoor de laatste jaren veranderd. Bepaalde bevoegdheden zijn weggenomen en andere juist toebedeeld. Zo is de vrederechter sinds 2014 niet meer bevoegd in familiezaken als echtscheidingen, omdat daarvoor een speciale familierechtbank in het leven is geroepen.

Daarentegen heeft de vrederechter meer bevoegdheden gekregen rondom onbekwamen, minderjarigen en meerderjarigen die onder bewind staan. Dat zijn bijvoorbeeld bejaarden van wie de familie wil dat er toezicht op de bankzaken wordt gehouden. Of denk aan gedwongen opname in gesloten instellingen van

geesteszieken en de regeling van hun verblijf.

Plaatsopnemingen zijn hierdoor een nog belangrijker onderdeel van het werk van de vrederechter geworden. Zo bezoekt Huysmans vandaag na de zitting niet alleen bureaus die een conflict hebben over een boom en een man die problemen heeft met zijn bureaus, maar ook een demente vrouw in een woonzorgcentrum. Haar dochter wordt ter plekke als bewindvoerder aangesteld. Om kosten te besparen, kijkt de overheid ook naar onroerend goed. 'Kort gezegd houdt de herstructurering in dat er tien procent moet worden bespaard binnen de vrederechters en dat doen ze voornamelijk door gebouwen af te stoten en kantons samen te voegen,' vertelt Huysmans. Voor Limburg betekent dit het afstoten van twee kantons tot elf en een verschuiving van enkele gemeenten naar andere kantons om de werklast beter te spreiden. Voor het kanton Beringen betekent dit dat er per 1 mei één gemeente bijkomt. 'We hebben nu 90.000 inwoners en gaan dan naar 120.000, maar dat zegt ►

Vrederechter Huysmans bezoekt, samen met de beheerder van het pand en zijn advocaat, een huurder over wie wordt geklaagd.



niet altijd alles over de hoeveelheid werk. Kleine kantons met een psychiatrische inrichting hebben veel werk, omdat daar nu ook veel bevoegdheidszaken liggen voor de vrederechter.'

BUITEN DE BOOT

Huysmans is blij dat het ministerie de nabijheid van de vrederechter wil behouden. 'Veel mensen vallen zonder vrederechter buiten de boot. De drempel wordt dan te hoog. Daarnaast is het heel belangrijk dat onbekwamen als minderjarigen en bejaarden beschermd worden. Daar zet ik echt mijn tanden in.'

De armoede die Huysmans van dichtbij ziet, ervaart ze als schrijnend. 'Je ziet het vandaag ook weer. Het akkoord waarbij af is gesproken dat er vier maanden lang 25 euro per maand afbetaald gaat worden. Dat was het maximale. Dan voel je

letterlijk de armoede. Laatst was ik voor een plaatsopneming op bezoek bij een man die alleen een matras in zijn huis had liggen. Er was geen verwarming en er lag een hondje onderkoeld in de hoek. Dat is moeilijk om te zien.'

Armoedebestrijding is voor Huysmans, die ook voorzitter is van alle vrederechters en politierechters in de Vlaamse provincie Limburg, een belangrijk onderdeel van haar werk. De Limburgse vrederechters hebben bijvoorbeeld het idee opgevat om ziekenhuizen aan te schrijven en hen aan te moedigen niet-betaalde facturen met behulp van de vrederechter een kosteloze procedure van schikking te innen. 'Het zijn kleine dingen, maar het kan uiteindelijk wel helpen om in meer zaken te schikken.'

EERSTE RECHTER

Volgens Huysmans zijn advocaten heel belangrijk in het verzoeningsproces. 'De advocaat is in mijn ogen de eerste rechter. Een goede advocaat probeert eerst een minnelijke schikking te bewerkstelligen al dan niet met behulp van de rechter.' Tijdens verzoeningszittingen zijn er bij de Belgische vrederechters eerstelijnsadvocaten aanwezig voor gratis advies. Advocaat Geert Boutsen is een van de advocaten in Beringen die op vaste tijdstippen vrijwillig aanwezig is om burgers van eerstelijns bijstand te voorzien. 'Iedereen kan hiernaartoe komen,' vertelt Boutsen. 'We bieden geen oplossing, maar adviseren wat ze het beste kunnen doen. Als het nodig is verwijzen we door naar het Bureau voor Juridische Bijstand. Via deze tweedelijnsbijstand kunnen ze een pro-Deoadvocaat toegewezen krijgen. Het is puur bedoeld om de burger te helpen. Wij sprokkelen tijdens dit spreekuur geen cliënten en ik vertel ook nooit mijn naam en kantoor naam.' De beroepen van vrederechter en advocaat liggen volgens Huysmans dicht bij elkaar. Niet voor niets zijn alle plaatsvervangende vrederechters advocaten. 'Vrederechter kun je pas worden vanaf je 35e. Je moet de nodige levenservaring hebben. Een carrière als advocaat is wat mij betreft een waardevolle basis.' Wat maakt het werk voor Huysmans nu zo mooi? 'Geen dag is hetzelfde.'

'Een carrière als advocaat is een waardevolle basis om vrederechter te worden'

We zijn vandaag op bezoek geweest bij een demente vrouw in een woonzorgcentrum, we hebben de burens van een drugs gebruikende man weer een beetje gerust kunnen stellen, we hebben ter plekke een boomonderzoek gedaan en we hebben weer een aantal akkoorden mogen sluiten. En zeg nou zelf, u wilde toch ook niet dat Maris in een rusthuis zou eindigen? ■

HUISARTS VAN DE JURIDISCHE WERELD

'Nederland moet per kanton van 50.000 tot 60.000 mensen een eigenstandige spreekuurrechtcr krijgen, vergelijkbaar met de vrede-rechter in België.' Daarvoor pleitte Ton Lennaerts, seniorrechter bij de Rechtbank Noord-Nederland en initiatiefnemer van de spreekuurrechtcr, tijdens een deskundigenbijeenkoms in de Eerste Kamer in februari. 'Dat moet de huisarts van de juridische wereld worden, die samen met onder meer het juridisch loket en het bureau schulddienstverlening is vertegenwoordigd in het budget gefinancierde huis van het recht.'

Ook Tweede Kamerlid Michiel van Nispen (SP) is samen met senator Bob Ruers (SP) groot voorstander van het invoeren van een nabijheidsrechtcr die te vergelijken is met de Belgische vrederechter. Eind 2016 diende de SP samen met Gert-Jan Segers (ChristenUnie) een motie in waarin om een onderzoek naar de toepasbaarheid in Nederland werd gevraagd. Dat onderzoek is in de planning van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) opgenomen en zal naar verwachting voor de zomer van start gaan, aldus een woordvoerder van het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Volgens Van Nispen kunnen we veel leren van België. 'De vrederechter is betaalbaar, nabij en laagdrempelig. Het gesprek van mens tot mens zonder dat je eerst allerlei juridische papieren moet indienen, spreekt me aan. De rechtspraak is nu te duur voor kleine geschillen. We kunnen veel problemen oplossen als er een soort vrederechter of spreekuurrechtcr wordt geïntroduceerd.'

Verschillende initiatieven

Nederland experimenteert al enige jaren met rechtcrs die dicht bij de mensen staan, maar het staat nog in de kinderschoenen. Zo was er een burendrechtcr en een eKantonrechtcr, is in het noorden de spreekuurrechtcr geïntroduceerd en valt in het regeerakkoord van kabinet-Rutte III te lezen

dat er een miljoen euro is uitgetrokken voor een buurtenrechtcr. Hiervoor is het wachten op wetgeving, aldus een woordvoerder van de Raad voor de rechtspraak.

De spreekuurrechtcr ging in oktober 2016 bij de Rechtbank Noord-Nederland van start en loopt tot mei. Sinds het begin van de pilot zijn er 69 zaken afgerond waarvan 61 zaken zijn geschikt. De Rechtbank Zeeland-West-Brabant kondigde, vanwege het grote succes, deze maand aan te onderzoeken of de spreekuurrechtcr daar ook kan worden ingevoerd.

Partijen kunnen bij de spreekuurrechtcr per mail een afspraak maken en in overleg. Een eenzijdig verzoek is ook mogelijk en door de wetgever gefaciliteerd in het tweede lid van artikel 96 Rechtsvordering. De rechtbank neemt het verzoek in behandeling en nodigt de andere partij uit om te horen of men in gezamenlijk overleg wil. Kom je bij de rechtcr dan doe je zelf je verhaal.

Volgens Lennaerts werkt het zo goed omdat het eenvoudig is en er weinig drempels zijn. 'Het gaat snel en er is mondeling contact tussen partijen en de rechtbank zonder dat er enig verwijt valt. De respons is hoog en dat wordt zeer op prijs gesteld. Daarnaast zijn er geen kosten voor derden, want een advocaat is niet verplicht. Het laagste griffierecht wordt over twee partijen gedeeld. Verder heeft het een gezondheidsbevorderend effect als de zaak wordt geschikt.'

Het schikkingspercentage ligt boven de negentig, aldus Lennaerts tegen de senatoren. 'De rechtcr geeft over het algemeen advies aan partijen. Conflicten doen veel met mensen en ze zijn blij als het zo kan worden opgelost. Wat opvalt is dat heel veel mensen redelijk zijn en dat er best gepraat wil worden. Tijdens uitvoering van het experiment is mij gebleken dat de afstand tussen de rechtcr en rechtzoekende enorm is. In veel gevallen zelfs onoverbrugbaar. Fysiek

en mentaal.' Een eigenstandige spreekuurrechtcr per kanton vergelijkbaar met de Belgische vrederechter biedt volgens Lennaerts uitkomst.

Breed kijken

Van Nispen en Ruers brachten deze maand een bezoek aan het vrederegerecht in Genk. Het viel Van Nispen op dat de vrederechter heel breed kijkt. 'De vrederechter had iemand al vaker langs zien komen en dacht dat er meer aan de hand was. Ze kijken naar sociale problematiek in de breedte en verwijzen bijvoorbeeld door naar schuldhulpverlening. Dat is mooi om te zien.'

Volgens Van Nispen moet er wat invoering in Nederland betreft, gekeken worden naar de samenwerking met andere partijen, zoals schuldhulpverlening. Ook is er volgens hem onderzoek nodig naar de mate van vrijwilligheid. 'Nu moeten de partijen die bij de spreekuurrechtcr komen dat allebei willen. Daardoor bestaat de indruk dat de spreekuurrechtcr er alleen voor heel eenvoudige zaken is. Dat is zonde. De spreekuurrechtcr zou bijvoorbeeld ook nuttig kunnen zijn om uitspraken te doen in zaken tussen gedupeerden van de aardbevingen in het noorden en de NAM. De NAM wil hier niet aan mee doen en dat is jammer. We moeten er voor de toekomst over nadenken of we deze vrijwilligheid moeten handhaven.'

Wat kosten betreft stelt Van Nispen voor de rijksoverheid te laten financieren. 'De gemeenten vragen we dan bestaande gebouwen, zoals buurthuizen, beschikbaar te stellen en de inzet van de gemeentelijke diensten die aangesloten zijn, zoals schuldhulp en de wijkteams, te betalen.'

Van Nispen vraagt zich wel af of het veel geld gaat kosten. 'Wat kost het ons nu we dit niet doen? Allerlei conflicten sluimeren door en schulden lopen op. Het vroegtijdig beslechten van geschillen kan ook veel opleveren, zowel financieel als maatschappelijk.'



Blijf
scherp

Verder denken over bestuursrecht

Scherpe juristen zijn in staat om anders naar dezelfde zaak te kijken. Volg dit voorjaar een CPO-cursus en laat u inspireren door senior docent bestuursrecht en advocaat Tycho Lam of een van onze andere topdocenten. Zij nodigen u uit om verder te denken. Voor meer inzicht en een frisse blik.

Dit voorjaar kunt u bij het CPO de volgende bestuursrechtelijke cursussen volgen:

- Actualiteiten Bestuursrecht
- Actualiteiten bestuurlijke boete
- Ruimtelijk bestuursrecht in de praktijk
- Webinar Actualiteiten Bestuursrecht

Kijk voor meer informatie en ons volledige cursusaanbod bestuursrecht op www.cpo.nl.

Voor scherpe denkers.

Verder denken • Scherper zijn



Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs





TER ZITTING

Beroepsverbod

DOOR / LARS KUIPERS

Als particulier beveiligder dronken achter het stuur? Dat is vragen om een beroepsverbod.


Zwijgend zit meneer R. bij de bestuursrechter in Utrecht. Hij laat het werk over aan advocaat Maarten van Viegen. Die moet vandaag zijn baan proberen te redden.

R. is particulier beveiligder, maar agenten troffen hem in september 2017 aan in een bedrijfswagen met alcohol op. Hij was klaar met werken, zijn uniform lag achterin. Daarop trok de afdeling Bijzondere Wetten van de politie zijn beveiligerspas in, en daarom zit R. nu thuis op de bank. Hij heeft de bestuursrechter gevraagd om een voorlopige voorziening die maakt dat hij weer aan het werk kan.

Misschien zouden de gevolgen beter te overzien zijn geweest als het de eerste keer was geweest, maar de politierechter veroordeelde hem al eens eerder voor rijden onder invloed. Eigenlijk, zegt de vertegenwoordiger van de politie Midden-Nederland, had dat al aanleiding kunnen zijn om de pas in te trekken. Dat is destijds niet gebeurd; pas bij de tweede keer kwam uit het systeem rollen dat R. werkt als beveiligder.

Die systeemfout dreigt nu in het nadeel van zijn cliënt uit te pakken, zegt Viegen. 'Want ondanks die fout wordt de veroordeling nu wel gebruikt. Als mijn cliënt eerder bericht had gehad, was hij nu waarschijnlijk minder hard aangepakt.' Bovendien: die tweede keer rijden met drank op, daar is het laatste woord nog niet over gesproken, zegt Viegen. De politierechter hield de zaak in december 2017 aan; er liggen tegenstrijdige verklaringen over de vraag hoeveel personen er in de auto zaten. 'Mijn cliënt heeft altijd verklaard dat hij de auto niet bestuurde. Wat als vrijspraak volgt?' 'Er ligt nog geen veroordeling,' erkent de jurist van de politie, 'maar in bestuursrechtelijke zin is wel degelijk aannemelijk dat meneer zich niet aan de regels heeft gehouden. En het is toch wel beleid dat intrekken van de pas volgt als er zoveel ugl in het spel zijn als hier.'

'Ik heb mijn baan echt nodig,' zegt R. zachtjes. Het is zijn laatste woord, de eerste keer dat hij iets zegt. 'Ik heb hier veel schade van.' De rechter stelt hem in het ongelijk. Met de eerste veroordeling had de politie al genoeg in handen om R.'s beveiligerspas in te trekken. De tweede veroordeling is daarvoor niet nodig en de politie beroept zich daar ook niet op, maar op serieuze verdenking van een strafbaar feit. En, vindt de rechter, de politie mag als maatstaf hanteren dat de integriteit van beveiligers buiten kijf moet staan.

 *Meer weten? Lees de uitgebreide versie op advocatenblad.nl, rubriek Ter Zitting.*

AGENDA

AANBESTEDINGSCONGRES

Het tweede Aanbestedingscongres draait om de vraag in hoeverre de huidige Aanbestedingswet een geschikt juridisch kader biedt om toekomstige ontwikkelingen te faciliteren. De dag is goed voor 5 PO-punten en is ingedeeld in drie hoofdthema's gericht op de aanbestedingsprocedure en contractuitvoering. Sprekers zijn onder anderen advocaten Jan-Michiel Hebly (Bentham Gratama Advocaten in Zwolle) en Pieter Kuypers (AKD in Brussel).

Datum: 11 april.

Locatie: Amsterdam.

Ga naar rechten.vu.nl voor meer informatie.

PERSOONLIJKE EFFECTIVITEIT

Vakkennis is als professional noodzakelijk, maar succes wordt mede bepaald door communicatieve vaardigheden. In deze cursus (PO-punten op aanvraag) krijgen professionals inzicht in hun eigen kwaliteiten en valkuilen op het gebied van communicatie, inlevingsvermogen en respecteren van anderen. Ook wordt aandacht besteed aan het kunnen omgaan met conflicten en ondermijnend gedrag en komt stressmanagement aan bod.

Datum: 13 april.

Locatie: Bussum.

Ga naar dialoguebv.nl voor meer informatie.

DE DESKUNDIGE MAAKT HET VERSCHIL

In deze masterclass van 4 PO-punten leren deelnemers aan de hand van praktijkvoorbeelden meer over de fasen van het deskundigenonderzoek. Speciale aandacht wordt besteed aan digitaal onderzoek en de bewijswaarde van gegevens uit een digitale omgeving. Deelnemers krijgen handvatten voor het geven van sturing aan een deskundigenonderzoek en meer inzicht in de zwakke plekken van een onderzoek van een wederpartij.

Datum: 22 mei.

Locatie: Amsterdam.

Ga naar ru.nl/cpo voor meer informatie.

 *Meer agendanieuws vindt u op advocatenblad.nl/agenda.*

VERSTERKING
RECHTSPOSITIE
SLACHTOFFERS

‘WE KOMEN IN EEN POPPENKAST TERECHT’

Het plan om verdachten verplicht te laten luisteren naar een slachtofferverklaring doet denken aan een showproces. Met de rechtsstaat heeft het niets te maken, zegt rechtsfilosoof Wouter Veraart.

DOOR / TATIANA SCHELTEMA

Proef dat eerste zinnetje van de brief waarin Sander Dekker, minister voor Rechtsbescherming, zijn slachtofferbeleid voor de komende jaren uiteenzet: ‘In een sterke rechtsstaat ervaren slachtoffers genoegdoening door straffen.’ Wouter Veraart verslikte zich er zowat in. ‘De rechtsstaat wordt hier eigenlijk alleen nog maar gedefinieerd als een plek waar slachtoffers genoegdoening door straffen ervaren. Nou: dat zou voor de middeleeuwse heksenprocessen ook nog wel opgaan. De slachtoffers van die heksen ervoeren ook genoegdoening want die heksen werden keihard aangepakt. Maar met een rechtsstaat heeft het naar mijn idee niet zoveel te maken.’

Veraart is hoogleraar rechtsfilosofie aan de VU en zoon van wijlen Chris Veraart, vermaard zedenadvocaat en schrijver van *Valse zeden* (1997), nog altijd hét standaardwerk over valse aangiftes in zedenzaken. Hij

is ook één van de weinigen die zich de afgelopen jaren consequent uitsprak tégen de tendens om het slachtoffer een centrale rol in het strafproces te geven. Niet omdat hij geen compassie met slachtoffers voelt; dat zij aandacht willen en meegenomen willen worden in het proces vindt hij op zich begrijpelijk. In het verleden wás er wellicht ook te weinig aandacht voor hun belangen in het proces. Maar de rechtszaal is niet de juiste plek om al hun noden te lenigen, vindt Veraart. Althans niet in een rechtsstaat, waar het strafproces draait om het ‘geduldige proces van waarheidsvinding’; om hoor en wederhoor.

SPREEKRECHT

Dat proces gaat, als het aan minister Sander Dekker ligt, op de schop. De minister voor Rechtsbescherming wil verdachten van ernstige gewelds-

en zedenmisdrijven verplichten op zitting aanwezig te zijn. ‘Dit betekent ook dat zij moeten aanhoren wat het slachtoffer, dat gebruikmaakt van

Het strafproces draait om het ‘geduldige proces van waarheidsvinding’

het spreekrecht, naar voren brengt,’ schrijft hij onder het kopje ‘Versterking rechtspositie slachtoffers’ in de brief die hij eind februari naar de Kamer stuurde (zie kader). ‘Daarmee komen we in een rare poppenkast terecht,’ zegt Veraart. ‘Eigenlijk wordt er gezegd: de rechtszaak is bedoeld om die genoegdoening alvast aan dat slachtoffer te geven. Als we dit serieus nemen, en dat vraagt de minister, dan móeten we de verdachte wel als dader gaan zien. Anders werkt het niet. En dan wordt het een absurd toneelstuk.



© Evita Copier Photography

Op die rechtszitting gebeuren dan namelijk twee dingen door elkaar heen: het slachtoffer ervaart genoegdoening doordat dié persoon, dié verdachte, hoort wat het slachtoffer te zeggen heeft. Daar zit al een soort erkenning in, die alleen werkt als we de verdachte op dat moment gelijkstellen aan de dader. Maar tegelijkertijd is er in het strafproces nog geen uitspraak gedaan over wat er is gebeurd.'

SMAAD

En dat botst, met het recht niet te hoeven meewerken aan je eigen veroordeling, met de procedurele

rechtvaardigheid en met de onschuldpresumptie. 'Zeker omdat het spreekrecht tegenwoordig onbeperkt is. Ging het voorheen alleen nog over het leed dat het slachtoffer was overkomen, nu mag het slachtoffer ook beschuldigingen uiten en zich met de strafmaat bemoeien. Er zit geen enkele rem meer op. De minister vindt het kennelijk van belang dat de verdachte dat allemaal hoort, maar het kán alleen maar van belang zijn als hij ook de dader is. Anders zou het een belediging kunnen zijn en zou de verdachte naar mijn idee, als hij zou worden vrijgesproken, aangifte van

smaad tegen dat vermeende slachtoffer moeten doen en een schadevergoeding kunnen vorderen.'

In Dekkers toneelstuk belandt ook de rechter op een glibberig pad, denkt Veraart. 'Stel dat het slachtoffer een heel overtuigend verhaal vertelt maar de rechter zegt: "Deze verdachte heeft het niet gedaan." Wat gebeurt er dan? Of andersom: de verdachte wordt veroordeeld. Heeft de rechter dan wel goed naar dat slachtoffer geluisterd of alleen naar de juridische feiten gekeken? Was hij geïnteresseerd in de waarheid, of wil hij vooral recht doen aan de verklaring van het slachtoffer en dat toneelstuk verder voltooien? Doordat die processen door elkaar lopen, wéten we dat straks gewoon niet meer. Dus ook de procedure zelf wordt gedupeerd en de wijze waarop wij naar rechterlijke uitspraken kijken, nadelig beïnvloed.'

REFLECTIE

Veraart mist de reflectie op dit soort problemen. 'Als je dit verder doorzet, wat krijg je dan? Een showproces, waarin aanschouwelijk wordt gemaakt dat het slachtoffer genoegdoening ervaart doordat iemand publiekelijk de rol van dader op zich neemt. Ik vind dat een pervertering van het strafproces omdat de juridische waarheid er dan niet meer toe doet. Maar in de rechtsstaat is de waarheid belangrijk, we zijn *wezenlijk* geïnteresseerd in de vraag: wat is er gebeurd?' Waar Veraart moeite mee heeft, is

'Het wordt een absurd toneelstuk'

de figuur van het lijdelijke slachtoffer in de rechtszaal: iemand die uit de wind wordt gehouden, alles mag zeggen maar niks hoeft te bewijzen. 'Dat is problematisch voor het rechtssysteem, omdat je de mens dan ►

Agenda slachtofferbeleid Rutte III

Minister voor Rechtsbescherming Sander Dekker zet het slachtofferbeleid van zijn voorgangers, in 2013 ingezet door Fred Teeven, in grote lijnen voort. Boven aan diens agenda stonden erkenning, zorgvuldige bejegening en informatievoorziening aan slachtoffers. 'Daarvoor is een cultuuromslag nodig in het werkveld van Veiligheid en Justitie. (...) Het slachtoffer moet in hoofd, hart en handelen van elke medewerker komen,' schreef Teeven al in 2013.

Ook volgens minister Dekker 'verdient het slachtoffer als procesdeelnemer een stevige positie in het recht en een plek in het hoofd, hart én handelen van professionals in de strafrechtketen'. Nieuw is de verschijningsplicht voor verdachten van ernstige zeden- en geweldsmisdrijven op zitting, waardoor zij verplicht worden de slachtofferverklaring aan te horen. Hoe en wanneer het slachtoffer een verklaring mag afleggen, bepaalt de rechter nu nog zelf. Dekker wil daar één lijn in brengen. Slachtoffers mogen zich straks ook uitlaten over de voorwaarden bij de voorwaardelijke beëindiging van tbs. Daarnaast wordt het spreekrecht uitgebreid naar stieffamilie. De positie van het slachtoffer wordt in het nieuwe Wetboek van Strafvordering 'verankerd' en de procedure waarin slachtoffers kunnen klagen over een sepotbesluit wordt verbeterd. Ook kunnen slachtoffers straks beroep in cassatie aantekenen als een vordering tot schadevergoeding is afgewezen. In hoger beroep kunnen zij straks ook een hoger bedrag vorderen. De dienstverlening van Slachtofferhulp Nederland (SHN) wordt nog dit jaar uitgebreid met chat, mail en webcare op sociale media. De minister wil ook dat zedenslachtoffers beter worden opgevangen en wil daarvoor samenwerken met het ministerie van VWS, de gemeenten en de Centra Seksueel Geweld. Op de politiebureaus komen extra mensen die de kwetsbaarheid van zedenslachtoffers beoordelen en hun privacy zal beter worden beschermd door hun persoonsgegevens niet meer automatisch op te nemen in het strafdossier. Ook wordt de verhaalmogelijkheid van omvangrijke vorderingen verbeterd. De minister wil daarvoor de expertise van verzekeraars inwinnen.

niet meer ziet als een verantwoordelijk wezen, maar als slachtoffer, dat allemaal dingen overkomt, maar vervolgens niet zelfstandig uit de problemen kan komen maar door allerlei instanties geholpen moet worden. Terwijl ons rechtssysteem juist is gebouwd op het idee dat we zelf verantwoordelijkheid hebben en nemen voor wat we doen. Daar hangt ook onze vrijheid mee samen want als we die verantwoordelijkheden niet zouden hebben, wordt alles voor ons bepaald. Dan verlies je een bepaalde autonomie.'

ERKENNING

In het verleden was juist die autonomie inzet van strijd en ging het over algemene normen als rechtsgelijkheid. 'Bij de Amerikaanse burgerrechtenbeweging, maar ook bij de Joden die na de Tweede

Wereldoorlog terugkeerden uit de concentratiekampen (Veraart promoveerde op de gebrekkige naoorlogse Nederlandse procedure voor rechtsherstel die de Joden ten deel viel, *red.*). Zij vroegen niet om erkenning van het leed dat hen was aangedaan, nee: ze wilden erkenning van hun *rechten*, als gelijke burger. Dát was de strijd. Wat je nu ziet is dat het slachtofferschap (en in het verlengde daarvan, slachtofferrechten) een heel persoonlijke invulling krijgt. Het gaat alleen nog maar om de erkenning van particulier leed.' Het is een 'enorme verschuiving', vindt Veraart. Mensen lijken weinig meer 'te voelen' voor fundamentele begrippen als de onschuldpresumptie. Ook al heeft iedereen er baat bij, niemand belandt tenslotte graag onschuldig in de cel.

Zo bezien helpt het loslaten van die algemene norm, ten gunste van het slachtofferschap, ons niet verder, concludeert de hoogleraar. 'Ik vind het woord "slachtoffer" al

Jezus was slachtoffer van een onbehoorlijk proces'

heel ingewikkeld. De oorspronkelijke betekenis van slachtoffer is offerdier. Dat is toch een raar begrip? Het woord "victima" komt uit het kerkelijk recht, en verwees aanvankelijk naar de lijdensfiguur van Jezus Christus. Maar waar was Jezus precies het slachtoffer van? Van een onbehoorlijk proces. Het ultieme slachtoffer in onze geschiedenis is slachtoffer van een gerechtelijke dwaling. Dus wie slachtoffers wil beschermen, zou juist extra oog moeten hebben voor de rechten van de verdachte.' ■



PUNT & VAN HAPERT

A D V O C A T E N

Punt & Van Hapert Advocaten kiest er bewust voor te doen waar het goed in is: procederen voor ondernemers. De advocaten beschikken over ruime ervaring in de rechtzaal. Zij zijn binnen hun eigen specialismen betrokken bij alle soorten procedures. Hun ervaring in de rechtzaal stelt hen in staat de belangen van ondernemingen en ondernemers optimaal te behartigen.

Ter versterking van de sectie 'Ondernemer & echtscheiding' zijn wij op zoek naar een:

**Gevorderde advocaat -
stagiaire / beginnend
medewerker**

Ben je bekend en heb je affiniteit met de diverse aspecten van de ondernemersechtscheiding? Kan je jaarrekeningen lezen en in zowel alimentatie- als verdelingszaken werken met begrippen als dividend, rekening-courant en kasstromen?

Stuur dan je sollicitatie met curriculum vitae naar:

marloesbakker@pvhadvocaten.nl

Keizersgracht 616 1017 ER Amsterdam info@pvhadvocaten.nl T: +31 (0)20 – 679 62 22 www.pvhadvocaten.nl



◀ Patek
Philippe
Calatrava



◀ Rolex
DateJust
automaat



◀ Cartier
Tank
18K

INKOOP & VERKOOP

VAN GEBRUIKTE HORLOGES
o.a. Rolex, Cartier, Breitling,
IWC, Omega, Chopard en
Patek Philippe



**Spiegelgracht 12
AMSTERDAM**

Ma t/m vr 10:00 - 17:00 uur
Tel: 020 - 422 10 15

spiegelgrachtjuweliers.nl

‘Ze zijn hooggespecialiseerd, wat je ook ziet in hun klantportfolio: topcliënten, voor wie ze strategisch werk doen.’



ROBERT VAN BEEMEN

EXCLUSIEVE ADVOCATENSHOPS

DOOR / MICHEL KNAPEN **De boetiek wordt een populaire vorm voor jonge, kleine advocatenkantoren. ‘Zuidas-kwaliteit voor een schappelijke prijs.’**

Het persbericht dat Bond Advocaten (Amsterdam) eind januari de wereld instuurde, was niet uniek in zijn soort. Het kantoor presenteert zich nadrukkelijk als een *boetiekkantoor* (op het terrein van financieringen en zekerheden), en boetiekkantoren, daar zijn er steeds meer van. Waarom kiezen advocaten vaker voor deze vorm? De eerste boetiëks openen eind jaren negentig in Nederland hun deuren. Senior consultant Maarten de Haas van advieskantoor RvdB noemt het IE-kantoor dat tegenwoordig Klos Morel Vos & Reeskamp heet als één van de eerste. ‘Intellectuele eigendom is nog steeds een populair rechtsgebied voor een boetiek, maar hierbinnen zijn ze verder gespecialiseerd: media, entertainment, octrooi, auteursrechten, merkenrechten.’ Familierechtboetiëks (Smeets-Gijbels) en arbeidsrechtboetiëks (Boontje) kwamen op in de jaren nul van de eenentwintigste eeuw. Vervolgens ontstonden corporate boetiëks zoals Brinkhof en Stek. Nog later dienden zich boetiëks aan die zich verder specialiseerden in M&A, mededinging, handelsrecht en corporate litigation.

Robert van Beemen, partner bij Venturis Consulting Group, ziet vooral boetiëks in de sectoren technologie, media en telecommunicatie, en noemt daarbij SOLV, Boeckx en Project Moore. Maar ook Vondst en Hoyng Rokh Monegier (IE) en Van Campen Liem (corporate, M&A). ‘Ze zijn hoog-

gespecialiseerd, wat je ook ziet in hun klantportfolio: topcliënten, voor wie ze strategisch werk doen.’

Een boetiekkantoor is net wat anders dan een nichekantoor, legt De Haas uit. Boetiëks hebben doorgaans één specialisatie en zijn wat kleiner. Grote boetiëks zijn er niet, wel grote nichekantoren.

Volgens Van Beemen bepaalt vooral het type cliënt, het type werk of het deel van een markt dat wordt bediend of een kantoor een boetiek is. Een eenpitter, ook al is deze gespecialiseerd in één rechtsgebied, kan zichzelf wel boetiek noemen maar is het daarmee nog niet. ‘Dan zou half Nederland vol staan met boetiëks, wat zou leiden tot inflatie van het boetiëkbegrip,’ zegt Van Beemen. Behoort een zzp-advocaat niet tot de top, dan is er geen sprake van boetiek.

Maar een echte afbakening is er niet. Het woord ‘boetiek’ klinkt lekker snel, hip en modern – volgens *Van Dale* is het een ‘exclusieve, kleine winkel’. Het heeft, zegt Van Beemen, een ‘premium’-connotatie, het staat voor kwaliteit. ‘Het geeft een identiteit weer en wordt dus volop in de marketing gebruikt.’

OMZETDRUK

Het ontstaan van boetiekkantoren kan het best worden verklaard vanuit de grote kantoren. Hun advocaten waren niet altijd happy en zochten een alternatief. ‘Met hun praktijk voelden ze zich niet thuis bij de grote

kantoren,’ zegt De Haas. ‘Het gewenste verdienmodel konden ze niet halen, familie en arbeid brachten te weinig op. Door omzetsdruk verdwenen ze uit de grote kantoren.’ Maar soms wilden ze zelf weg. Partners die geen zin meer hadden in het grote kantoren-gedoe, medewerkers die te weinig perspectief hadden om partner te worden – een goede mix om voor jezelf te beginnen. ‘Soms wilde het kantoor van je af, soms wilde je van het kantoor af,’ vat De Haas samen.

Ook Van Beemen zoekt een verklaring voor de opkomst van de boetiëks in onder meer de druk op de tarieven. ‘Een deel van de boetiëks komt voort uit grote kantoren waar het steeds moeilijker wordt om aan de performance-eisen te voldoen. De grote Zuidas-kantoren focussen op *high-end* cliënten en *high-end* werk. De minder strategische praktijken, zoals arbeidsrecht, kunnen de daarbij behorende tarieven van vijfhonderd euro per uur, anders dan hun corporate en M&A-collega’s, niet bij hun cliënten in rekening brengen. Maar boetiëks ontstonden ook door een veranderende vraag, vult De Haas aan: ‘One stop shopping, voor zover dat ooit heeft bestaan, werd in de jaren negentig steeds meer verlaten. Klanten zochten gewoon een goede advocaat voor hun zaak en het maakte voor hen niet zoveel als een kantoor ook andere rechtsgebieden aanbood.’ Dat bood ruimte voor boetiekkantoren. ▶

Boys in boutiques

Nieuwe boetiekkantoren volgen elkaar in rap tempo op. Op 1 februari startte Bond Advocaten (drie mannen die zich richten op financiering en zekerheden) en ook Kemperink Maarschalkerweerd Advocaten (twee mannen met een focus op M&A en corporate litigation). Beide kantoren zijn gevestigd in Amsterdam en noemen zich nadrukkelijk een 'boutique'. Het jongste boetiekkantoor is Watson Law, sinds 1 maart gevestigd in Eindhoven. De drie advocaten - Maarten van Ingen, Willem-Jan Smits en Camiel Vermeulen - zijn afkomstig van Holla Advocaten.

Watson Law voldoet aan de klassieke kenmerken van een boetiekkantoor. Een duidelijke focus, in dit geval op de juridische aspecten van blockchain, artificial intelligence, machine learning en andere vormen van new tech. Een kleine organisatie met korte lijnen. Hoogwaardige en gespecialiseerde kennis. Lol hebben om een eigen kantoor op te zetten. Zin om zelf te ondernemen. Bij Holla was het prima, zeggen ze. Maar het begon toch te kriebelen. 'Een groot kantoor is nu eenmaal minder slagvaardig en flexibel. Als wij drieën iets besluiten, voeren we het direct uit,' zegt Smits. Dit jaar nog willen ze een of twee advocaat-stagiairs aannemen, is het plan. Want: werk genoeg. Nieuwe opdrachten die ze zelf binnenhalen en de bestaande praktijk die ze hebben meegenomen van hun vorige kantoor. 'We zijn dus geen klassieke start-up met een lege portefeuille,' zegt Van Ingen. Ze erkennen ook de risico's van een kleine boetiek: er is niet altijd voldoende capaciteit om grote klussen aan te nemen. 'Daarover hebben we ook nagedacht,' zegt Vermeulen. 'Wij hebben genoeg advocaten in onze flexibele schil met wie wij samenwerken en wij zitten omgekeerd ook in die flexibele schil. Kwestie van collegiaal besef.'

Bas Kodden, directeur van het Executive MBA aan Nyenrode Business Universiteit verwijst naar het begrip 'zelfeffectiviteit' als verklaring waarom veel advocaten voor zichzelf beginnen. 'Jonge en middelbare advocaten willen hun eigen, unieke talenten kunnen ontwikkelen. Ze zoeken daarbij naar meer zingeving en autonomie, wat ze in het grote kantoor veelal missen. Door informatietechnologie en sociale media kán ook iedere advocaat veel makkelijker een eigen kantoor beginnen. Jezelf als expert profileren en klanten bereiken is veel makkelijker geworden.' Kodden wijst verder op de verschuiving van *employer branding* - de goede naam van je kantoor stond al garant voor cliënten - naar *employee branding*: jóúw naam bepaalt of je snel een klantenbestand kunt opzetten.

ZELFEFFECTIVITEIT


Volgens Kodden is zelfeffectiviteit tegenwoordig een van de belangrijkste componenten van duurzaam presteren en tevens belangrijk of iemand in staat is zelfstandig een praktijk te ontwikkelen. Bij de grotere kantoren krijgt zelfeffectiviteit - de nummer één determinant uit zijn onderzoek naar duurzaam presteren - te weinig aandacht, zo stelt hij. 'Advocaten worden vaak als gelijken behandeld maar ze zijn niet gelijk. Iedereen heeft unieke talenten, voorkeuren en leercurves. Vooral millennials doen vaak naar hun eigen beleving te simpel werk, waardoor een *bore-out* dreigt. Ik kan zoveel maar ik mag zo weinig. Ze voelen zich als een pion op het schaakbord van een ander en ervaren steeds minder feeling met hun kantoor.' Dan is er voor sommigen

maar één uitweg: een eigen kantoor starten.

Dat zou voor vrouwen net zo moeten gelden als voor mannen, maar het lijkt erop dat er meer mannen- dan vrouwenboetieks zijn. Van Beemen zegt daar geen statistisch onderzoek naar te hebben gedaan. 'De meeste advocaten beginnen een boetiek als ze zo'n tien, vijftien jaar bij de balie zitten. Dan zijn ze vaak toe aan iets nieuws,' zegt hij. Mannen gaan dan verder in een boetiek, vrouwen zijn iets eerder geneigd voor de jonge kinderen te kiezen. Dat kan verklaren waarom er minder vrouwen een boetiek starten dan mannen. Kodden haalt de vakliteratuur erbij en constateert dat de advocatuur als sector het hoogst scoort op 'compulsieve passie'. Harmonieuze passie is bevlogenheid, compulsieve passie is



© Marlijn Gijbetsen

A portrait of Bas Kodden, a middle-aged man with short grey hair and a beard, wearing a dark blue blazer over a dark t-shirt. He is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a dark, textured wall.

‘Jonge en middelbare advocaten willen hun eigen, unieke talenten kunnen ontwikkelen.’

BAS KODDEN

het tegenovergestelde, de constante druk die iemand voelt waardoor hij het werk steeds minder interessant gaat vinden. ‘Het gevoel alsof je een hamster in een draaiend wiel bent: je blijft hard lopen, maar je komt voor je gevoel niet verder. Wie toch doorgaat loopt een kans tegen een *burn-out* aan te lopen. Je valt helemaal stil. Om dat voor te zijn, zoeken veel advocaten naar meer autonomie, naar ruimte om eigen talenten te ontwikkelen en beginnen bijvoorbeeld een eigen boetiek.’

FINANCIËEL GEZOND

De boetiëks doen het over het algemeen niet slecht. ‘Hoewel we niet naar de bankrekeningen kunnen kijken,’ zegt Van Beemen, ‘zijn de meeste boetiëks financieel gezond. Wel is het zo dat de winstdelen per

partner over het algemeen lager liggen dan bij de grotere kantoren, maar dat komt onder meer omdat ze een ander verdienmodel hebben, met lagere uurtarieven en minder *leverage* – aantal medewerkers per partner – wat direct ook een van de succesfactoren is, net als de focus op kwaliteit. Boetiëks leveren doorgaans Zuidas-kwaliteit tegen een schappelijke prijs.’

Dat betekent niet dat boetiekadvocaten meer zijn gaan verdienen, zegt De Haas, wel dat ze meer lol in het werk hebben. Ze kunnen klanten bedienen zoals die klanten het willen en zoals de advocaten het zelf willen. ‘Familierecht bij Zuidas-kantoren, dat werkt niet. Komt een echtpaar dat in scheiding ligt in zo’n enorme hal, dan voelen ze zich verloren. Boetiëks kunnen daar beter op inspelen.’

Als een boetiek niet slaagt, dan ligt dat aan gebrekkig ondernemerschap, te weinig werk – dus een slechte inschatting van de markt of niet de juiste netwerken aangeboord. Of er blijkt toch geen chemie tussen de eens zo enthousiaste collega’s. Van Beemen: ‘Ondernemend ingestelde advocaten, die eerst bij een groot kantoor werkten, moeten plots ondernemen. Zelf cliënten binnenhalen, zonder ondersteuning van afdelingen ICT, administratie of marketing. Niet makkelijk.’ Volgens De Haas hebben sterke boetiëks altijd een duidelijk beeld hoe te werken. ‘Dat is de succesfactor.’ Kodden ziet ook andere risico’s. Nu niet het grote kantoor maar de boetiekhouders zelf voor klanten moeten zorgen – binnenhalen én binnen houden – wordt de werkdruk ►

‘Familierecht bij Zuidas-kantoren, dat werkt niet.’

MAARTEN DE HAAS

niet minder. ‘Maar ze ervaren wel meer vrijheid, wat die druk gevoelsmatig compenseert. Een burn-out dreigt echter evenzeer: nu moeten ze nieuwe vaardigheden aanleren om het kantoor draaiende te houden. Ze willen graag ruimte om te ondernemen, maar daarmee ben je nog geen ondernemer. Over druk gesproken: de levensduur van bedrijven is de afgelopen vijftien jaar met maar liefst tachtig procent afgenomen. Ook in de advocatuur loopt de levensduur van kantoren sterk terug.’ Ook wijst Kodden er op dat investeren in kennis bij grote kantoren veel makkelijker gaat dan bij boetiëks. ‘De boetiëks kunnen dan zelfs op achterstand komen als trainingen te duur of te tijdrovend voor hen blijken.’

BEDREIGING

Degene die het wel redden, vormen volgens Van Beemen geen al te grote bedreiging voor grote kantoren. ‘Het zal best weleens voorkomen dat De Brauw een pitch verliest van DeBrij (M&A, zeventien advocaten)

maar grote kantoren kunnen beter gebruikmaken van een flexibele schil en juist in die schil zitten ook de boetiëks. Ze vullen elkaar eerder aan dan dat ze elkaar bijten.’ Volgens Van Beemen heeft vooral de middengroep het meest te duchten van boetiëks. ‘De tarieven zijn vergelijkbaar, maar boetiëks bieden doorgaans betere kwaliteit én ze hebben de reputatie écht gespecialiseerd te zijn. *Midmarket* kantoren zouden, onder druk van de boetiëks, duidelijkere strategische keuzes moeten maken.’

Ook De Haas denkt dat de Zuidas niet veel last heeft van boetiëks. ‘Daar houden ze hun grote klanten toch wel vast. Bij grote zaken zijn ze in staat veel capaciteit vrij te maken en dat kunnen de kleine boetiëks niet. Beide bedienen een eigen segment, ze lopen elkaar niet te veel voor de voet. Wel dwingt het grote kantoren scherper te zijn in wat ze wel en niet doen. Als ze álles willen doen, krijgen ze mogelijk last van de boetiëks. Dat geldt vooral voor middelgrote kantoren buiten de Randstad. Als je daar arbeidsrecht

doet, naast veel andere rechtsgebieden, dan moet je concurreren met boetiëks.’

En dan is er nog een ‘dreiging’ (of kans) voor boetiëks: opgegeten worden. Volgens Van Beemen komen boetiëks steeds vaker in het vizier van grote internationale kantoren die in Nederland vaste grond onder de voet willen krijgen. Dan is het afgelopen met het boetiëkje. Een andere strategische uitdaging voor boetiëkkantoren is de *succession planning*, het voortbestaan op de lange termijn als de *founding fathers* en *mothers* eruit stappen.

Wie echt goed voor de dag wil komen, moet van zijn boetiëk een sectorkantoor maken. Van Beemen: ‘Dat zie je al bij technologie, media en telecommunicatie, *life sciences* en *real estate*. Wij zien een trend waarbij vooral sectorboetiëks een *full service* strategie binnen hun sector nastreven. Bij *real estate* zou je dan bijvoorbeeld ook vastgoednotarissen en -fiscalisten in dienst hebben. Dan krijg je sterke sectorboetiëks.’ ■

marquant advocaten

Onze vastgoedpraktijk groeit. Daarom zijn wij op zoek naar een: **advocaat-medewerker of gevorderd advocaat-stagiair met specialisatie huurrecht (0,8 – 1 fte)**

Wij zoeken een initiatiefrijke, sociale collega met een scherp analytisch vermogen. Kijk voor meer informatie over de vacature op onze website - of bel. Reacties, voorzien van motivatie en cv, kunnen tot 16 april 2018 worden gericht aan:

mr. R.F.A. Rorink (rorink@marquantadvocaten.nl)
Stelling 8 | 7773 ND Hardenberg
www.marquantadvocaten.nl | T: 0523 - 28 02 20 | 06 - 20 44 02 91

SPECIALIST WORDEN IN HET FAMILIERECHT?

Start nu uw opleiding en word een meester in scheiden, erven en mediation



IMFO
Instituut voor Mediation en Familierecht Opleidingen

NEDELANDSE VERENIGING
Familierecht
Advocaten
Scheidingsmediators

WWW.IMFO.NL

WWW.VERENIGINGFAS.NL

Bos Van Eck ADVOCATEN MEDIATORS

**Bos Van Eck Advocaten Mediators
heeft 3 vacatures!
Kom jij ons team versterken?**

VACATURE

Ben jij een ervaren advocaat medewerker vastgoed- en omgevingsrecht, een ervaren advocaat-medewerker ondernemingsrecht of een ervaren advocaat-medewerker personen-, familie- en erfrecht

dan bieden wij jou een uitdagende advies- en procespraktijk in een professionele en inspirerende kantooromgeving.

Ons kantoor is gevestigd in het centrum van Gouda en legt zich met een team van zes advocaten toe op het arbeidsrecht, vastgoed- en omgevingsrecht, ondernemingsrecht en het personen-, familie- en erfrecht. Wij werken onder andere voor brancheorganisaties, woningbouwverenigingen, landelijke- en regionale bedrijven.

Wij bieden jou goede arbeidsvoorwaarden, de mogelijkheid om je verder te ontwikkelen en te specialiseren en een informele werkcultuur. Parttime werken is bespreekbaar.

Enthousiast? Stuur je motivatiebrief en curriculum vitae dan uiterlijk 25 april 2018 naar bos@bosvaneckadvocaten.nl. Heb je vragen, bel dan met Margreet Bos-Steenbergen op tel: 0182 - 54 14 44.

Bos Van Eck Advocaten Mediators
Klein Amerika 17 | 2806 CA Gouda

www.bosvaneckadvocaten.nl

- TOP VACATURE -

van Bladel ADVOCATEN

Advocaat medewerker arbeidsrecht (3-5 jaar ervaring)

Van Bladel is een niche-kantoor, gespecialiseerd in het arbeidsrecht. Onze voorkeur gaat uit naar een advocaat die al werkzaam is op het terrein van het arbeidsrecht, bij voorkeur in een adviespraktijk ten behoeve van werkgevers.

Interesse? Neem dan contact op met Heleen Dammingh: tel 030 -220 3111 of h.dammingh@vanbladeladvocaten.nl.



www.vanbladeladvocaten.nl

DNJB.NL

24/7

ONDERDEEL VAN
BOEKHANDEL DOUWES

HERENGRACHT 60
2511 EJ DEN HAAG
070 7371126
INFO@DNJB.NL
WWW.DNJB.NL

- WINKEL MET 4000 JURIDISCHE TITELS IN HET CENTRUM VAN DEN HAAG
- UW ADVISEUR ERIC KOREMAN, JURIDISCH BOEKVERKOPER
- BLIJF OP DE HOOGTE MET DE JURIDISCHE NIEUWSBRIEVEN OP UW VAKGEBIED
- HERDRUKKEN EN SERIEWERKENSERVICE





© HH/Herman Vouters

PLUSSEN EN MINNEN VAN HET NIEUWE WETBOEK VAN STRAFVORDERING

DOOR / KEES PIJNAPPELS

Het is een enorme operatie, de vernieuwing van het Wetboek van Strafvordering (Sv).

Het ministerie heeft de Boeken 3 tot en met 6 in consultatie gegeven. Een aantal belangrijke plus- en minpunten op een rij.

PROCESINLEIDING

Nu wordt de zaak met een dagvaarding bij de rechtbank aanhangig gemaakt. De officier van justitie moet straks de rechtbank eerst om een dagbepaling vragen. Vóórdat die dag bepaald wordt, beziet de voorzitter dan of de zaak 'zittingsrijp' is. Zo kan de rechter, zonder dat er een zitting heeft plaatsgevonden, de officier van justitie en de verdediging uitnodigen om onderzoekswensen kenbaar te maken. Het idee daarachter is dat een zaak pas naar de zitting gaat als alle redelijke en relevante onderzoekswensen zijn uitgevoerd. Besluiten daarover worden niet genomen door de voltallige rechtbank, maar door de voorzitter, die daarmee nadrukkelijker een regierol krijgt. Dat bespaart tijd en capaciteit.

De verdediging kan daarmee in een vroeg stadium onderzoekswensen aangeven, hetgeen op papier een pluspunt is. Vraag is hoe dat in de praktijk uitpakt. De verdediging moet namelijk wel tijdig kunnen beschikken over de processtukken en de beschuldiging. Dat betekent weer dat het OM het huiswerk ook op tijd af moet hebben.

RECHTER-COMMISSARIS

De rechter-commissaris krijgt straks een grotere rol in het vooronderzoek. Hij kan de officier en/of de verdediging een termijn stellen waarbinnen onderzoekswensen moeten worden overgelegd. Ook hier speelt de kwestie van de tijdige aanlevering van de processtukken door het OM. Zonder processtukken en concrete beschuldiging is het voor de verdediging lastig onderzoekswensen op te geven. De rechter-commissaris krijgt bovendien als taak ervoor te zorgen dat de rechten van de verdediging worden gerespecteerd. Het is ook de bedoeling dat de rechter-commissaris alle in beslag genomen verschoningsgerechtigde documenten en data gaat screenen. Kortom, de werklust van de rechter-commissaris gaat omhoog. Dat roept de vraag op of de kabinetten daarvoor voldoende capaciteit hebben.

De rechten van de verdediging tijdens het horen van getuigen ter zitting zijn redelijk nauwkeurig vastgelegd. De rechten van de verdediging bij het horen van getuigen of deskundigen bij de rechter-commissaris zijn dat niet. Dat verandert in het nieuwe wetboek niet. Dat kan gaan klemmen als de rechter-commissaris in de toekomst meer gebruik gaat maken van de mogelijkheid om delen van het vooronderzoek aan de politie over te laten en er dan zelf niet altijd bij zit.

SANCTIONERING

De bedoeling van de wetsvoorstellen is om te bevorderen dat door

politie of justitie gemaakte fouten weer binnen het strafproces worden gesanctioneerd, bijvoorbeeld door bewijsuitsluiting, strafvermindering of – in bijzondere gevallen – niet-ontvankelijkheid. Sanctionering binnen het strafproces geeft meer garantie dat fouten niet worden herhaald. Uit het oogpunt van rechtsbescherming mag dat worden gezien als een stap vooruit.

HOGER BEROEP

Hoger beroep handelt straks alleen nog over de punten die het Openbaar Ministerie en de verdediging verdeeld houden. Als de verdachte, bijvoorbeeld, alleen in hoger beroep is gegaan omdat hij de straf te hoog vond, mag de discussie in hoger beroep alleen nog maar gaan over die strafmaat. De appelrechter mag het vonnis niet meer vernietigen omdat hij meent dat er aan het bewijs iets schort. Daarover bestaat veel discussie: de vraag is of een rechter in hoger beroep niet te allen tijde ambtshalve moet bezien of er serieuze gebreken kleven aan het vonnis van de rechtbank, ook als het Openbaar Ministerie of de verdachte zo'n gebrek niet aankaart.

De positie van het slachtoffer wordt in het nieuwe wetboek nog verder versterkt. Het voorstel om het slachtoffer een zelfstandig recht op hoger beroep en beroep in cassatie toe te kennen, springt het meest in het oog. Dat is een fundamentele breuk met het huidige systeem waarin de voortzetting van een strafzaak alleen kan worden bepaald door de officier en/of de verdachte. Hierover bestaat nog de nodige discussie.

VOORLOPIGE HECHTENIS

De voorlopige hechtenis kan straks tot maximaal twee jaar worden verlengd voordat de zaak op een openbare zitting moet worden behandeld. Hierdoor bestaat het gevaar dat het vooronderzoek vertraagd

wordt afgehandeld. Immers, als de ruimte bestaat, zal die ongetwijfeld worden benut. Het betekent ook dat de termijn waarbinnen de verdediging over alle processtukken moet beschikken, kan worden verlengd. Al met al staat deze maatregel haaks op de wens van de wetgever om zaken voortvarend af te wikkelen.

Naast de voorlopige hechtenis komt er de voorlopige vrijheidsbeperking. De verdachte wordt in de beginfase, kort na zijn arrestatie, dan niet in voorlopige hechtenis geplaatst, maar in vrijheid gesteld met een aantal vrijheidsbeperkende voorwaarden. Dat kan bij voorbeeld een straatverbod zijn. Het beperken van de toepassing van voorlopige hechtenis zal door de advocatuur ongetwijfeld met instemming worden begroet. Velen vinden al dat Nederland de voorlopige hechtenis veel te vaak toepast, gewoon omdat het kan. Datzelfde gevaar bestaat straks natuurlijk ook met de voorlopige vrijheidsbeperking.

VERSCIJNINGSPLIJCHT

Minister Dekker maakte er onlangs in zijn meerjarenagenda slachtofferbeleid ook melding van: de verschijningsplicht. Verdachten van zware gewelds- en zedenmisdriven die zich in voorlopige hechtenis bevinden, worden verplicht ter zitting te verschijnen, evenals bij de uitspraak. Hierdoor is maatwerk door de rechter niet langer mogelijk. Overigens zal de modernisering op dit punt niet worden afgewacht: een apart voorstel tot invoering van een verschijningsplicht gaat naar verwachting nog voor de zomer in consultatie.

De wetsvoorstellen zijn tot 1 augustus in consultatie gegeven. Tot die tijd kunnen betrokken organisaties en instituten, waaronder de NOV, advies uitbrengen.

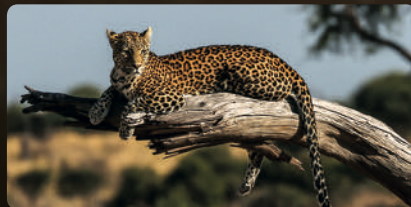
SAFARI IN AFRIKA?

Tanzania
Kenia
Madagaskar
Oeganda
Rwanda
Zimbabwe
Namibië
Botswana
Zambia
Mozambique
Seychellen
Mauritius
Zuid-Afrika



Al sinds 1979 dé Afrika specialist

Ruim 100 uitgekiende reizen vindt u op jambo.nl en in onze brochure of bel met onze Afrika specialisten op 020-2012740 voor een reis op maat.
De mogelijkheden zijn eindeloos, privé reizen geheel conform uw wensen!



‘ZUIDAS HOORT BIJ NEDERLANDSE KENNISECONOMIE’

DOOR / MARISKA JANSEN

Barbara van Hussen was tot voor kort executive board member bij DLA. ‘Op topniveau adviseren op het juridische vlak, dat is voor ons land van grote waarde.’

‘Vrouw zijn in een mannenwereld is soms een voordeel. Je bent minder bedreigend,’ vertelt Barbara van Hussen (46). Tot 1 januari was ze advocaat en lid van de raad van bestuur van DLA Piper, een van de grootste kantoren ter wereld. ‘DLA is een kralenketting, een aaneenrijging van fusies. Lokaal goed gewortelde kantoren die wilden groeien en aansluiting zochten bij een internationale club,’ zegt Van Hussen. Het Amsterdamse kantoor begon in 1916 onder de naam Schut & Grosheide. Rond 2000 werd DLA een internationale partner, in 2004 mondde het uit in een fusie. DLA behoorde destijds tot de voorhoede van kantoren die de internationaliseringsslag maakten. Inmiddels zijn er veel spelers op de wereldmarkt. Maar de internationalisering zal nog verder toenemen, denkt Van Hussen, die als eerste vrouw toetrad tot de executive board van DLA. ‘Het bedrijfsleven wordt internationaler, de advocatuur volgt die trend. Je ziet dat steeds meer middelgrote en kleinere Nederlandse kantoren verspreid over het hele land nu ook grensoverschrijdende diensten verlenen.’

LOCAL COUNSEL

Een opvallende ontwikkeling is de opkomst van de *local counsel* voor internationale kantoren. ‘Niche-dienst-

verleners als Stek gaan op *roadshow* in Amerika. Ze vertellen Amerikaanse kantoren: “Wij zijn in Nederland heel goed in financieringen, fusies en overnames.” Zij geven vervolgens specialistisch Nederlands juridisch advies binnen een grotere opdracht die bij een buitenlands kantoor ligt.’ Van Hussen stoort zich aan media die Zuidas-advocaten afschilderen als geldwolven met een Porsche en een villa in Aerdenhout. ‘We hebben in Nederland de neiging om kleinziepig te denken, door alles wat groot is meteen elitair te noemen,’ zegt Van Hussen. ‘De Zuidas is onderdeel van de Nederlandse kenniseconomie. Op topniveau adviseren op het juridische vlak, dat is voor ons land van grote waarde. Ik vraag mij weleens af of de samenleving dat voldoende beseft. De balie mag ook meer van zich laten horen als het gaat om negatieve berichtgeving in de media. Ik mis de voortrekkersrol. Waarom geven we bijvoorbeeld talentvolle studenten geen beurs voor een topopleiding in New York met de afspraak dat ze daarna in Nederland gaan werken? Zo versterk je de internationale basis van de Nederlandse advocatuur.’

VIJFTIG PLUS

Voor internationale succesvolle advocatuur is een kritische en open houding van belang, vindt Van Hussen. ‘Ik ben 46 en denk vaak: ik moet



even stil zijn en luisteren naar de nieuwe generatie juristen. Zij zijn de toekomst, ze spreken uitstekend Engels en hebben veelal buitenlandervaring. De toon wordt gezet door blanke mannen van vijftig plus, waar de advocatuur vol mee zit.’ Zelf is ze op zoek naar een bredere rol, het liefst een bestuursfunctie in een juridische context. Bij leidinggeven is persoonlijkheid bepalender dan sekse, denkt Van Hussen. ‘Ik ben een uitdager, een *challenger*. Bij alles zeg ik: weet jij zeker dat we het zo kunnen doen, waarom niet links of rechts? Dat zit in mijn karakter. Je zou het typisch vrouwelijk kunnen noemen. Maar ik ken talloze vrouwen die helemaal niet zo zijn. Ze vragen: hoe doen jullie het, dan doe ik het ook zo. Ze vinden het juist fijn om op een winkel te passen.’

ADVOCAAT IN DE LOKALE POLITIEK

DOOR / SABINE DROOGLEEVER FORTUYN

Wat drijft advocaten om actief te worden in de gemeenteraad? Raken de belangen van de verschillende functies niet verstrengeld? Portret van vijf advocaten die zitting hopen te nemen in een gemeenteraad.

Anne Damen (27)

Advocaat bij: Schakenraad Advocaten, Eindhoven

Politieke partij: DeurneNU

Gemeente: Deurne

Plaats op kieslijst: 5

Aantal zetels in gemeenteraad voor de verkiezingen: 5

Toen vertegenwoordigers van Jongerenraad Deurne bij haar op de middelbare school kwamen praten over thema's als het centrum van Deurne en uitgaan, viel Anne Damen, destijds dertien jaar, op vanwege haar uitgesproken mening. Ze werd lid van Jongerenraad Deurne en later van de Participatieraad. Damen is geboren en getogen in Deurne. Ze studeerde Rechten in Tilburg. Vier jaar geleden werd ze lid van DeurneNU. 'Deze plaatselijke partij zet zich met name in voor de leefbaarheid in de verschillende kerkdorpen waaruit Deurne bestaat,' licht Damen toe. Omdat ze destijds net als advocaat aan het werk ging, koos zij voor de functie van burgercommissielid. 'Inmiddels heb ik geleerd dat, gezien mijn nieuwsgierigheid, het onmogelijk is om niet de gemeenteraad in te gaan.' Waar ze zich hard voor wil gaan maken als ze verkozen wordt? 'Ik vind het belangrijk dat zorg zo

dicht mogelijk bij huis wordt georganiseerd. Voor jongeren, maar ook zodat ouderen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. De maatschappij vergrijsst. Dan moet die daar ook naar worden ingericht. Denk bijvoorbeeld aan het bouwen van levensloopbestendige woningen, waarin ouderen gelijkvloers kunnen wonen.' Het aanpakken van de onverharde wegen is een ander stokpaardje van Damen. 'De onverharde wegen wekken ergernis op. Er is overlast door stuifzand en er komen regelmatig gaten in de weg, die weer vlak gemaakt moeten worden. En na het zaai- en oogstseizoen begint het verhaal weer opnieuw.' Ook zou Damen graag zien dat er geen vrachtverkeer meer door het centrum rijdt. 'Als letselschadadvocaat zie ik waar de ongevallen



plaatsvinden. Dat is een reden om een weg opnieuw onder de loep te nemen. Was het toeval, of bestaat er een verkeersonveilige situatie?'

Damen werkt overigens, bewust, niet in dezelfde gemeente als waar zij zich verkiesbaar heeft gesteld: 'Veel advocatenkantoren in Deurne treden op tegen de gemeente. Ik zou niet willen dat collega's van mij veelvuldig juridische conflicten met de gemeente Deurne hebben.'

Stefan Jansen (32)

Advocaat bij: De Voort Advocaten | Mediators, Tilburg

Politieke partij: PvdA

Gemeente: Tilburg

Plaats op kieslijst: 3

Aantal zetels in gemeenteraad voor de verkiezingen: 5



Vanaf zijn achttiende verjaardag is Stefan Jansen lid van de PvdA Tilburg. Voor die tijd was hij lid van de jongerenpartij van de PvdA. Bij deze partij voelt hij zich het meest thuis vanwege de mensen en de standpunten. Zijn politieke voorkeur kreeg hij niet van huis uit mee. 'Alle vijf de gezinsleden stemmen bij ons op een andere partij. Een heel doorsnee gezin wat dat betreft.' Zijn vader werkte als interim-manager, met name voor overheden, zijn moeder als secretaresse. Politiek was geen vast gespreksonderwerp, de actualiteit was dat wel.

Het sociale karakter van de PvdA spreekt Jansen aan. 'Niet besturen vanuit eigen belang, maar kijken naar waar de maatschappij als geheel baat bij heeft.'

Het zoeken en vinden van werk, bijvoorbeeld, is volgens de arbeidsrechtadvocaat een onderwerp

waarbij de gemeente best een steuntje in de rug mag geven. 'Dat is in het belang van de gemeente én van het individu. In Tilburg krijgen tussen de 7.000 en 8.000 mensen een bijstandsuitkering, tegelijkertijd zijn er veel vacatures. Vorig jaar zijn er 131 mensen uit de uitkering geholpen. Dat vind ik onvoldoende. Ergens gaat er dan iets mis.'

Tilburg kan volgens Jansen een voorbeeld nemen aan Amsterdam waar de gemeente met zo veel mogelijk bijstandsgerechtigden een persoonlijk gesprek voert. 'Zij worden gewezen op hun verplichtingen, maar ook ingelicht over de manier waarop de gemeente ze kan helpen.' Ook legt de gemeente Amsterdam de prioriteit bij mensen die al langer werkloos zijn. 'Juist degenen die relatief kort werkloos zijn, maken een grotere

kans om binnen afzienbare tijd zelf een baan te vinden, is de redenering. Tilburg legt de prioriteit juist andersom. Ik vind het Amsterdamse model logischer.'

Als hij in de gemeenteraad komt, zal de Tilburgse arbeidsrechtadvocaat een deel van zijn werk afwenden. 'Alle zaken waarbij de gemeente partij is, zal ik dan niet meer doen. Je kunt de gemeente niet controleren en tegelijkertijd adviseren bij of procederen tegen dezelfde club.' ►

Burgerplicht

Eberhard van der Laan is misschien wel het bekendste voorbeeld van een advocaat die zijn werk ging combineren met een carrière in de lokale politiek. Van 1990 tot en met 1998 was Van der Laan lid van de Amsterdamse gemeenteraad namens de PvdA. Hij was in 1992 medeoprichter en partner van het advocatenkantoor Kennedy Van der Laan. Na zijn vertrek uit de gemeentepolitiek richtte hij zich fulltime op de advocatuur.

Later werd hij actief in de landelijke politiek. In 2008 trad hij tussentijds toe als minister voor Wonen, Wijken en Integratie tot het kabinet-Balkenende IV. In de zomer van 2010 koos hij toch voor zijn gemeente, Amsterdam. Nu als burgemeester. Van der Laan stond bekend als innemende persoonlijkheid, en hij wist vele harten te winnen. In het najaar van 2017 overleed de geliefde advocaat en bestuurder op 62-jarige leeftijd aan de gevolgen van longkanker. In een documentaire van AT5 in de aanloop naar de Amsterdamse gemeenteraadsverkiezingen in 1990 impliceerde hij dat politieke betrokkenheid ook gewoon een burgerplicht is. 'Ik denk dat mensen in toenemende mate denken: als die mafkees naast zijn werk nota bene lijsttrekker van de PvdA kan zijn, is politiek misschien wel iets heel gewoons! Iets wat je inderdaad naast je werk kunt doen, en misschien ook zou móéten doen.'

Pieter van der Woerd (28)

Advocaat bij: NautaDutilh, Amsterdam

Politieke partij: ChristenUnie

Gemeente: Leiden

Plaats op kieslijst: 3

Aantal zetels in gemeenteraad voor de verkiezingen: 1



Tijdens zijn studententijd ging Pieter van der Woerd een keer mee met een lid van zijn studentenvereniging naar een gemeenteraadsvergadering in Leiden. Zo kwam hij met de ChristenUnie Leiden in aanraking. Inmiddels is hij voorzitter van de lokale afdeling.

In het dagelijks leven adviseert en procedeert hij op het gebied van algemeen bestuursrecht, ruimtelijk ordeningsrecht en milieurecht. Als gemeenteraadslid kunnen de kennis en ervaring die hij als advocaat heeft opgedaan hem goed van pas komen, verwacht hij. In zijn werk ziet hij regelmatig voor welke uitdagingen gemeenten staan bij nieuwe bouwprojecten, maar ook welke mogelijkheden gemeenten hebben om de kaders voor dergelijke projecten vast te stellen. 'Zo is er in Leiden een

tekort aan woningen. Er moet dus worden bijgebouwd. De gemeente moet projectontwikkelaars daarbij echter geen vrijbrief geven voor hun plannen, maar met hen samenwerken en daarbij duidelijke kaders schetsen. Alle belangen moeten altijd zorgvuldig worden afgewogen.' Dat betekent bijvoorbeeld dat aandacht voor de schaal van de buurt, voor groen, duurzaamheid en de inrichting van de openbare ruimte centraal moeten staan, zegt hij. Van der Woerd staat op de derde plaats van de kieslijst van de ChristenUnie. Voor de verkiezingen heeft zijn partij een zetel in de gemeenteraad. Toch is er volgens hem een grote kans dat hij de komende periode in de raad komt. 'Afgaande op afgelopen Tweede Kamerverkiezingen zit de ChristenUnie in Leiden in

de lift. En onze nummer twee vertrekt naar verwachting na een jaar naar het buitenland,' legt hij uit. Ook als de ChristenUnie maar één zetel haalt, gaat Van der Woerd de gemeentepolitiek in. Hij wordt dan duo-raadslid. De advocaat op het gebied van bestuursrecht sluit niet uit dat hij als gemeenteraadslid met dossiers te maken zal krijgen waarin de belangen van een cliënt botsen met die van de gemeente. 'Op zo'n moment zal ik uiteraard niet betrokken zijn bij dat onderwerp. En dan zal ik natuurlijk ook niet mijn collega-raadsleden influisteren welk standpunt ze moeten innemen.'



Michael Yap (34)

Advocaat bij: Ravelijn Advocaten & Mediators, Bergen op Zoom

Politieke partij: PvdA

Gemeente: Roosendaal

Plaats op kieslijst: 1

Aantal zetels in gemeenteraad voor de verkiezingen: 2

Interesse in politiek heeft Michael Yap van jongs af aan. In 2004 werd hij lid van de PvdA en twee jaar later kwam hij, op 22-jarige leeftijd, in de Roosendaalse gemeenteraad. Hij studeerde toen nog rechten in Tilburg.

Yap heeft twee oudere en een jongere broer. Bij hem thuis werd vroeger niet veel over politiek gesproken. Zijn vader, oorspronkelijk afkomstig uit

Indonesië, werkte in de baggerindustrie. Zijn moeder in de zorg. 'Ik wil onrecht aanpakken,' zegt Yap. Dat motiveerde hem om de plaatselijke politiek in te gaan. Thema's als werkgelegenheid en onderwijs hebben zijn aandacht. Zijn doelen houden niet op bij de gemeentegrenzen, vertelt de advocaat met een achtergrond in het internationale recht. Op zijn initiatief krijgen de duurzame ontwikkelingsdoelen van Roosendaal een vervolg. 'Het gaat daarbij bijvoorbeeld om gelijke rechten voor mannen en vrouwen, armoedebestrijding en duurzaamheid.' Zijn werk in een gemengde praktijk versterkt zijn werk als gemeente-

raadslid. 'De samenleving juridificeert. Als advocaat kan ik daar mijn voordeel mee doen.' Tegelijkertijd voedt zijn sociaal-democratische inslag hem als advocaat. 'Ik werk veel in de sociale advocatuur in het asiel- en vreemdelingenrecht. Mensen moeten geholpen worden waar nodig, is mijn overtuiging.' Of zijn belangen als advocaat nooit botsen met zijn belangen als gemeenteraadslid? 'Daar is vaak wel een spanning tussen. Roosendaal en Bergen op Zoom liggen vlakbij elkaar. Zaken tegen de gemeente Roosendaal kan ik simpelweg niet doen. Daar moet je zorgvuldig mee omgaan.'

Yvonne Slob (30)

Advocaat bij: Vogelaar Bosch Spijjer Advocaten, Honselersdijk

Politieke partij: VVD

Gemeente: Lopik

Plaats op kieslijst: 5

Aantal zetels in gemeenteraad voor de verkiezingen: 4



Samen sterk met jong en oud', is de slogan van Yvonne Slob. Ze is opgegroeid in Lopik. Slob studeerde in Utrecht en Rotterdam, maar bleef altijd in haar geboorteplaats wonen. Na haar rechtenstudie met als master 'Aansprakelijkheid en Verzekering' ging ze de advocatuur in. Bij Vogelaar Bosch Spijjer Advocaten in Honselersdijk verleent ze rechtsbijstand aan slachtoffers van letselschade.

Sinds 2016 is ze lid van de Adviesraad Sociaal Domein van de gemeente Lopik. 'Ik vind het leuk om de gemeente te adviseren over uiteenlopende sociale onderwerpen. En ik zou daarin nog wel wat verder willen gaan. Daarom wil ik lid worden van de gemeenteraad. Dan kan ik me nog

meer "bemoeien" met het beleid binnen onze gemeente.'

De verkeersveiligheid in Lopik is een van de onderwerpen die de letselschadeadvocaat enorm aan het hart gaat, vertelt ze. Daarnaast is ze geïnteresseerd in bredere maatschappelijke onderwerpen zoals wonen en recreatie. 'Ik ken het gebied goed, en ken veel mensen die er wonen. Op verjaardagen en bij de sportclub hoor je veel verhalen. Daardoor kan ik me veel voorstellen bij de thema's die er spelen.'

Slob werkt fulltime als advocaat. Als ze lid wordt van de gemeenteraad, zal ze die functie verspreid

over de avonduren en de weekends vervullen. Ze verwacht niet dat ze te maken krijgt met tegenstrijdige belangen. 'De gemeente waarvoor ik me verkiesbaar heb gesteld, is een andere dan de gemeente waarin ik werk als advocaat.' ■

Kandidaat-raadsleden

Deze advocaten hebben meegedaan aan de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart.

- Hendrik Jan Biemond, (Allen & Overy, Amsterdam), nr. 3 PvdA Amsterdam, (10 zetels voor de verkiezingen).
- Nazmi Türkkol, (De Wit Lattmann Türkkol advocaten, Amsterdam) nr. 21 D66 Amsterdam (14 zetels voor de verkiezingen).
- Don Ceder, (Ceder Advocatuur, Amsterdam) nr. 1 ChristenUnie Amsterdam, (geen zetels voor de verkiezingen).
- Pieter van der Woerd, (NautaDutilh Amsterdam), nr. 3 CU Leiden, (1 zetel voor de verkiezingen).
- Mandy Oud, (Groen Caubo Montessori Advocaten, Almere), nr. 1 D66 Landsmeer, (5 zetels voor de verkiezingen).
- Anna van Popering, (Bos Van Eck Advocaten Mediators, Gouda) nr. 2 ChristenUnie Gouda, (4 zetels voor de verkiezingen).
- Yvonne Slob, (Vogelaar Bosch Spijjer Advocaten, Honselersdijk) nr. 5 VVD Lopik, (4 zetels voor de verkiezingen).
- Stefan Jansen, (De Voort Advocaten | Mediators, Tilburg) nr. 3 PvdA Tilburg (5 zetels voor de verkiezingen).
- Michael Yap, (Ravelijn Advocaten & Mediators, Bergen op Zoom), nr. 1 PvdA Roosendaal, (2 zetels voor de verkiezingen).
- Anne Damen, (Schakenraad advocaten, Eindhoven) nr. 5 Deurne.nu Deurne (5 zetels voor de verkiezingen).
- Monica Leenders, (Boels Zanders Advocaten, Eindhoven), nr. 1 CDA Geldrop-Mierlo, (4 zetels voor de verkiezingen).
- Marieke Nass, (Nass Advocatenkantoor en Belastingadviespraktijk, Gulpen) nr. 1 CDA Gulpen-Wittem, (4 zetels voor de verkiezingen).
- Bram Hofmans, (Lap & Hofmans Advocaten, Malden), nr. 8 CDA Wijchen, (4 zetels voor de verkiezingen).
- Emmy Elgersma (advocaatvanu, Steenwijk), nr. 2 D66 Steenwijkerland, (3 zetels voor de verkiezingen).

* De lijst kwam tot stand naar aanleiding van aanmelding van advocaten en eigen research maar is geen uitputtende opsomming. Bij het ter perse gaan van dit nummer was de uitslag van de verkiezingen nog niet bekend. Kijk op www.advocatenblad.nl om te zien welke advocaten zijn gekozen.

‘Ik heb keuze uit een ruim aanbod op prettige locaties. Dan is de keuze voor de PO Deal snel gemaakt’

Amanda de Waal | Advocatenkantoor De Brabantse Wal

PO Deal All Inclusive: 12 maanden onbeperkt cursussen volgen voor maar € 2095,-!

Amanda de Waal kwam in contact met PO Deal omdat ze een jaar uit de advocatuur was geweest en in één keer 20 punten moest halen. Voor haar was de PO Deal een geschenk uit de hemel.

“Dat scheelde me direct al een bedrag van 2000 euro. Iets waar ik als startende ondernemer natuurlijk heel blij van werd. Als advocaat wil ik tijdens een cursus tips en tricks horen. Concrete voorbeelden uit de praktijk. Daar heb je wat aan. Maar ook bij belangrijke wetswijzigingen regel ik toch graag een cursus. Daarom vind ik de cursussen met de praktische insteek binnen de PO Deal echt onbetaalbaar. Voor mij kunnen er daar niet genoeg van zijn. Je krijgt zoveel meer informatie mee naar huis.”

Lees het volledige interview en bekijk wat de PO Deal voor uw kantoor betekent op www.sdujuridischeopleidingen.nl/podeal



ADVOCAAT IN OORLOGSTIJD

DOOR / KEES PIJNAPPELS

Het *Advocatenblad* bestaat honderd jaar, maar het blad is niet al die tijd onafgebroken verschenen. In WO II stopte de redactie er enkele jaren mee.

Niet dat de Duitsers de Nederlandse advocatuur als hindermacht beschouwden en het de beroepsgroep daarom lastig maakten. 'In tegenstelling tot andere vrije beroepen heeft de Nederlandse balie eenigen aanval van betekenis op hare zelfstandigheid niet te verduren gehad,' schrijft secretaris Van Doorne van de Nederlandsche Advocaten Vereniging (NAV) eind 1945 in het *Advocatenblad*.¹ Enigszins verrassend werden advocaten – in tegenstelling tot hun personeel – zelfs vrijgesteld van de arbeidsinzet, de gedwongen tewerkstelling in Duitsland.

Desondanks eisen de oorlogsjaren ook voor de advocatuur een zware tol. In 1941 wordt aan enkele honderden joodse advocaten via allerlei regeling een beroepsverbod opgelegd. Een groot deel van hen komt uiteindelijk om in de vernietigingskampen. Een onbekend aantal advocaten wordt op andere manier slachtoffer van het oorlogsgeweld. 'Veel, vele leden zijn aan de Nederlandsche balie gewelddadig ontvallen. Zij zijn gevallen in den oorlog en in verzetsstrijd, zij zijn omgekomen in ballingschap, zij zijn gedood door oorlogshandelingen,' somt Van Doorne eind 1945 op.² Advocaten die de oorlog wel overleven, hebben vaak have en goed verloren. Tal van plaatsen liggen in puin – en daarmee ook diverse kantoren. Dat wekt zelfs meelij bij de Deense balie, die een liefdadigheidsactie start. Honderd Deense advocaten

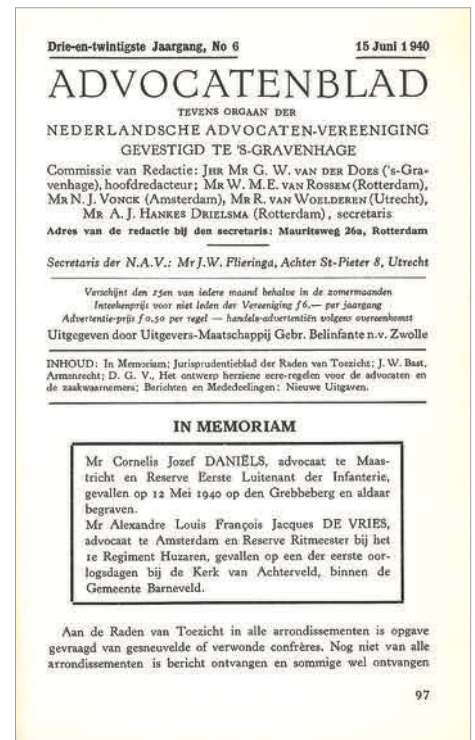
'adopter' honderd Nederlandse colleg'a's en sturen hen maandelijks een voedselpakket.³

In de vooroorlogse jaren gaat het de advocatuur evenmin voor de wind. De economische crisis van de jaren dertig mist haar weerslag niet. NAV-voorzitter Nysingh maakt in het *Advocatenblad* van december 1941 gewag van een lange neerwaartse spiraal. Het aantal civiele zaken daalde van bijna 18.000 in 1934 naar ruim 12.000 in 1940. Het gebrek aan werk voor advocaten doet zich zo hevig voelen dat Nysingh openlijk uitsprekt dat de balie te groot is: 'Zolang de tijden niet beter zijn geworden is er stellig minder plaats dan er advocaten beschikbaar zijn.'⁴

ROUWADVERTENTIE

In de eerste oorlogsjaren komt het *Advocatenblad* nagenoeg elke maand uit. De uitgave van juni 1940 bevat een rouwadvertentie van enkele advocaten die vielen bij de verdediging van Nederland. Verder onderscheidt het blad zich nauwelijks van de uitgaven in vreedstijd. Niettemin houdt de redactie het in de zomer van 1942 voor gezien. Dan krijgt de NAV de oekaze dat ze zich moet aansluiten bij het Persgilde van de Nederlandse Kultuurkamer. Gesteld voor de keus zich te onderwerpen aan 'de nieuwe orde' of te verdwijnen, kiest de NAV voor het laatste.

Ruim een halfjaar na de bevrijding pakt het *Advocatenblad* de draad weer op. De balie ziet zich gesteld



voor tal van uitdagingen en dat blijkt ook uit de kolommen. Boven op alle geleden verliezen doet zich een fiks imago-probleem voor. De Nederlandse bevolking weet het niet te waarderen dat vermeende landverraders juridische bijstand krijgen van advocaten. NAV-voorzitter Visser van IJzendoorn spreekt daarover eind 1945 op de jaarvergadering zijn zorg uit. 'Men verwijt ons, dat wij geen besef hebben van wat landverraders zijn, dat wij ons niet onthouden van het verdedigen van ernstige landverraders (...).'⁵ Een verzetsbeweging dreigt zelfs advocaten 'bij wijzen van voorbeeld' uit de weg te ruimen. De NAV-voorzitter meent echter dat de kritiek de balie tot eer strekt. 'Want blijkt daaruit niet, dat de balie zich meer dan anderen boven de beweging van den tijd heeft weten verheven te houden, en met felheid is opgekomen voor handhaving van die rechtsgoederen, als eer en vrijheid, die geen gemeenschap met voeten kan treden?'

NOTEN

- 1 Adv.bl. 1945-15 dec., p. 5.
- 2 Adv.bl. 1945-15 dec., p. 3, 4.
- 3 Adv.bl. 1945-15 dec., p. 13.
- 4 Adv.bl. 1941-10, p. 237.
- 5 Adv.bl. 1945-15 dec., p. 20.



JAAP VAN DER MEER

Topzeilcentrum



MEELIFTEN OP HET IMAGO VAN EEN TOPPER

DOOR / MARK VAN DER HEIJDEN

Wie verder kijkt dan het logo op het shirt van een sporter, ziet de mogelijkheden die sponsoring kan bieden - ook voor de advocatuur. Sommige kantoren hebben de stap gezet.

Soms komt ze ze nog wel tegen, mensen die denken dat sponsoring gelijk staat aan een zak geld in ruil voor reclameborden. 'Dat beeld is achterhaald,' zegt Martine Willemsen. 'Sponsoring zie ik als een partnerschap; je gaat samenwerken.' Willemsen spreekt uit ervaring. Ze is bij de Hermitage Amsterdam verantwoordelijk voor de sponsoring en fondsenwerving en vervulde eerder bij het DeLaMar Theater eenzelfde rol.

Voor haar begint de weg naar een sponsorovereenkomst met een simpele vraag: wat is je doelstelling? 'Pas als je doelstellingen helder zijn, kun je gaan samenwerken om ze te realiseren,' vertelt Willemsen. 'Dat kan per partij heel verschillend zijn. Wellicht wil je exclusieve ruimte voor *closing diners*, of is je doel naamsbekendheid of een verbeterd imago. Een belangrijke vraag is:

spreekt het de cliënten aan?'

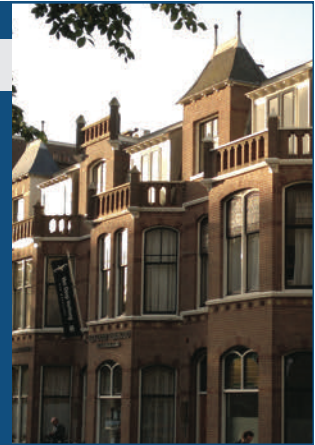
Voor Turnaround Advocaten uit Best was de doelstelling helder. Het Brabantse kantoor sponsort sinds mei vorig jaar de zeilsters Afrodite Zegers en Anneloes van Veen, die in de 470-klasse net geen bronzen medaille wonnen op de Olympische Spelen van Rio de Janeiro. 'Het beeld is dat we ons met name bezighouden met faillissementen,' zegt oprichter Jaap van der Meer. 'We doen echter veel meer, van procedures tot overnames en incasso's, dus dat beeld willen we veranderen. Met de sponsoring van Afrodite en Anneloes kunnen we een mooie parallel trekken tussen wedstrijdzeilen en onze procedures.' Houthoff, met vestigingen aan de Zuidas, in Rotterdam en in diverse buitenlandse steden, koos er om heel andere redenen voor om het Nationale Opera & Ballet te sponsoren. 'In het kader van onze aangescerppte ▶

CIVIELE CASSATIE, PROCESBEGELEIDING OF PREJUDICIËLE VRAAG BIJ DE HOGE RAAD?

Alt Kam Boer advocaten

Zie onze website www.altkamboer.com voor een track record over de afgelopen 18 jaar. Vaste prijsafspraken mogelijk.

Info: mr H.J.W. Alt
PB 82228, 2508 EE Den Haag | T: 070 - 358 94 79 | F: 070 358 51 97 | E: alt@altkamboer.com



Beroepsaansprakelijkheid advocaten? HOOGSTE TIJD OM UW VERZEKERING TE UPDATEN!

Bij Nederlands grootste verzekeraar komt de beroepsaansprakelijkheid voor advocaten te vervallen per 1-1-2018. Hoogste tijd daarom om uw verzekering tegen het licht te houden. Ron Borgdorff biedt maatwerk in beroepsaansprakelijkheidsverzekeringen voor advocaten.

Ron Borgdorff is verzekeringspecialist voor notarissen, advocaten en vrijgevestigde juristen. Ron kent de specifieke risico's van deze juridische beroepsgroepen. Met ruim 25 jaar ervaring staat hij borg voor een persoonlijk, gedegen advies op maat en korte lijnen.

U wilt een financieel adviseur met verstand van uw zaken?

Neem contact op voor een afspraak.

WWW.RONBORGdorff.NL
van Boetelaerlaan 24H
3828 NS Hoogland

RON BORGdorff
FINANCIEEL ADVISEUR VOOR
NOTARIAAT & ADVOCATUUR



25
JAAR
ADVISEUR
NOTARIAAT & ADVOCATUUR

VERZEKERINGEN ZOWEL ZAKELIJK ALS PARTICULIER OA:
BEROEPS- EN BEDRIJFSAANSPRAKELIJKHEID • GELD- EN FRAUDE
• ARBEIDSONGESCHIKTHEID • RECHTSBIJSTAND • RECONSTRUCTIE

HENDRIKSEN \ MÜHREN

Hendriksen & Mühren Strafrecht
Advocaten is op zoek naar een
gevorderde advocaat-stagiaire of
een beginnend medewerker!

Ons kantoor in Purmerend is op zoek naar versterking!

- Wilt u werken op een kantoor dat uitsluitend strafzaken behandelt?
- Wilt u deel uitmaken van een jong en ambitieus team?
- Wilt u werken bij een kantoor waarin u alle vrijheid krijgt om uw eigen strafpraktijk op te bouwen?
- Bent u gedreven, sociaal vaardig en heeft u geen 9 tot 5-mentaliteit?

Stuur dan uw CV en sollicitatiebrief naar:
info@strafrechtadvocaat.tv

Ervaring in het strafrecht heeft wel onze voorkeur, maar is geen vereiste.

Voor meer informatie over ons kantoor:
www.strafrechtadvocaat.tv



Call Care

Telefoonservice voor de advocatuur



Telefoonservice



Agendabeheer



Opvang Overflow

Wij werken voor +200 advocatenkantoren, kennen de juridische terminologie en werken discreet

Call Care Nederland | 010 - 280 3333 | info@callcare.nl | www.callcare.nl



EDWARD DE BOCK

strategie en positionering zochten we naar een iconische samenwerking,' zegt Edward de Bock, managing partner bij Houthoff. Begin dit jaar werd de sponsoring officieel van kracht, nadat de twee partijen vorig jaar de samenwerking al uitprobeerden. Zo konden de medewerkers van Houthoff vorig jaar genieten van een voorstelling van het Nationale Opera & Ballet. De Bock: 'In hun kunstvorm lieten ze zien wat voor hen Going Beyond betekent. Het is interne inspiratie die naadloos aansluit op onze positionering.'

IDENTITEIT

De Bock ziet diverse overeenkomsten tussen het Nationale Opera & Ballet en Houthoff. 'Onze positionering hebben we uitgewerkt in een aantal pijlers: leiderschap, teamspirit, ondernemerschap en vakmanschap. Die vier pijlers zien we nadrukkelijk bij het Nationale Opera & Ballet – en zij ook bij ons. Het Nationale Opera & Ballet is bovendien een heel

brede organisatie; zangers, dansers, choreografen en decorontwerp. De topprestatie die zij neerzetten, is het resultaat van de gezamenlijke inzet. Dat geldt ook bij ons. Danst een teamgenoot uit de pas, dan is het resultaat minder mooi. Daarbij zijn het Nationale Opera & Ballet en wij Nederlandse, internationale organisaties.'

Voor Willemsen is sponsoring een zoektocht naar identiteiten, die bij elkaar passen. 'Het merk dat je gaat sponsoren moet ook een hoogwaardig product of dienst zijn, zodat het jouw merk versterkt. Dan kan sponsoring een enorme bijdrage leveren aan het imago.' Ze geeft een culturele instelling als voorbeeld. 'Cultuur staat internationaal hoog aangeschreven. Dat straalt ook weer af op de sponsor.' Sport staat daarentegen meer voor dynamiek, streven naar het beste. Van der Meer: 'Wij zien procederen als wedstrijdzeilen. Bij beide moet je de juiste strategie starten en de con-

current de wind uit de zeilen nemen. Op de boot en in de rechtszaal, als de fase van schikken voorbij is, moet je er echt staan en een waanzinnige ambitie hebben om te winnen.' Dat Van der Meer juist die parallel zocht met wedstrijdzeilen heeft een heel persoonlijke reden. 'De keuze voor een sport moet vanuit een intrinsieke interesse komen. Ik zeil zelf, mijn zoon is een fervent zeiler, dus ik zat al in dat wereldje.'

VERTROUWEN

'Vervolgens is het goed om te kijken of de partij die je gaat sponsoren een ondernemende partij is,' zegt Willemsen. 'Eentje die mee wil bewegen. Bij een star sponsorcontract is het lastig het maximale eruit te halen. Een samenwerking wordt pas succesvol als synergie ontstaat. Dan zie je meer mogelijkheden en kun je die benutten.'

De Bock onderschrijft die aanpak. 'Onze samenwerking is niet in beton gegoten, maar berust voor een groot ►

De Brauw Blackstone Westbroek & Foam

Michael Schouten, advocaat-partner

'De sponsoring is begonnen vanuit de vraag hoe we iets kunnen teruggeven aan de maatschappij. Een aantal partners heeft veel affiniteit met fotografie en zo zijn we in 2010 uitgekomen bij Foam. Het museum heeft een aantal kenmerken die ons aanspreken: culturele achtergrond, binding met Amsterdam, hoogwaardige instelling.

De sponsoring steunt op twee pijlers: financiële steun en pro bono advisering. We zijn vaak bezig met complexe procedures en dan is dit een mooi contrast. Zo was Foam mede-eigenaar van Unseen. De fotobeurs kon op een moment op eigen benen staan. Dat is een proces waar wij veel ervaring mee hebben. Voor ons is dat leuk en inspirerend. Voor hen is het weer nuttig als wij ze bij de hand nemen.

Aan de andere kant kunnen we bij cliëntevents gebruikmaken van het museum, bijvoorbeeld met een rondleiding en vergaderruimte. Het is prettig om even uit de gebruikelijke setting te stappen om daarmee wat vrijer te kunnen denken. Het verbreekt de verhoudingen die er in een kantoorsetting zijn om meer in partnership met elkaar te werken.

Daarnaast leert Foam ons anders naar beeld te kijken en ook na te denken over hoe beeld in te zetten in de communicatie. Het museum adviseert ons bij de opbouw van onze fotocollectie die we in huis hebben opgebouwd.

Het is een goede samenwerking, geen eenrichtingsverkeer. Foam heeft ons veel te bieden en versterkt ons. De samenwerking is een succes, omdat er een goede click is. Elke keer als we elkaar zien, en dat is regelmatig, is er een goede energie.'

deel ook op vertrouwen.' Zo kunnen studenten geïnspireerd raken door een ballerina die vertelt hoe zij zes dagen per week steeds weer het beste uit haar lichaam haalt.

'Maar we bezoeken daarnaast ook in andere samenstellingen opera's. Het Nationale Opera & Ballet wil *tailormade* programma's leveren voor onze cliënten. Hoe leuk is het om een closing af te sluiten met de repetities voor een nieuwe première, of zelfs naar de première toe te gaan?'

De zeilsters en Turnaround Advocaten maakten gezamenlijk enkele filmpjes: eentje waarin de samenwerking werd aangekondigd, drie waarin Afrodite, toevallig student rechten, met een van de collega's van Van der Meer praat over juridische procedures.

'De filmpjes laat ik zien bij klantpresentaties of informatiebijeenkomsten op kantoor. Dat vindt iedereen direct interessant. Voor ons is het leuk naar buiten te brengen dat er

meer is dan alleen advocaat zijn,' zegt Van der Meer. 'Ook nemen we relaties mee om met Afrodite en Anneloes te zeilen. Dat is fantastisch.'

TEVREDEN

Turnaround Advocaten en Houthoff hebben hun doelstellingen niet uitgewerkt in concrete cijfers. Tevreden is Van der Meer al als relaties enthousiast terugkomen van een clinic met de zeilsters. 'En als in de beeldvorming duidelijk is dat we meer doen dan alleen faillissementen.'

Hij vertelt enthousiast over een zondag in augustus 2012, toen hij in een afgeladen Londense pub stond. De zeilsters Lobke Berkhout en Lisa Westerhof, toen door Turnaround Advocaten ondersteund, wonnen enkele dagen ervoor een bronzen medaille op de Olympische Spelen in de 470-klasse en dat vierden ze met hem en andere sponsoren.

'Het was onbeschrijfelijk,' zegt Van der Meer daar nu over. 'We wensten

ze succes bij de kick-off van hun campagne. In de jaren erna hebben we ze gevolgd, aangemoedigd op de spelen en daarna persoonlijk gefeliciteerd in een Londense pub. Ik heb de bronzen medaille in handen gehouden. Wat is er mooier?'

Bij Houthoff leeft eenzelfde gevoel. De Bock: 'We hebben geen commercieel doel voor ogen, anders dan dat de sponsoring onze reputatie bestendigt en versterkt en dat onze klanten het per saldo appreciëren. Dan zijn wij gelukkig.'

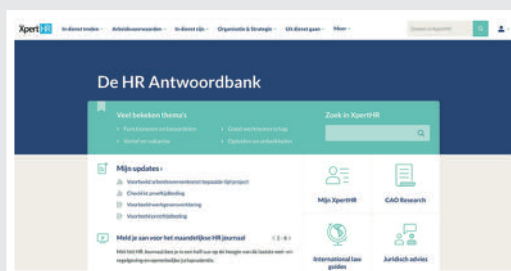
Maar ook bij hem is het niet moeilijk de trots over de samenwerking te proeven. 'Een groot cliëntevent vorig jaar bestond uit een rondleiding, een interview met een prima ballerina en een diner op podium – afgewisseld met aria's en een prachtige voorstelling. Ik weet zeker dat onze klanten dat niet eerder hadden meegemaakt en nooit meer mee gaan maken. Het was adembenemend mooi.' ■

Meer uit adviezen halen en kortere lijntjes met uw cliënten?

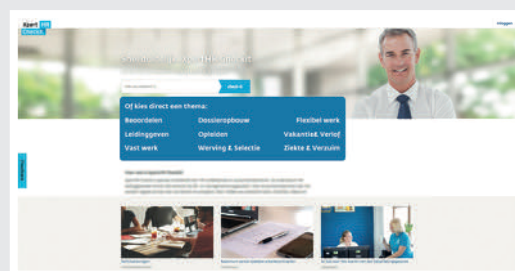
Met XpertHR heeft u zelf alle belangrijke informatie inzake arbeidsrecht actueel en juridisch gecontroleerd binnen handbereik en geeft u uw cliënten gemakkelijk een begrijpelijk antwoord en advies. Kortom tijdsbesparing! Er is ook een mogelijkheid om een klantportaal aan uw cliënten te bieden in uw eigen huisstijl. Contact onderhouden met uw cliënten wordt zo gemakkelijker en u bent het eerste aanspreekpunt voor arbeidsrechtelijke vraagstukken.

Met XpertHR...

- ✓ ...direct toepasbare en betrouwbare informatie in begrijpelijke taal
- ✓ ...heeft u meer dan 500 voorbeelddocumenten, zowel Nederlands als Engels
- ✓ ...download u rekentools, checklists en stappenplannen
- ✓ ...heeft u alle CAO's en Pensioenen in één overzicht en mogelijkheid om te vergelijken
- ✓ ...genereert u meer advies door het eerste aanspreekpunt te worden
- ✓ ...kunt u een klantportaal inrichten in uw eigen huisstijl



Alle antwoorden op HR-vragen



Geef uw klanten toegang tot uw eigen portaal

**Be local
Be global
Be Baker
McKenzie.**

**Ook mee naar Madrid?!
Be Baker. Be International.
16 - 17 - 18 mei 2018**

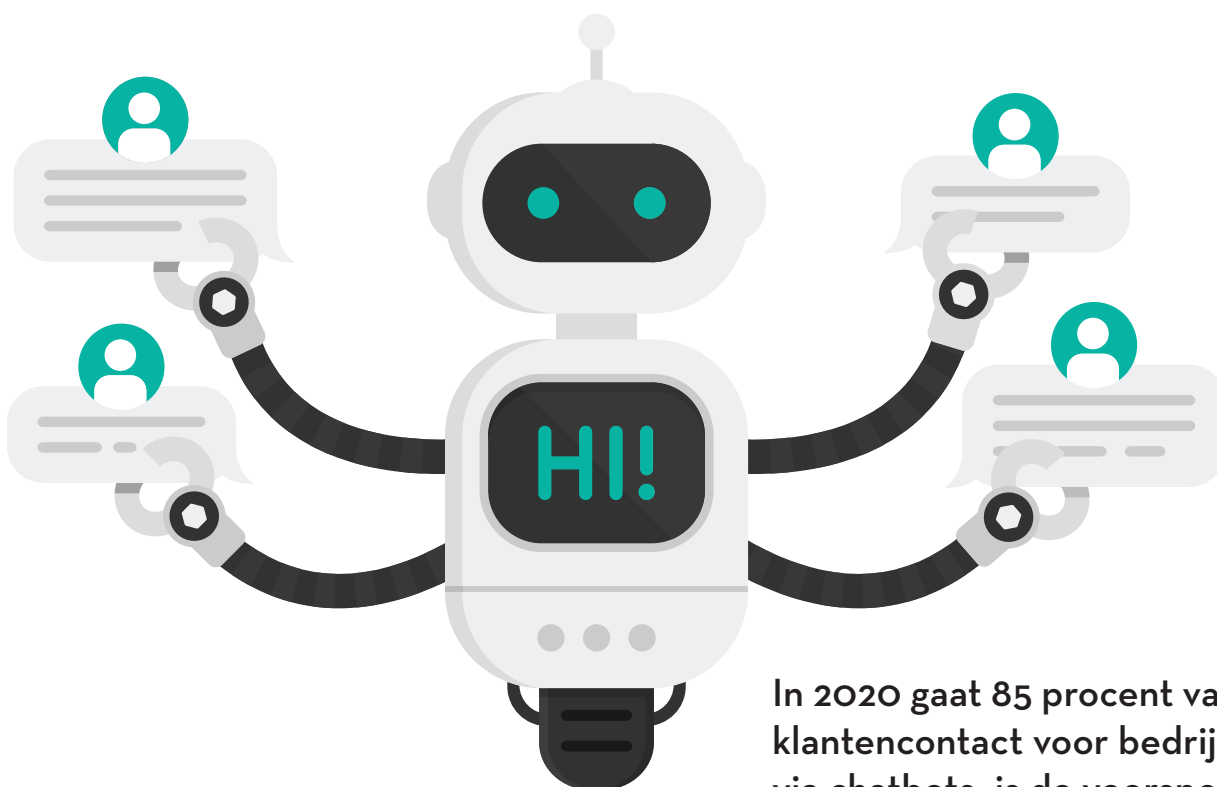
**Meld je aan op
werkenbijbaker.nl/events**

**Baker
McKenzie.**

www.werkenbijbaker.nl

DE KRACHT VAN CHATBOTS

DOOR / NATHALIE GLOUDEMANS-VOOGD



In 2020 gaat 85 procent van het klantencontact voor bedrijven via chatbots, is de voorspelling. De opmars van juridische chatbots gaat in Nederland niet zo hard, maar het begin is er.

Ze werden binnengehaald als dé trend in de juridische wereld voor 2018: chatbots. Maar het idee van een robot om een gesprek mee te voeren is niet nieuw. 'De allereerste chatbot stamt uit 1964, Eliza heette ze,' vertelt Patrick Bunschoek van bouwer Chatbots.expert. 'Als je daarin een letter verkeerd typte, kreeg je geen antwoord.' De eerste chatbots bestonden allemaal uit geprogrammeerd werk: stan-

daard vraag-en-antwoord. 'Maar dat is nog geen gesprek,' zegt Bunschoek. Terwijl dat wel het idee achter chatbots is. Het zijn computerprogramma's die menselijk gedrag nabootsen en met de gebruiker praten. Chatbots worden de laatste jaren steeds beter in het begrijpen van klantvragen. Dat zou komen door de combinatie van kunstmatige intelligentie en *natural language processing* (NLP), de vaardigheid

van computerprogramma's om menselijke taal te doorgronden. Zo vervangen chatbots steeds vaker de mens op plekken waar bedrijven gesprekken voeren met klanten. De tijd die klanten op antwoord moeten wachten wordt daarmee korter, het is mogelijk een 24-uurs klantenservice aan te bieden én bedrijven besparen arbeidskosten. KLM laat bijvoorbeeld reizigers vluchtinformatie ontvangen en checken via Facebook Messenger. ▶

Onderzoeksbureau Gartner verwacht op basis van deze ontwikkelingen dat 85 procent van al het contact dat bedrijven met klanten hebben tegen 2020 via chatbots zal lopen.

HYPE

Trendwatchers voorspelden een juridische chatbothype voor 2018, juist door de combinatie van *artificial intelligence* (AI) en NLP en het succes van juridische chatbots als DoNotPay (zie kader). Maar zo'n vaart loopt het nog niet in Nederland. 'Wij zien meer een ontwikkeling dan een trend,' zegt Bunskoek. 'Een trend is er even en gaat weer weg. Een ontwikkeling zet door. Maar de toepassing van AI en NLP is nog heel prematuur.' In Vlaanderen bouwt Bunskoeks bedrijf een juridische chatbot waar kunstmatige intelligentie en NLP wel aan te pas komen. 'Deze bot doorzoekt alle juridische informatie die voorhanden is: jurisprudentie, wetgeving, noem maar op. Met Elasticsearch, een Google-achtige toepassing voor het doorzoeken van grote hoeveelheden bestanden, gaat de bot alle bronnen langs om een antwoord te genereren op een vraag. Vlaamse advocaten kunnen hier binnen een maand of drie gebruik

van maken. Het doel is de winkans van zaken te vergroten.' Ook Jelle van Veenen en Jeroen Zweers van legal tech consultancy Kennedy Van der Laan|Sync, zien nog niet veel chatbottoepassingen met AI en NLP. Het duo heeft ervaring met chatbots implementeren bij juridische afdelingen van bedrijven, al is dat wat hen betreft niet per definitie de beste oplossing. 'De suggestie is dat van alles achter de schermen gebeurt met een snuffje magie en AI,' zegt Van Veenen. 'Maar als je een service bedenkt die toegespitst is op de eindgebruiker, dan maakt de achterkant niet zoveel uit. Bij veelvoorkomende vragen kan een chatbot goed werk doen, als een schil om een document met vraag en antwoorden.'

Zweers voegt toe: 'In de kern is een chatbot toch gewoon een beslisboom. Het is een kwestie van *interfacing*. Wij kijken naar wie de doelgroep is bij de tools die we inzetten. Mensen op de werkvloer, die je mee moet nemen in een bepaald thema, zijn misschien wel gebaat bij een chatbot. Terwijl in een academische setting een formulier misschien

slimmer is. Wij kijken vooral naar de interface waarmee gebruikers communiceren en wat bij hen past.'

DREMPELS

Een chatbot kan wel helpen om drempels omlaag te krijgen, bijvoorbeeld om de business vragen te laten stellen aan bedrijfsjuristen die ze anders misschien niet zouden stellen. 'Chatbots kunnen helpen met

'De suggestie is dat van alles achter de schermen gebeurt met een snuffje magie en AI'

vragen categoriseren,' zegt Zweers. 'De inbox van een bedrijfsjurist is een vergaarbak van ellende. Een chatbot kan dan een portier zijn die wijst in welk kadertje een vraag past en die al een deel oplost.'

Volgens Bunskoek kun je met chatbots een virtuele medewerker creëren. 'In de juridische sector zou een bot betaald advies kunnen geven. Ook zou je via een bot *e-books* kunnen aanbieden, waarbij de bot ook het betaalproces afwikkelt. Dan heb je er een virtuele medewerker bij.' Daarbij is het belangrijk dat de gebruiker het gevoel heeft echt een gesprek te voeren, zegt Bunskoek. 'Dus niet meteen antwoord geven, maar even doen alsof de bot een antwoord aan het typen is. En een virtuele medewerker heeft ook recht op een cv. Dus als een gebruiker vraagt waar de chatbot woont, zou een antwoord kunnen zijn "in de cloud" bijvoorbeeld. Het gaat dus niet alleen om de technische oplossing, maar ook om de gebruikerservaring.' Want daar zit de kracht van chatbots, volgens Bunskoek: in het gevoel dat je met een mens communiceert. ■

DoNotPay

De twintigjarige Britse student Joshua Browder bouwde met DoNotPay het bekendste voorbeeld van een juridische chatbot. In eerste instantie kon DoNotPay gebruikers helpen met onterechte parkeerboetes. In de zomer van 2017 lanceerde Browder duizend chatbots op allerlei gebieden, van compensatie voor vliegtuigvertragingen tot asielaanvragen, in alle vijftig Amerikaanse staten en het Verenigd Koninkrijk. IBM heeft haar AI-technologie Watson kosteloos aan Browder ter beschikking gesteld, zodat gebruikers in gewone taal hun juridische vragen kunnen plaatsen. Volgens Browder zelf hebben gebruikers gezamenlijk miljoenen bespaard met teruggedraaide parkeerboetes.

**Zelf kiezen bij Urios
wel of niet in de cloud
U bepaalt
waar uw data staat!**

**Vraag de gratis demo aan op Urios.nl
of bel voor een afspraak 072 512 22 05**

Urios Standaard | Dossiers | Partijen | Stopwatch | Toevoegingen | Insolventies | Mediation | Meertalig declareren en herinneren
Urios Plus | E-facturering | iDEAL-knop | Export naar boekhouding | Managementrapporten | Documenten | Outlook-koppeling | Agenda

MET URIOS MAG JE ZELF KIEZEN OF JE IN DE CLOUD WILT OF NIET!
EN, WAT HEB JIJ GEKOZEN?



urios
eenvoud bespaart tijd

Koningsweg 4 | 1811 LM Alkmaar | tel 072 512 22 05 | info@urios.nl | www.urios.nl



Spandaw
Consultancy
Group

Barteld Spandaw



Masters in investigation

Spandaw Consultancy Group is een recherchebureau dat zich richt op Onderzoek, Integriteit en Security Risk Management. U kunt bij ons onder andere terecht met vragen over veronderstelde fraudezaken (alimentatie, verduistering, contractbreuk) met een zakelijke achtergrond of die de persoonlijke levenssfeer raken.

Neem vrijblijvend contact met ons op voor advies in uw casus.

www.spandawconsultancygroup.nl
0594 - 519 633



Skippi Sneltransport betrouwbaar in spoedleveringen

0800-389 58 54 www.skippi.nl



GEZIEN



HET LAATSTE WOORD

In Rusland hielden alleen al in 2016 bijna vierhonderd zaken verband met politieke vervolging. Tijdens deze processen wordt veel gebruikgemaakt van het zogenoemde ‘laatste woord’. Het is vaak de enige mogelijkheid voor vervolgdgen om in de rechtszaal vrijuit te spreken over hun vervolging, zonder onderbrekingen.

Het boek *Poetins rechtbank* van Ellen Rutten e.a. (Nieuw Amsterdam, 2018) bevat vijftien van deze toespraken. Elk laatste woord volgt op een korte inleiding over de geschiedenis en maatschappelijke betekenis van de zaak, inclusief informatie over de veroordeling en het verdere lot van de veroordeelde. Kritisch, soms grappig, vaak aangrij-

pend; de gekozen toespraken lopen niet alleen qua toon uiteen, maar ook qua gepleegde delicten en de hoeveelheid media-aandacht over de grens. En hoewel regelmatig wordt gesproken over martelingen en overheidsdwang, loopt een enkele zaak uiteindelijk ook met een sisser af. Het boek blijft daarmee afwisselend tot de laatste pagina.



KEI EN HET ARBEIDSPROCESRECHT

Het arbeidsprocesrecht is als gevolg van de inwerkingtreding van de Wvz en de Wet vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht aan ingrijpende veranderingen onderhevig.

Het *Handboek arbeidsprocesrecht* (Boomjuridisch, 2018) van mr. dr. D. Bij de Vaate gaat op deze wijzigingen in en behandelt de belangrijkste procedures in het arbeidsrecht. Aan bod komen onder meer de wijzigingen in het ontslagprocesrecht, de opzegging van de arbeidsovereenkomst

door de werkgever en in onderling overleg, de arbeidsrechtelijke dagvaardings- en verzoekschriftprocedure en de procedure in hoger beroep en cassatie. Bijzondere aandacht is er voor de digitalisering en de gevolgen van KEI. Een actueel naslagwerk voor de arbeidsrechtadvocaat.



VERZAMELBUNDEL KELK

Hij was van 1980 tot eind 2008 hoogleraar strafrecht en penitentiair recht aan de Universiteit Utrecht. Daarnaast schreef Constantijn Kelk studieboeken en vele, goed gelezen artikelen. De belangrijkste en bekendste daarvan zijn nu gebundeld.

Voor een rechtenstudent was de boekenlijst zonder Kelk (1943) niet compleet. In de bundel *De kunst van een humaan strafrecht* (Boom juridisch, 2018) wordt onder andere stilgestaan bij de vraag wat fatsoenlijk strafrecht is en wat een goede vorming van strafrechtstudenten zou zijn. Verder gaat Kelk in op de positie van het slachtoffer, de vraag tot waar de strafbaarheid mag gaan en of de hedendaagse samenleving voldoet aan beschaafde en rechtsstatelijke condities. De bundel geeft een mooi overzicht van het werk van Kelk én de ontwikkelingen in het strafrecht van de afgelopen decennia. Voor menig advocaat ongetwijfeld een *trip down memory lane*.



STOF TOT NADENKEN

Meer aandacht voor de staat van de rechtsstaat. Dat is de gedachte achter Radio Rechtsstaat, een initiatief van mensenrechtenadvocaat Jelle Klaas en Nienke Venema, directeur van Stichting Democratie en Media. Volgens hen staat de rechtsstaat onder druk.

In het eerste seizoen wordt in zes afleveringen met evenveel deskundigen gesproken over de vrijheid van meningsuiting, media en strafrecht, inburgering en digitale rechten. Onder meer rechtbankverslaggever Chris Klomp en rechtsfilosoof Wouter Veraart schoven hierbij al aan.

Klaas en Venema leiden de interviews die plaatsvinden bij Studio Salto in Amsterdam en betalen alle kosten uit eigen zak. Door de podcasts hoopt het duo luisteraars verder vertrouwd te maken met de fundamenteën van de rechtsstaat, om stof tot nadenken te geven en aan te tonen dat de rechtsstaat iedereen aangaat.

De gesprekken van steeds ongeveer dertig minuten zijn te beluisteren via onzerechtsstaat.nl. Een tweede seizoen staat al op de planning.



COLUMN

DOOR / TRUDEKE SILLEVIS SMITT

Liefde in zaken

Smoorverliefd was mr. X. En wat is er mooier dan iets voor je geliefde te kunnen regelen? Haar echtscheiding bijvoorbeeld...

Toen mr. X in 2011 een verhouding kreeg, was zijn vriendin nog getrouwd. Eind 2014 moest het maar eens van een scheiding komen. Toen mr. X zijn diensten aanbood, schreef zijn vriendin: 'Het is denk ik niet verstandig om onze echtscheiding door jou te laten regelen. Je bent er te veel bij betrokken, jouw eigen belang speelt ook een rol. Het zou denk ik voor alle partijen verstandiger zijn om een onafhankelijke advocaat in te schakelen.'

Maar mr. X vond dat niet nodig. Het was een simpele scheiding en als hij het zou doen, zou dat goedkoper zijn. De echtscheiding verliep inderdaad vlotjes, maar de verhouding van mevrouw met mr. X hield het ook niet lang. Halverwege 2015 werd mr. X door zijn vriendin verlaten en hij was er kapot van. Bijna een jaar later schreef mr. X haar dat hij wilde dat ze betaalde voor zijn werk in het kader van de scheiding. 'De relatie heeft mij in emotioneel opzicht erg veel gekost, maar ook financieel. Ik zou toch graag nog een beetje genoegdoening hebben van hetgeen ik voor je heb gedaan,' zo schreef hij. Het mocht contant en dan zou hij het geld op naam van zijn ex aan een goed doel geven. Maar zijn ex werkte niet mee. Mr. X ging naar de kantonrechter, verloor en ging nog in beroep ook.

Intussen stapte zijn ex-vriendin naar de tuchtrechter.

Mr. X had alles jammerlijk door elkaar laten lopen, vindt zowel de raad Arnhem-Leeuwarden in eerste instantie als het hof van discipline in appel. Het hof vond het tekenend dat pas na het verbreken van de relatie discussie over de echtscheidingskosten was ontstaan. Mr. X kon tegenover de betwisting door zijn ex-vriendin niet aantonen dat hij indertijd al een rekening had gestuurd. Mr. X had aangevoerd dat die kosten zouden worden verrekend als ze samen een huis gingen kopen, maar met dat argument snijdt hij zich in de vingers: nog meer gehussel van zakelijk en privé, vindt het hof.

Juist als je optreedt voor je vriendin moet je zakelijk en privé strikt scheiden. Je moet over dat onderscheid 'bijzonder duidelijk' communiceren en corresponderen, zodat er geen discussie kan ontstaan over het al dan niet verschuldigd zijn van honorarium. Dat zegt het hof, dat zich aansluit bij de waarschuwing van de raad.

👍 *Op de website Advocatenblad.nl verschijnt elke woensdag een nieuwe tuchtrechtcolumn van Trudeke Silleviss Smitt.*

Officiëren van justitie en advocaten begrijpen elkaar vaak niet

DOOR / JOUKO BARENSEN

Voorheen was hij officier van justitie, momenteel advocaat. Tussen beide beroepsgroepen bestaat het nodige wantrouwen, constateert Jouko Barenzen van Ploum Lodder Princen. Betere communicatie zou helpen, stelt hij.

Inmiddels is het ongeveer een jaar geleden dat ik mijn functie als officier van justitie verruilde voor die van advocaat. Ik heb een groot aantal jaren met veel plezier en genoegdoening bij het OM gewerkt. Wanneer men mij vraagt of het niet lastig is om nu 'aan de andere kant te staan', luidt mijn antwoord: totaal niet. Ik ervaar het niet zo. Ik sta niet aan de andere kant, ik bekijk dingen van een andere kant. Een subtiel maar wezenlijk verschil. In mijn tijd als officier heb ik in honderden zaken veel verschillende advocaten ontmoet. Advocaten die ik

goed vond, en die ik niet goed vond. Advocaten die ik sympathiek vond, en advocaten die ik onsympathiek vond. Ik had het meest een hekel aan de advocaten die ik heel slecht vond, en die zichzelf heel goed vonden. Ik kan u verklappen dat u, als u in de bovenstaande alinea het woord 'officier' verwisselt met het woord 'advocaat', meteen het antwoord heeft op de vraag hoe ik nu, als advocaat, officieren ervaar. Precies hetzelfde dus. Ik wil kort de ervaringen beschrijven die ik heb als het gaat om de wijze waarop de advocatuur en het

Openbaar Ministerie met elkaar communiceren. In het licht van het bovenstaande dient de conclusie natuurlijk uiteindelijk te zijn dat dat op vele manieren gebeurt, en dat het dus lastig is om alle advocaten en alle officieren over één kam te scheren. Maar voor *the sake of the argument* zal ik hieronder wat generaliseren, en een aantal hardnekkige problemen beschrijven.

ONSCULDSPRESUMPTIE?

Eén van die problemen is dat veel opsporingsambtenaren en veel officieren, wanneer er eenmaal een

verdenking is, niet meer van onschuld uitgaan (tenzij natuurlijk uit het dossier één of meerdere aannemelijk alternatieve scenario's naar voren komen). Er treedt een mechanisme in werking dat als resultaat heeft dat wordt gedacht: we zijn halverwege, nu de andere helft nog. Advocaten kunnen hier heel fel over doen, maar ik vind het niet onbegrijpelijk. Officieren hebben over het algemeen een andere kennispositie dan advocaten. Officieren weten nu eenmaal vaak meer van een zaak. Daarbij zien ze ook een strafblad, en dat kan er soms toe leiden dat ze de overtuiging hebben dat de verdachte het ook dit keer weer heeft gedaan. Dat mag niet, maar het gebeurt. En vergeet niet: zeker de officieren die langer meedraaien stellen op basis

vertegenwoordigt hij nu eenmaal alleen diens belangen.

ONDERZOEKSWENSEN

Met name bij zaken die er – in de ogen van veel OM'ers althans – minder toe doen, omdat er nu eenmaal zoveel van zijn, is een alternatief scenario onwenselijk. De politie moet ook weer verder, met de volgende inbraak, mishandeling of scoofterdiefstal. Je krijgt als officier of als parketsecretaris bij niemand, de advocaat en de verdachte uitgezonderd, de handen op elkaar indien je met nadere vragen komt. De officier staat dus in beginsel kritisch tegenover extra onderzoekswensen. Dat gaat immers ten koste van de capaciteit die ook aan de volgende zaak moet worden besteed.

Bij een advocaat (althans die met een ontkennende cliënt) is dit anders. Die blijft van onschuld uitgaan, ook al zijn er nog zoveel belastende

omstandigheden. De advocaat tracht die omstandigheden zo uit te leggen dat dit rijmt met het scenario dat de verdachte het níét heeft gedaan. Het irriteert die advocaat soms wanneer een officier droogjes meldt dat onderzoekswensen niet tot opvolging zullen gaan leiden.

Andersom irriteert het de officier wanneer een advocaat met allerlei wensen komt. Dergelijke officieren verzuchten 'wat nu weer' als er een bericht van een advocaat binnenkomt. Dit type officier denkt – bewust of onbewust – dat het alleen maar

extra tijd kost, terwijl de verdachte uiteindelijk toch veroordeeld wordt. Waarom moet dat dan via tig getuigenverhoren en onderzoekshandelingen, als het ook in een halfuurtje op zitting kan gebeuren? Waarom worden het gerechtelijk apparaat en de politie hier onnodig belast? Voor een advocaat kan het antwoord op die vraag heel duidelijk zijn: omdat het moet, omdat het dossier niet volledig is, omdat mijn cliënt het wil enzovoort. Maar de officier ziet dat anders. Die veroordeling komt er toch wel.

ANDERE VISIE

Wat de officier vaak ook niet snapt, is dat de advocaat vanuit zijn startpositie ook écht een andere visie op het dossier kan hebben. De officier ziet wel wat de advocaat doet, maar dit doet hij in de ogen van de officier alleen maar in zijn rol van advocaat. Hij weet in werkelijkheid ook wel, zo denkt de officier, dat het uiteindelijk kansloos is.

En dat is nu één van de interessantere bevindingen die ik na mijn overstap deed. Officieren, dit klopt niet. Of in ieder geval in veel gevallen niet. Ik kan als advocaat, gedragen door het verhaal van mijn cliënt, soms echt vinden dat dingen beter moeten worden uitgezocht. En ik weet als advocaat ook dat verklaringen en waarnemingen toch nét anders kunnen zijn dan dat de politie ze heeft opgeschreven. Ik heb bij een fors aantal verhoren mogen zitten, en er gaat altijd wel iets mis. Officieren houden daar te weinig rekening mee. Advocaten houden daarentegen te weinig rekening met het feit dat dit ►

'Het irriteert die advocaat soms wanneer een officier droogjes meldt dat onderzoekswensen niet tot opvolging leiden'

van ervaring vast, dat in het merendeel van de vergelijkbare gevallen hun gevoel klopte, en een veroordeling volgde. Het is onontkoombaar dat dat invloed heeft.

Advocaten kennen als ze met de zaak beginnen vaak maar één kant van het verhaal: dat van hun cliënt. Een verdachte vertelt iets (of niets) en daar moet de advocaat het mee doen. Ze hebben geen proces-verbaal van verdenking, geen TCI-informatie enzovoort. Het is logisch dat de advocaat wordt beïnvloed door het verhaal van de cliënt. En bovendien

soort fouten niet bewust wordt gemaakt. Verdachten, en strafrechtadvocaten in hun kielzog, hebben vaak het idee dat de politie iets tegen de verdachte heeft. Als de politie iets verkeerd doet dan doen ze dat dus expres. Goederen die in beslag genomen zijn en die zoekraken, worden expres kwijtgemaakt, zo zeggen deze advocaten (en de officier die ik als tegenpool neem, denkt: verdachten willen hier alleen maar een extra slaatje uit slaan door te roepen dat er allerlei goederen

kwijtgemaakt zijn). Er is dus sprake van wantrouwen. Ik ben officier geweest in een landelijk bekende zaak waarbij de beelden in het dossier niet van dezelfde kwaliteit waren als de beelden die

één van de advocaten toonde. De verklaring die werd gegeven, was dat de opsporingsdienst een compilatie had gemaakt waarbij de kwaliteit van de beelden verminderd was. Niemand had dat door gehad, totdat deze advocaat met betere beelden kwam. Een veelgehoorde gedachte in de buitenwereld was dat dit natuurlijk expres was gedaan. Ik geloof daar niks van. Het was ook niet voordeliger voor wie dan ook. Maar ik snap inmiddels wél dat mensen kunnen denken dat dit anders is.

Hoe kan dit wantrouwen worden tegengegaan? Bijvoorbeeld door directer te communiceren. Bellen in plaats van formele brieven schrijven. E-mailen, indien mogelijk rechtstreeks. Veel officieren zijn

daar beducht voor, omdat ze vrezen dat ze de hele dag gebeld en gemaïld worden door advocaten. Aan officieren de taak om die vrees opzij te zetten. Ook (ervaren) parketsecretarissen, en ook secretaresses kunnen advocaten te woord staan. Reageer gewoon tijdig; het hoort bij het vak. Je kunt altijd nog de keus maken om een advocaat te waarschuwen dat je op bepaalde, herhaalde of dwingende verzoeken niet meer reageert. Leg de keuze

uit, dat komt de communicatie ten goede.

Aan advocaten de taak om zo'n direct contact te koesteren, en er geen misbruik van te maken.

Ook hier geldt: leg uit waarom

het van belang is dat een bepaalde getuige gehoord wordt. Ga er niet van uit dat de officier dat ook wel snapt, maar het gewoon niet wil – ook al is dat misschien soms de waarheid. Vertel dat je cliënt niet begrijpt waarom hij bepaalde spullen niet terugkrijgt. Of waarom hij nog niet naar huis mag.

Officieren dienen te begrijpen dat advocaten als spreekbuis voor hun cliënt handelen. De één doet dat anders dan de ander. Advocaten dienen te begrijpen dat een officier weliswaar de leiding heeft over het opsporingsonderzoek, maar altijd te maken heeft met tekortschietende capaciteit: bij de opsporing, bij het OM, en ook bij de rechtbank. De ene officier is daarbij meer geneigd om

mee te denken met de verdediging dan de ander. Maar altijd geldt: legt het uit, en betracht geduld.

Op een recente bijeenkomst van een groep strafrechtadvocaten, waar ook een belangrijke vertegenwoordiger van het OM aanwezig was, kwam de vraag ter sprake of je het nu als verdachte en als advocaat altijd zomaar moet doen met de desbetreffende zaaksofficier. Uiteraard is het antwoord op die vraag in beginsel bevestigend. Met de verjonging die ook bij het OM plaatsvindt, is het echter helemaal geen gek idee dat de advocaat die het écht oneens is met bepaalde beslissingen ergens binnen het OM een luisterend oor vindt. Het zou goed zijn als een teamleider, een kwaliteitsofficier of een andere ervaren officier benaderd zou kunnen worden door een kritische advocaat met de vraag of dit nou wel zo'n goede beslissing is van die andere officier.

Dat hoeft wat mij betreft geen formele procedure te worden. Het gaat er om dat beslissingen die soms een zeer ingrijpende invloed hebben, niet te veel door één persoon worden genomen. Interne reflectie is in zeker zin al normaal binnen het OM, maar laat het nog normaler worden. Dat kost manuren, maar het komt het strafproces absoluut ten goede. Aan de advocaten weer de taak om daar vervolgens geen misbruik van te maken. ■

Jouko Barensen (1975) is sinds vorig jaar strafrechtadvocaat bij Ploum Lodder Princen in Rotterdam. Daarvoor was hij negen jaar officier van justitie bij het parket in Den Haag.

‘Interne reflectie is in zeker zin al normaal binnen het OM, maar laat het nog normaler worden’



Avontuurlijke advocaten gezocht

Orange Clover is een jong en modern boetiekkantoor met een focus op **M&A, ondernemingsrecht, financieringen** en **financieel regulatoire** dienstverlening. Orange Clover verleent ook alle voorkomende **notariële diensten** op deze gebieden. Onze partners zijn allen afkomstig van bekende internationale advocatenkantoren. Bij Orange Clover zijn we ondernemend, ambitieus en werken we aan toonaangevende nationale en internationale zaken. We bedienen daarnaast jonge ondernemingen die veelal actief zijn in de technologische en financiële sector. Dit maakt onze praktijk en cliëntèle zeer divers en dynamisch.

Voor de verdere uitbouw van ons kantoor zijn wij op zoek naar **advocaten met twee tot vijf jaar ervaring** die zich prettig voelen in de setting van een klein kantoor, maar ook interesse hebben in de internationale transactiepraktijk. Daarnaast zijn we op zoek naar advocaten die interesse hebben in en zich willen toeleggen op het financiële toezichtsrecht.

Wij bieden:

- ◇ interessante, toonaangevende, uitdagende en gevarieerde nationale en internationale zaken
- ◇ directe begeleiding door ervaren topadvocaten en -notarissen
- ◇ een goede en brede opleiding
- ◇ nauwe betrokkenheid bij de verdere ontwikkeling en uitbouw van ons kantoor
- ◇ werken in hartje Amsterdam
- ◇ goede work-life balance
- ◇ uitstekende financiële voorwaarden en waardering voor ondernemerschap

Lijkt het je wat? Stuur dan je motivatiebrief met cv en cijferlijst naar info@orangeclloverlaw.com.
Voor meer informatie over Orange Clover, zie www.orangeclloverlaw.com | 020 - 2400892

TEARRA
management search

Gezocht: ADVOCATEN

Voor steeds meer kantoren bemiddelen wij advocaten. Toe aan een overstap? Neem dan contact met ons op. Bel tijdens kantooruren 085 – 07025977 of 's avonds 06 – 20958965.

www.terrasearch.nl/vacatures

Aantjes Zevenberg
ADVOCATEN

C A S S A T I E
IN CIVIELE ZAKEN

Mr. K. Aantjes
aantjes@ aantjeszevenberg.nl

Mr. F.I. van Dorsser
vandorsser@ aantjeszevenberg.nl

070-3906260 | www.aantjeszevenberg.nl

Legaliteit in tijden van terreur

DOOR / STAN POPESCU

Een wetswijziging, die het de minister van Justitie en Veiligheid mogelijk maakt om jihadisten via het bestuursrecht de Nederlandse nationaliteit af te nemen, kan het einde van de *trias politica* inluiden, betoogt rechtenstudent Stan Popescu.

Stef Blok, voormalig minister van Veiligheid en Justitie, besloot op 13 september 2017 om vier jihadgangers te denaturaliseren. Het is de eerste keer dat een dergelijke maatregel wordt aangewend, sinds de wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) op 1 maart 2017. De minister kan nu via de bestuursrechtelijke weg – ook als er geen strafrechtelijke procedure loopt – een uitgereisde jihadist de Nederlandse nationaliteit afnemen, indien ‘die een gevaar vormt voor de nationale veiligheid’. Deze wetswijziging staat op gespannen voet met het legaliteitsbeginsel en heeft bovendien een mogelijk desastreus neveneffect; door het verleggen van het toetsingsmoment wordt de klasieke machtscheiding van de *trias politica* doorkruist, waardoor de uitvoerende macht potentieel een *carte*

blanche wordt verleend. Welke rol het strafrechtelijke en staatsrechtelijke legaliteitsbeginsel hierin spelen, en welke implicaties de wetswijziging kan hebben, staan in deze bijdrage centraal.

LEGALITEITSBEGINSEL

De legaliteit van de invoering van artikel 14 lid 4 RWN is discutabel, want het afnemen van de Nederlandse nationaliteit geldt alleen voor jihadisten die zich reeds hebben aangesloten bij een terroristische organisatie. De wetswijziging lijkt derhalve het verbod op strafbaarstelling met terugwerkende kracht (*ex post facto*) uit artikel 16 van de Grondwet met voeten te treden. De wet specificieert bovendien niet welke gedragingen onder ‘aansluiten’ moeten worden verstaan. Daardoor lijkt de voorzienbaarheidseis (het *lex certa*-beginsel)

eveneens in het gedrang te komen. Beide beginselen zijn herleidbaar tot het legaliteitsbeginsel, dat eensluidend is opgenomen in artikel 1 lid 1 Sr en artikel 16 GW, die gezamenlijk luiden: ‘*Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgaande wettelijke strafbepaling*’. De vaststelling van schuld, als voorwaarde voor strafoplegging, is een van de oudste pijlers van het strafrechtelijke legaliteitsbeginsel.

De overgang van het strafrecht naar het bestuursrecht zet artikel 1 lid 1 WvSr buitenspel. Een beroep op artikel 16 GW is ook niet aan de orde vanwege artikel 120 GW, dat constitutionele toetsing expliciet verbiedt. Normaliter zou de rechter dan terug kunnen grijpen op de rechtsbeginselen uit het EVRM, maar die gelden alleen binnen een strafrechtelijke procedure. Het is namelijk vaste

jurisprudentie van het EHRM dat verblijfsrechtelijke procedures niet onder artikel 6 EVRM vallen. Hoewel het hier gaat om ingezetenen en niet om vreemdelingen, dreigt er toch een rechtsvacuüm. Maar als er sprake is van een *criminal charge* hebben artikel 6 en 7 EVRM onverminderd te gelden.

CRIMINAL CHARGE

De wetswijziging maakt een strafrechtelijke veroordeling overbodig – de intrekking geschiedt immers door de minister – en regelt alleen rechterlijke toetsing achteraf. Het doorsnijden van de banden tussen het strafrecht en het bestuursrecht kan echter alleen als de maatregel geen betrekking heeft op strafbare feiten. Artikel 113 lid 1 GW behoudt de berechting daarvan voor aan de rechter. Daaronder worden feiten verstaan die niet (louter) via het bestuursrecht kunnen worden bestraft. Om vast te kunnen stellen of er sprake is van een *criminal charge* wordt het driedelige toetsingskader van het EHRM gehanteerd. Allereerst dient er te worden gekeken naar de nationaalrechtelijke kwalificatie van de procedure, hoewel dat slechts een uitgangspunt is. Het tweede criterium, de aard van het vergrijp, legt veel meer gewicht in de schaal. De minister benadrukt dat de aard van de maatregel niet punitief, maar preventief is, omdat het strekt ter voorkoming van terroristische misdrijven. Dat argument is weinig overtuigend, omdat het hier gaat om deelname aan een terroristische organisatie – hetgeen expliciet strafbaar is gesteld in artikel 140a WvSr. Het laatste criterium is de aard en

zwaarte van de sanctie. De minister erkent dat de ernst van de maatregel een indicatie kan vormen voor een *criminal charge*, maar bagatelliseert de ernst daarvan door te stellen dat er sprake is van ‘geringe binding met het Nederlandse grondgebied en de Nederlandse samenleving’. Een eenduidig beeld van de jihadist bestaat echter niet, dus die conclusie kan niet zonder nadere onderbouwing worden getrokken. De argumentatie van de minister is dan ook allesbehalve steekhoudend.

RECHTSBESCHERMING

De minister onderkent de problematiek van de kwalificatie als *criminal charge*. De minister bepleit daarom dat het toetsingsmoment in de procedure is opgenomen omwille van de rechtsbescherming van betrokkene. Tot op zekere hoogte is dat ook het geval. Bij de wetswijziging is een drietal extra artikelen in de RWN opgenomen die de rechtsbijstand van betrokkene waarborgen. Die artikelen zorgen ervoor dat betrokkene een raadsman toegewezen krijgt, die bij de toetsing door de bestuursrechter aanwezig kan zijn. De minister heeft daarbij echter geen oog voor het feit dat contact tussen betrokkene en de toegewezen raadsman in de regel niet zal voorkomen. De betrokkene bevindt zich immers in het buitenland en is niet op de hoogte van de tegen hem aanhangige procedure. Zonder medeweten van betrokkene buigt de bestuursrechter zich vervolgens over de vraag of er sprake is van ‘aansluiting bij een terroristische organisatie’, waarvan de voorzienbaarheid door het College voor de Rechten van de Mens wordt

betwijfeld. De minister veronderstelt dat de bestuursrechter zijn beslissing tot denaturalisatie ‘indringend’ zal toetsen, maar dat oordeel heeft in de praktijk weinig om het lijf. De bestuursrechter dient de toetsing te baseren op specifieke informatie, die door de Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten wordt aangedragen. Omwille van de wettelijke geheimhouding van hun werkwijze is het voor de bestuursrechter niet mogelijk om de daadwerkelijke inhoud en betrouwbaarheid daarvan te toetsen. Het is om die reden dat ambtsberichten in strafrechtelijke procedures niet op zichzelf als bewijs kunnen dienen. Bovendien heeft betrokkene helemaal geen recht op inzicht in de belastende informatie omwille van de nationale veiligheid. Deze gang van zaken creëert een kafkaëske situatie, waarin betrokkene niet weet dat hij zich moet verweren, zich niet kan (laten) verweren en niet weet waartegen hij zich dient te verweren. Het College voor de Rechten van de Mens is dan ook van mening dat er geen sprake kan zijn van een effectief rechtsmiddel in de zin van artikel 13 EVRM. Het Comité voor de Mensenrechten waarschuwt daarom om niet te lichtvaardig de huidige waarborgen van het systeem overboord te gooien. Het strafrecht biedt immers fundamentele verdedigingsrechten, die een marginale toetsing achteraf niet biedt.

RECHTSZEKERHEID

Een van de voorvechters in de juridische literatuur over de uitholling van de rechtszekerheid – en daarmee het legaliteitsbeginsel – is wijlen mr. dr. A.A.G. Peters. Hij identificeer- ▶

de in zijn invloedrijke oratie over het rechtskarakter van het strafrecht drie *escape routes* die de overheid kan nemen om bij de totstandkoming van nieuwe wetgeving het legaliteitsbeginsel te omzeilen. Allereerst is de wetgevingsprocedure zo ingericht dat het eindresultaat zichzelf, middels codificatie, legitimeert. Het enkel aanstippen van het belang van een rechtsbeginsel – Peters neemt hier specifiek het legaliteitsbeginsel als voorbeeld – zou dan voldoende moeten zijn om te veronderstellen dat het in zijn geheel is gerealiseerd. Als dat niet afdoende is, tracht de wetgever het rechtsbeginsel zodanig te interpreteren dat het past in doelrationeel beleid. Tot slot noemt Peters het beroep van de wetgever op uitzonderlijke omstandigheden, waardoor het niet in acht nemen van het beginsel zou worden gerechtvaardigd.

De minister lijkt zich schuldig te maken aan alle drie de *escape routes*. Allereerst beroept hij zich op het feit dat de regeling is opgenomen in de RWN en derhalve louter kwalificeert als bestuursrechtelijke kwestie. Voorts wordt gesteld dat het opnemen van bijzondere rechtsbescherming afdoende waarborgen biedt aan de rechtspositie van betrokkene. Tot slot wordt het urgente karakter van de maatregel omwille van de nationale veiligheid benadrukt. Eveneens beroept de minister zich op de systematiek van het bestuursrecht. Die argumentatie kan geen standhouden in het licht van het strafrechtelijke legaliteitsbeginsel. De maatregel lijkt immers met terugwerkende kracht een *criminal charge* op te leggen, terwijl niet is voldaan aan de voorzienbaarheidseis. Het beoordelen van strafbare feiten is immers in handen van de strafrechter. De toets door de bestuursrechter kan daarbij niet als substituut fungeren. Daarnaast is het passeren van de strafrechter in strijd

met het staatsrechtelijke beginsel van legaliteit omdat de minister de klassieke machtenscheiding doorkruist.

TRIAS POLITICA

De prijs die de minister met deze wetswijziging betaalt, kan behoorlijk hoog oplopen. Door het verleggen van het toetsingsmoment is de situatie als volgt.

Door af te stappen van een strafrechtelijke veroordeling wordt artikel 1 lid 1 WvSr buiten beeld gelaten. Artikel 120 GW verbiedt bovendien constitutionele toetsing, waardoor de bestuursrechter het wetsproduct niet kan toetsen aan artikel 16 GW. Hierdoor heeft de rechterlijke macht geen *check* op de wetgever om de onderlinge machtsverhoudingen te balanceren. Dat betekent echter niet dat er buiten het strafrecht überhaupt niet aan legaliteit wordt getoetst. Die bevoegdheid is in het Nederlandse staatsbestel ondergebracht bij de wetgevende macht zelf. Het parlement (de wetgevende macht) moet het beleid van de regering (de uitvoerende macht) controleren. Dat is waar het eerste probleem zich aandient; want de regering maakt onderdeel uit van het parlement en is medewetgever. Omdat Nederland in de regel meerderheidskabinetten kent, dreigt het gevaar dat de regering gebruikmaakt van haar recht op initiatief om wetsvoorstellen in te dienen die op gespannen voet staan met het legaliteitsbeginsel. Zolang alle leden van de regeringscoalitie met hun partijstandpunt meestemmen – in Haagse termen: *fractiediscipline* – kan zij zodoende haar eigen voorstel goedkeuren. Door deze constructie is de wetgever feitelijk verworpen tot de appendix van de uitvoerende macht. Deze verhouding heeft vooralsnog niet tot excessen geleid, omdat de rechterlijke macht het wetgevingsproduct altijd nog aan internationale

verdragen kon toetsen – en daar komt bij de wetswijziging een grote tekortkoming aan het licht. Niet langer de strafrechter, maar de minister neemt de inhoudelijke beslissing. Door de maatregel van haar karakteristieke strafrechtelijke rechtsbescherming te ontdoen, wordt het legaliteitsbeginsel op straf- en staatsrechtelijk niveau doorkruist. Als vermeende deelname aan een terroristische organisatie – wat nota bene in het Wetboek van Strafrecht is opgenomen – buiten het strafrecht wordt geplaatst, wordt de rechterlijke macht haar laatste controlemechanisme op de wetgevende macht, en daarmee in praktijk de uitvoerende macht, ontnomen. Dat creëert een situatie waarin de uitvoerende macht de wetgever heeft opgeslokt en haar beleid aan rechterlijke controle heeft weten te onttrekken.

De geschetste situatie zou het einde van de klassieke machtenscheiding kunnen inluiden, maar zo ver is het nog niet. Het EHRM zal op enig moment moeten beoordelen of er sprake is van een *criminal charge*. Het moet ervoor waken dat, als hij deze constructie goedkeurt, daarmee *Pandora's box* wordt geopend. De minister levert echter een wet af waarvan de praktische bijdrage aan de nationale veiligheid, zo is de verwachting, zeer beperkt zal zijn. Toch is de uitvoerende macht bereid daar fundamentele mensenrechten voor op te geven en lijkt zij de angstcultuur aan te grijpen om haar eigen bevoegdheden, onder het mom van 'de nationale veiligheid' uit te breiden. ■

Een uitgebreidere versie van dit betoog is te vinden op www.advocatenblad.nl/opinie.

Stan Popescu is student rechtsgeleerdheid aan de Universiteit Leiden, afstudeerrichtingen: Encyclopedie en filosofie van het recht & Straf- en Strafprocesrecht.



Congres Algemene voorwaarden - 25 jaar toetsing van oneerlijke bedingen



rijksuniversiteit
 groningen



Universiteit
 Leiden

Juridisch Post Academisch Onderwijs

Congres Algemene voorwaarden - 25 jaar toetsing van oneerlijke bedingen

Dinsdag 24 april 2018, Klein Auditorium, Academiegebouw, Rapenburg 73 te Leiden

4 PO NOvA

Op dinsdag 24 april 2018 zal de Rijksuniversiteit Groningen in samenwerking met de Universiteit Leiden een congres organiseren inzake **Algemene voorwaarden - 25 jaar toetsing van oneerlijke bedingen!**

In 2017 was het 25 jaar geleden dat in het NBW de regeling van de algemene voorwaarden (Afd. 6.5.3 BW) werd ingevoerd. En onlangs was het 25 jaar geleden dat de Europese Richtlijn 93/13 (oneerlijke bedingen) het licht zag. Beide regelingen hebben in de afgelopen jaren een stormachtige ontwikkeling ondergaan. Of het nu om verzekeringsovereenkomsten, beleggingsproducten of erfpacht gaat, om B2B of B2C-contracten, de toepassing van de algemene voorwaardenregeling is onmiskenbaar intensiever, ingewikkelder en ingrijpender geworden. De bijdragen aan dit congres brengen deze ontwikkelingen in kaart, brengen orde aan in de materie en doen voorspellingen over de komende 25 jaar rechtsontwikkeling.

De dag zal onder leiding staan van cursusleiders **Prof. mr. dr. W.H. van Boom** (*Universiteit Leiden*) en **Mw. prof. mr. drs. C.M.D.S. Pavillon** (*Rijksuniversiteit Groningen*).

De onderstaande sprekers zullen allen een bijdrage verzorgen!

Mw. mr. J. Broese van Groenou, Mr. A.Ch.H. Franken, Prof. mr. dr. Jac Hijma, Mr. dr. J.W. Hoekzema, Prof. mr. dr. H.B. Krans, Prof. mr. dr. M.B.M. Loos, Prof. mr. dr. M.H. Wissink.

Programma

12.00 – 12.45	ontvangst met broodjes
12.45 – 13.15	Opening en algemene schets – prof. mr. dr. Jac Hijma (vz.)
13.15 – 13.45	De rol van het Europese Hof van Justitie – prof. mr. dr. M.H. Wissink
13.45 – 14.15	Financiële producten – mr. dr. J.W. Hoekzema
14.15 – 14.45	Verzekeringsovereenkomsten – mr. A.Ch.H. Franken
14.45 – 15.00	Algemene discussie
15.00 – 15.30	Theepauze
15.30 – 16.00	Erfpacht – mw. mr. Broese van Groenou
16.00 – 16.30	Sancties bij oneerlijke bedingen – prof. mr. dr. M.B.M. Loos
16:30 – 17.00	Ambtshalve toetsing – prof. mr. dr. H.B. Krans
17.00 – 17.15	Algemene discussie
17.15 – 17.30	Conclusies en afsluiting

Prijs

4 PO NOvA voor slecht €325,- (vrij van btw). * *Rechtshouders (niet zijnde plaatsvervangers) en full time wetenschappers verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen of de Universiteit Leiden kunnen deelnemen tegen een gereduceerd tarief van €100.**

Aanmelden

Voor meer informatie of aanmelden gaat u naar www.leidenlawconference.nl of stuurt u een e-mail naar pao@law.leidenuniv.nl en u ontvangt een inschrijfformulier.

Vrijdag 25 mei nadert: de dag dat de Wet bescherming persoonsgegevens vervangen wordt door de Algemene verordening gegevensbescherming. Dan zijn ook nieuwe bepalingen met verplichtingen voor advocatenkantoren van toepassing.

DE AVG VOOR ADVOCATEN

DOOR / NATHALIE GLOUDEMANS-VOOGD

Privacyjuristen hebben het druk deze maanden. Vanaf 25 mei is de Algemene verordening gegevensbescherming, de AVG, van toepassing op data die herleidbaar zijn naar individuen, persoonsgegevens dus. Denk aan persoonsgegevens van klanten, leveranciers of werknemers; de AVG is op die verwerkingen direct van toepassing. 'De AVG brengt niet heel veel nieuws,' relateert Mark Rövekamp, privacy officer bij documentenspecialist Kyocera. 'Er verandert eigenlijk weinig, maar aan de eerdere wetgeving voldeden advocaten ook niet altijd. Daar is dus nog werk te doen. De grootste uitdaging zit in het papieren proces. Want hoe ga je voldoen aan bijvoorbeeld het vergeetrecht, als die gegevens in een grote stapel papier in een kast liggen? Daar kleven risico's aan, omdat het niet controleerbaar is.' Al is de AVG inhoudelijk misschien niet zo spannend, advocaten krijgen wel te maken met een aantal nieuwe of aangescherpte verplichtingen. Die draaien vooral om bewustwording en gedrag, zegt Eva de Vries, privacyadvocaat bij Deikwijs Advocaten.

REGISTER VAN VERWERKINGEN

Verwerkingsverantwoordelijken moeten een register bijhouden van welke persoonsgegevens ze verwerken voor welke doeleinden, bepaalt

artikel 30 AVG. Bedrijven met minder dan 250 werknemers hoeven hier niet aan te voldoen. Maar wel als de verwerking structureel is of als gevoelige gegevens verwerkt worden.

'Ik zou beginnen met voldoen aan die documentatieplicht, met bekijken: welke persoonsgegevens verwerken we allemaal,' zegt De Vries. 'Die uitzonderingen komen niet zo vaak voor. Verwerkingen van advocatenkantoren zijn bijna allemaal structureel en vaak is er een risico voor betrokkenen. Advocaten hebben niet voor niks een geheimhoudingsplicht. Dat iemand een advocaat heeft ingeschakeld kan in sommige gevallen al gevoelige informatie zijn. Denk ook aan de Wwft: gegevens die verwerkt worden bij die check en de resultaten kunnen privacyrisico's met zich bren-

gen.' Ook als de uitzondering opgaat, kan het raadzaam zijn in kaart te brengen welke gegevensverwerkingen bestaan binnen het kantoor, zegt De Vries. 'Dat helpt advocaten om na te denken over databeveiliging en om te voldoen aan andere verplichtingen onder de AVG.'

DE DPIA

'PIA' noemen privacyjuristen de verplichting uit artikel 35 AVG om een in bepaalde gevallen een *data protection impact assessment* (of in goed Nederlands: gegevensbeschermingseffectbeoordeling) uit te voeren. Verwerkingsverantwoordelijken moeten dan inschatten welke privacygevolgen kleven aan de verwerkte gegevens. De DPIA is verplicht als de verwerking een hoger risico voor de betrok-

Twee jaar geleden trad de Algemene verordening gegevensbescherming, de AVG, al in werking. De verordening beoogt de privacywetgeving in Europa te harmoniseren én natuurlijke personen ('betrokkenen') meer invloed te geven op de verwerking van hun gegevens. Vanaf 25 mei is de nieuwe privacywetgeving hier ook van toepassing.

Uit de belangrijkste beginselen van de AVG, zoals rechtmatigheid, behoorlijkheid, transparantie en juistheid, komen verplichtingen voort voor 'verwerkingsverantwoordelijken'. Zij moeten kunnen aantonen dat aan de beginselen van de AVG voldaan wordt. Dat levert een aantal concrete verplichtingen op. De belangrijkste voor de advocatuur zijn:

- Het register van verwerkingen
- De meldplicht datalekken
- De functionaris gegevensbescherming
- De gegevensimpactbeoordeling
- Het vergeetrecht
- Het recht op dataportabiliteit

kene oplevert. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn bij verwerking op grote schaal van bijzondere persoonsgegevens. Voor de advocatuur valt bij bijzondere persoonsgegevens te denken aan medische gegevens en gegevens die ras, seksuele oriëntatie of lidmaatschap van de vakbond prijsgeven. Ook bij grootschalige verwerkingen met nieuwe technieken is er snel sprake van een hoger risico voor de betrokkene.

Voor eenpitters geldt een uitzondering op de DPIA-verplichting. Uit overweging 91 bij de AVG volgt namelijk dat de verwerking van een individuele advocaat niet gezien kan worden als een verwerking op grote schaal. Eenmanskantoren zouden in theorie daarom geen DPIA hoeven te doen.

‘Ook als een PIA niet verplicht is voor je kantoor, kan dit een handig instrument zijn om je eigen dienstverlening te controleren en zelf te ontdekken wat goed en fout gaat,’ zegt De Vries. ‘Als je toch al bezig bent met de documentatieplicht, kom je vanzelf tegen welke gegevensverwerkingen risicovol zijn en waar eventueel een PIA nodig is.’

DE FUNCTIONARIS GEGEVENS BESCHERMING

Nieuw is de verplichting om een functionaris gegevensbescherming aan te stellen (artikel 37). Dit geldt voor bedrijven die op grote schaal betrokkenen observeren of die veel bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens verwerken. Als die verwerking een kernactiviteit van een bedrijf is, is de functionaris gegevensbescherming verplicht. Maar ook hier geldt de uitzondering voor eenpitters die volgt uit overweging 91. ‘Of een advocatenkantoor een FG moet aanstellen, hangt dus af van de praktijk en van de omvang van het kantoor,’ zegt De Vries.

HET VERGEETRECHT

Mensen hebben recht op wissing van hun gegevens, wat nu is vastgelegd in artikel 17 van de AVG. Betrokke-

nen zoals cliënten, wederpartijen en werknemers, kunnen onder voorwaarden vragen dat een advocatenkantoor persoonsgegevens zonder redelijke vertraging wist. Zo bestaat het vergeetrecht bijvoorbeeld als de persoonsgegevens niet langer nodig zijn, als betrokkenen hun toestemming intrekken, bezwaar maken tegen de verwerking of als de verwerking onrechtmatig is.

Wel kent het artikel belangrijke uitzonderingen voor de advocatuur. Als de verwerking nodig voor instelling, uitoefening of onderbouwing van een rechtsvordering geldt het recht niet. ‘Bovendien kan een betrokkene dit recht niet uitoefenen als een verwerkingsverantwoordelijke wettelijk verplicht is om bepaalde persoonsgegevens te bewaren,’ licht De Vries toe. ‘Verplichtingen uit bijvoorbeeld de Advocatenwet of de Wwft kunnen niet zonder meer opzijgezet worden door dit recht.’

Ook hier speelt analyseren welke gegevens verwerkt worden een rol. ‘Ga na welke gegevens noodzakelijk zijn om wettelijke verplichtingen na te komen,’ adviseert De Vries. ‘Stel vast welke bewaartermijn geldt voor die wettelijke verplichting en stel een bewaarbeleid op.’

DATAPORTABILITEIT

Inzage in de verwerking kon een betrokkene al vragen op grond van de Wbp. De AVG introduceert een uitbreiding: het recht op dataportabiliteit (artikel 20). Betrokkenen kunnen een kopie van de verwerkte persoonsgegevens opvragen. Die moeten betrokkenen in een gestructureerde, gangbare en machine leesbare vorm ontvangen.

Volgens De Vries hoeft dit artikel weinig problemen op te leveren voor de advocatuur. ‘Advocaten hebben al te maken met gedragsregel 28, vroeger 22, waarbij het dossier over moet naar een opvolgend advocaat als de cliënt daarom vraagt. Ook behoren cliënten al afschriften te ontvangen van correspondentie en stukken over hun dossier. Nu kunnen cliënten zich ook

op de AVG beroepen. Het resultaat maakt niet veel uit, behalve dat de gegevens “in machine leesbare vorm” worden verstrekt. Je moet dus ook je digitale dossiers op orde hebben.’

MELDPLICHT DATALEKKEN

Als persoonsgegevens zijn vernietigd, verloren zijn gegaan, zijn gewijzigd, verstrekt of toegankelijk zijn gemaakt, is er sprake van een datalek. Een verwerkingsverantwoordelijke moet alle datalekken documenteren. Daarnaast moet de verwerkingsverantwoordelijke binnen 72 uur het datalek melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens, tenzij het niet waarschijnlijk is dat het datalek een risico vormt voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen. Een datalek moet daarnaast worden gemeld aan de betrokkenen wanneer dit waarschijnlijk een hoog risico inhoudt voor hun rechten en vrijheden. Advocatenkantoren moeten alert zijn op deze verplichting. ‘Er zijn nog veel kantoren die onvoldoende beveiligingsmaatregelen nemen, terwijl er vaak gevoelige persoonsgegevens worden verwerkt. Bij een datalek ben je dan al snel verplicht dit te melden. Een datalek kan voor advocaten bovendien tot gevolg hebben dat zij niet kunnen voldoen aan hun geheimhoudingsplicht. Advocatenkantoren moeten ervoor zorgen dat hun medewerkers bewust worden van wat een datalek is en wanneer zij aan de bel moeten trekken.’ Versleuteling is volgens De Vries bijvoorbeeld niet zaligmakend. ‘Stel dat een laptop met versleutelde gezondheidsgegevens verloren gaat en er is geen back-up, dan kan dat toch gevolgen hebben voor de betrokkene. Zij kunnen misschien wel niet meer goed behandeld worden door hun arts. In die gevallen moet het lek toch gemeld worden. Privacy is meer dan alleen beveiliging.’

De NOvA organiseert op woensdag 25 april in de Jaarbeurs Utrecht het innovatieplatform om advocaten te informeren over de AVG.

Kleos,

Uw dossier beheer systeem

Veilig in de Cloud werken aan uw digitale dossier; beheer uw relaties, schrijf uw tijd, verstuur digitale facturen en zorg voor uw boekhouding in een geïntegreerd softwaresysteem.

Het is tijd om het beheer van uw praktijk te verbeteren met Kleos.

Meer weten over de mogelijkheden die Kleos u kan bieden?

Neem contact op via

Raymon.Woerdeman@woltersklower.com of bel

06 30 43 21 39.



Wolters Kluwer

When you have to be right

LAWYERS FOR LAWYERS

Advocaat versus president

DOOR / TATIANA SCHELTEMA

Advocaat Jude Sabio diende een klacht in bij het ICC tegen de Filipijnse president Duterte vanwege de duizenden moorden die in het kader van diens *War on Drugs* zouden zijn gepleegd. Vorige maand besloot hoofdaanklager Fatou Bensouda tot een vooronderzoek. Ineens stond Sabio op het wereldtoneel.

Verhalen over de Davao Death Squads (DDS) die in de jaren negentig ruim duizend drugscriminelen en verslaafden vermoordden in opdracht van Rodrigo Duterte, destijds burgemeester van Davao, werden lange tijd afgedaan als *urban legends*.

Tot september 2016, toen voormalig DDS-lid Edgar Matobato opdook vanuit een getuigenbeschermingsprogramma en voor een openbare senaatscommissie een verklaring aflegde. De doodskaders hadden wel degelijk bestaan, zei Matobato, en handelden in opdracht van (inmiddels president) Duterte.

Advocaat Jude Sabio was net herstellende van een bypassoperatie toen hij Matobato's getuigenis op tv zag – en hoe de spijtoptant door senatoren uit het Duterte-kamp 'aan de schandpaal werd genageld'. Sabio's twintig jaar ervaring als advocaat vertelden hem dat Matobato de waarheid sprak. 'Maar hij stond er alleen voor,' zegt Sabio. 'Dus ik schoot hem te hulp op de enige manier waar ik op dat moment toe in staat was: door artikelen te schrijven in de krant.'

Zijn verhaal in de landelijke *Philippine Daily Inquirer* trok de aandacht van vader Albert Alejo, een jezuïtische priester. 'Hij zocht contact met mij via Facebook en vertelde me dat Matobato geen advocaat had. Ik zei dat ik hem wel kon verdedigen omdat ik dat in mijn artikelen ook al had gedaan.'

Sabio is een allround eenpitter die tot dan toe voornamelijk kleinere strafzaken had gedaan: drugs, zeden, verkeersmisdrijven. 'Ik denk altijd: een zaak is voor elke verdachte belangrijk, het maakt niet uit of iemand arm of rijk is. Elke zaak moet met ijver en trouw worden bevochten en ik vecht voor iedereen even hard.'

Twee weken na Matobato's publieke getuigenis, op 6 oktober 2016, zocht Sabio zijn cliënt op in de cel. Ook sprak hij met senatoren Antonio Trillanes en Leila de Lima, de inmiddels afgezette voorzitter van de hoorcommissie voor wie Matobato had getuigd en fel tegenstander van president Duterte en diens *War on Drugs*-beleid. De Lima gaf hem het proces-verbaal

van Matobato's verklaring. Vier maanden later werd ze zelf aangehouden op verdenking van het aannemen van geld van veroordeelde drugscriminelen. Ook verscheen een compromitterende video van haar en haar chauffeur (en minnaar) op sociale media. Haar arrestatie

werd alom gezien als politiek gemotiveerd. Zij zit nog altijd vast. Nu stond Sabio er alleen voor. 'Ik zou uitsluitend Matobato's zaak in Davao doen, een andere advocaat zou de zaak naar het ICC brengen. Maar het lot had zijn beloop. Die andere advocaat liet het afweten.' Rond maart vorig jaar kwam de zware taak op zijn schouders te liggen. 'Dus ik heb de klacht bij het ICC voorbereid. Het was krap, omdat ik ondertussen ook de borgtocht van Matobato moest regelen én me moest verdedigen tegen valse aantijgingen als zouden wij een getuige tegen Duterte hebben omgekocht. Het leidde enorm af, maar ik liet me niet ontmoedigen.'

Ook niet toen hij 'uit betrouwbare bron vernam' dat hij, senator Trilla-

nes, de twee klokkenluiders en de betrokken priesters op Dutertes *hitlist* stonden. 'Als je weet dat je tegenstanders moordenaars zijn neemt het risico dat je loopt angstaanjagende dimensies aan,' zegt Sabio. 'Maar de straffeloosheid moet stoppen.'

De klacht tegen Duterte besloeg 77 pagina's, die hij uitprintte in zijn hotel in Den Haag. 'Voor mij was het niet anders dan een klacht indienen bij een rechtbank in de Filipijnen. Natuurlijk ben ik me bewust van de politieke gevoeligheden in deze zaak. Maar ik zie dat als bijzaak, irrelevant zelfs. Uiteindelijk gaat het om het bewijsmateriaal en de wet. Bij het ICC kijken ze naar de strafbare feiten, niet naar de politiek.'

Of Bensouda's onderzoek daadwerkelijk tot vervolging zal leiden, is ongewis. Duterte zit vooralsnog stevig in het zadel en heeft de steun van de Amerikaanse president Donald Trump, die publiekelijk zijn bewondering heeft uitgesproken voor Dutertes beleid. De Filipijnse regering heeft inmiddels bekendgemaakt per onmiddellijk uit het ICC te stappen.



Jude Sabio toont zijn aanklacht tegen Duterte.



Wegbereider van de kernwaarden

DOOR / ROBERT SANDERS



P.C.E. van Wijmen (1938-2015)

Peter Cornelis Evert van Wijmen werd geboren op 1 september 1938 in het Noord-Brabantse Ginneken en Bavel. Na het afronden van zijn rechtenstudie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen vestigde hij zich in Breda als advocaat. In de veertig jaar dat hij advocaat was, bouwde hij gestaag aan zijn bestuursrechtelijke praktijk. Van Wijmen ontwikkelde zich tot een autoriteit op dat rechtsgebied. Hij specialiseerde zich in het bijzonder als advocaat in onteigeningszaken; jarenlang was hij daarin de vaste *NJ*-annotator. Daarnaast was hij lid van de raad van toezicht en deken van de Bredase Orde. Op latere leeftijd promoveerde Van Wijmen aan de Utrechtse universiteit. In 1981 verdedigde hij met succes zijn dissertatie *Recht, belang en rechtsbescherming*. Die promotie bracht zijn wetenschappelijke loopbaan in een stroomversnelling met als bekroning de benoeming in 2001 tot hoogleraar natuurbeschermingsrecht aan Tilburg University (destijds de Katholieke Universiteit Brabant). Ook als politicus (Van Wijmen was Tweede Kamerlid dvan 1998 tot 2002) zette hij zich in voor natuurbehoud in Nederland. Na zijn Kamerlidmaatschap werd Van Wijmen staatsraad in buitengewone dienst. In die hoedanigheid benoemde de regering hem in 2005 tot voorzitter van de Commis-

sie Advocatuur. Het instellen van die commissie vloeide voort uit het debat over het WRR-rapport *De toekomst van de nationale rechtsstaat*, waarbij vanuit de Kamer was aangedrongen op 'een diepgaande analyse van de rol, de positie en de betekenis van de advocatuur in de rechtsstaat en de rechtsorde'. De commissie, die bekendheid kreeg als commissie-Van Wijmen, had tot taak de regering te adviseren over de positie die de advocatuur in het maatschappelijke bestel en de inrichting van het rechtsbestel behoort in te nemen. De commissie werd gevraagd voorstellen te doen voor een bij die positie passende bestuurlijke en organisatorische structuur. In april 2006 bracht de commissie-Van Wijmen haar rapport uit onder de titel *Een maatschappelijke orde*. Daarin sprak de commissie de onmisbaarheid uit van de advocaat in de Nederlandse rechtsstaat. Om te waarborgen dat de advocaat zijn taken goed kan uitvoeren, adviseerde de commissie om zes kernwaarden (onafhankelijkheid, partijdigheid, integriteit, vertrouwelijkheid, deskundigheid en de publieke verantwoordelijkheid voor de goede rechtsbedeling) in de Advocatenwet vast te leggen. Over de bijbehorende bestuurlijke structuur adviseerde de commissie de Nederlandse orde van advoca-

ten zodanig te hervormen dat de beroepsregulering aan een Regelgevende Raad voor de Advocatuur zou worden toevertrouwd. De commissie adviseerde daarnaast voor alle advocatenkantoren in de toekomst een kwaliteitssysteem in te voeren en specialisaties en tuchtrechtelijke veroordelingen op internet te publiceren ter bevordering van transparantie en voorlichting aan de cliënt. Ook de permanente opleiding zou volgens de commissie een minder vrijblijvend en zwaarder karakter moet krijgen, met integriteit als verplicht onderdeel. De stage en beroepsopleiding zouden moeten worden afgesloten met een *bar exam*. Op het terrein van de klachtbehandeling stelde de commissie voor een Ombudsman Advocatuur in te stellen die klachten zou kunnen inventariseren, onderzoeken en doorverwijzen. De aanbevelingen van de Commissie-Van Wijmen vormden de basis voor de ingrijpende aanpassing van de Advocatenwet in 2015. Met die wijziging werden vijf van de beschreven kernwaarden in de wet opgenomen; de zogenoemde 'zesde kernwaarde' van de publieke verantwoordelijkheid voor de goede rechtsbedeling na de nodige discussie uiteindelijk niet. Van Wijmen bleef nog hoogleraar tot 2008. Hij overleed op 8 juni 2015 in Breda.





Juridische kwesties
die zijn weggezaakt

Een bevrijdend verweer herkennen

DOOR / SANAZ KOUSEDGHI

Wie eist bewijst, maar wie verweer voert, heeft soms ook de bewijslast en bijbehorend -risico. Hoe is een zelfstandig verweer te herkennen ten opzichte van een zuivere betwisting?

Partijen die zich beroepen op rechtsgevolgen van door hen gestelde feiten of rechten, dragen de bewijslast daarvan, luidt de hoofdregel van artikel 150 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv). Dat wordt ook wel samengevat met 'wie eist bewijst'. Dit artikel is geënt op het idee dat op degene die stelt het bewijs rust, niet op degene die iets ontkent. Een wederpartij moet daartegenover voldoende betwisten. Dat kan in de vorm van een 'nee, want'-verweer; de zuivere betwisting. Maar een bepaald verweer kan ook draaien om een beroep op een zelfstandig rechtsgevolg waardoor de vordering van de eiser tenietgaat (het zogeheten 'bevrijdend verweer'). Dit verweer is in feite een 'ja, maar'-verweer. Het houdt een erkenning in van het gestelde, maar voegt een zelfstandig dragend argument in waarom het rechtsgevolg toch niet opgaat. Bij een bevrijdend of zelfstandig verweer rust op de verweerder dus de stelplicht en bewijslast van de feiten die nodig zijn om dat rechtsgevolg te kunnen honoreren. Dat betekent dat het beroep verworpen moet worden als de verweerder er niet in slaagt om de feiten en omstandigheden waarop het zelfstandige rechtsgevolg is gebaseerd aan te tonen. Een voorbeeld van een bevrijdend verweer is 'Ik heb al betaald'. De verweerder ontkent dan niet dat de gestelde verplichting op hem rustte. Hij doet wel een beroep op het rechtsgevolg 'tenietgaan van de vordering

door betaling', zodat ingevolge artikel 150 Rv op hem de bewijslast daarvan rust.

VUISTREGEL

Herkennen of er sprake is van een bevrijdend verweer of zuivere betwisting kan in de praktijk lastig zijn. Bij de beantwoording van de vraag op welke partij ter zake van welke feiten de bewijslast rust, is het devies eerst goed te analyseren wie wat stelt. Daarna kan het verweer worden gekwalificeerd aan de hand van de volgende vuistregel. Wederpartijen die een vordering betwisten, maar tegelijkertijd de rechtsverhouding c.q. het uitgangspunt van de eiser erkennen, en in dat kader stellen dat dit voor hen niet (meer) geldt, moeten de feiten en omstandigheden die voor die conclusie nodig zijn, bewijzen. Ter illustratie kan de *Farmerhoeve-zaak* (ECLI:NL:HR:2013:979) dienen. 'Ik heb niet in strijd met afspraken kortingen verleend,' voerden de verweerdere in deze zaak aan. Verweerdere (erfgenamen van de overleden 'betrokkene 2') waren door onder andere Farmerhoeve in rechte betrokken vanwege ten onrechte door betrokkene 2 aan derden verleende kortingen op het dekgeld. Betrokkene 2 exploiteerde een sperma-winstation en was in dat kader met Farmerhoeve een exploitatieovereenkomst aangegaan. De verweerdere hebben zich tegen die vordering tot terugbetaling van de verleende kortingen verweerd door te stellen dat de betrokkene 2 'niet in

strijd met afspraken kortingen (heeft) verleend', en dat voor zover de kortingen wel zijn verleend, 'zulks in overleg c.q. zelfs in opdracht van Farmerhoeve (is) geschied'. In feite stellen zij dat de verleende kortingen stroken met hetgeen partijen zijn overeengekomen in de exploitatieovereenkomst.

Dit verweer lijkt op het eerste gezicht een zuivere betwisting omdat de verweerdere daarmee de verschuldigdheid van de vordering betwisten. Het hof gaat ook daarvan uit. De Hoge Raad heeft het arrest van het hof evenwel gecasseerd. Onder verwijzing naar de inhoud van de exploitatieovereenkomst, waarop beide partijen hun stellingen baseeren, heeft de Hoge Raad geoordeeld dat dit verweer als een bevrijdend verweer moet worden aangemerkt. Dat wordt ook duidelijk bij toepassing van de vuistregel. De verweerdere ontkennen de verschuldigdheid van de vordering, maar ze erkennen het (hypothetische) uitgangspunt dat het een en ander uit de exploitatieovereenkomst moet blijken. Door dus eerst te analyseren wie wat stelt en vervolgens de vuistregel toe te passen, kan het verweer worden gekwalificeerd. Zo kan een van de meest voorkomende valkuilen in het burgerlijk procesrecht worden getackeld.

Sanaz Kousedghi is cassatieadvocaat bij Alt Kam Boer advocaten in Den Haag.



Ben jij onze nieuwe advocaat arbeidsrecht & contractrecht?

Heb je ervaring, voel je je thuis in de zakelijke markt en ambieer je een functie in een klein professioneel advocatenkantoor? Kijk dan snel op www.zandvoort-legal.nl/werken-bij/



Van Zandvoort Legal

ADVOCATEN EN BEDRIJFSJURISTEN

WEENING

STRAFRECHTADVOCATEN

Strafrechtadvocaat Utrecht

Voor onze vestiging in Utrecht zoeken wij een flexibele, gedreven, juridisch sterke, ervaren strafrechtadvocaat, bij voorkeur met een commerciële instelling en een bestaand cliëntenbestand.

Wil jij op hoog niveau bezig zijn met strafrecht?

Wij bieden jou daarvoor de ideale omstandigheden!

- centrale kantoorlocatie: Utrecht
- compleet digitale werkomgeving
- deskundige collega's om mee te sparren
- informele werksfeer
- toegang tot belangrijkste literatuur en jurisprudentie
- mogelijkheid tot specialisatie
- autonoom maar in loondienst met een omzetgerelateerde bonusregeling

Wil jij deel uitmaken van ons team?
Neem dan nu contact op met Serge Weening
(weening@weening.net of bel 06 - 53 35 30 02)

ConferenceCall.nl

De eenvoudigste conference call dienst van Nederland.

- Vele advocaten gebruiken het -

Meer dan 100.000 gebruikers.

Inbelnummers in 70+ landen.

Gratis uw conferencecall opnemen.

Binnen 1 minuut geregeld.

Geen contract.

Geen file, geen reistijd.

Vraag uw gratis pincode aan en u kunt direct een conferencecall plannen.

www.conferencecall.nl

talentbook: je zakelijke toekomst

Weet jij wie je bent en welke carrière bij jou past?

Ontdek wat voor jou echt belangrijk is en kies zelf!

Voor € 9,- met de kortingscode #AB#

www.vitaevalley.nl

 VITAE VALLEY

Binnen onze drukke advocatenpraktijk is nog ruimte voor

een zelfstandig werkend advocaat (of vergevorderde stagiaire) personen en familierecht (parttime).

Een betrekking in loondienst of werkend voor eigen rekening is mogelijk.



DREESSEN ADVOCATEN

Sollicitatie brieven met cv kunt u sturen t.a.v:

Mw mr C.J.M. Dreessen
Wilhelminastraat 36-1
6131 KR Sittard

dreessen@dreessenadvocaten.nl | www.dreessenadvocaten.nl

KRONIEKEN

TUCHTRECHT

En dit, mevrouw de rechter,
is alleen nog maar confraternale
correspondentie over de vrijdag
of ik confraternale correspondentie
zandjande deze zaak aan u
mij overleggen....



INHOUD

- 71** Kernwaarden
- 71** Uitleg
 - 71 *Onafhankelijkheid*
 - 72 *Partijdigheid*
 - 72 *Deskundigheid*
 - 73 *Integriteit*
 - 73** Maatregel bij schending kernwaarden
- 74** Confraternele correspondentie
- 74** Ruim begrip
 - 75** Onbeduidend
- 75** Schikkingsonderhandelingen
- 75** Afbakening
 - 75** Hoedanigheid
 - 76** Tijdnood
- 76** Financiële regels
- 76** Opdrachtbevestiging en vastlegging financiële afspraken door Boom juridisch. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen.
 - 76** Financiële afspraken met cliënten
 - 77** Resultaatgerichte beloning
 - 77** Toevoeging
- 78** Eigen bijdrage
- 78** Excessief declareren
 - 78** Derdengelden
 - 79** Urenspecificatie
 - 79** Neerleggen van de rechtsbijstand
 - 79** Aanvragen faillissement van de cliënt
- 79** Belangenconflicten
- 80** Twee of meer partijen
 - 80** Niet bedoeld voor de wederpartij
 - 80** Redelijke termijn
 - 80** Niet optreden tegen (voormalige) cliënten
 - 80** Uitzonderingen
- 81** Optreden in een andere hoedanigheid
- 82** Curator
 - 82** Bestuurder stichting derdengelden
 - 83** Klare wijn

150 x 6 minuten ge...
geadvocateerd?



COLOFON

Publicatiedatum 27 maart 2018

98e jaargang

Het *Advocatenblad*, het blad voor de Nederlandse advocatuur, verschijnt 10 keer per jaar en wordt uitgegeven door Boom juridisch. De van de Nederlandse orde van advocaten onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen.

Hoofdredacteur

Kees Pijnappels

Samenstelling

Nathalie Gloudemans-Voogd

Advocaat-redactieleden

Jan Wouter Alt, Aldert van der Bent, Karol Hillebrandt, Jack Linssen, Robert Malewicz, Coline Norde, Christiane Verfuurden, Paulien Willemsen, Rogier Wolf

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Illustraties

Floris Tilanus

Vormgeving

Textcetera, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Wilco, Amersfoort

Citeerwijze

Adv.bl. 2018-3, Tuchtrect, p.

Aan dit nummer werkten mee

Jan de Bie Leuveling Tjeenk, Tjitske Cieremans, Carel Gaaf, Han Jahae, Robert Sanders

Redactionele bijdragen

Bijdragen kunnen naar redactie@advocatenorde.nl.

Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op.

De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

De redactie is telefonisch bereikbaar op nummer

070 - 335 35 70.

Boom juridisch

Selma Soetenhorst-Hoedt (uitgever)

Bureau van de orde

Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag, postbus 30851, 2500 GW Den Haag, info@advocatenorde.nl, 070-335 35 35, helpdesk: helpdesk@advocatenorde.nl, 070-335 35 54.

Abonnementen

De abonnementsprijs bedraagt € 240 per jaar (excl. btw, incl. verzendkosten). Een abonnement biedt u naast de gedrukte nummers tevens het online-archief vanaf 2001 én een e-mailattending. Kijk op www.advocatenblad.nl voor meer informatie en het afsluiten van een abonnement. Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Valt de aanvang van een abonnement niet samen met het kalenderjaar, dan wordt over het resterende gedeelte van dat jaar een evenredig deel van de abonnementsprijs in rekening gebracht. Het abonnement kan alleen schriftelijk

tot uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar worden opgezegd. Bij niet-tijdige opzegging wordt het abonnement automatisch voor een jaar verlengd. Voor vragen over uw abonnement kunt u contact opnemen met Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl.

Adreswijzigingen

Boom distributiecentrum via tel. 0522-23 75 55 of tijdschriften@boomdistributiecentrum.nl.

Adreswijzigingen van advocaten:

adres@advocatenorde.nl.

Media-advies

Maarten Schüttél

Advertentiedeelname

Capital Media Services B.V., Staringstraat 11, 6521 AE Nijmegen
Tel. 024 - 360 77 10, mail@capitalmediaservices.nl

Behoudens door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden. Het al dan niet op verzoek van de redactie aanbieden van artikelen aan het *Advocatenblad* impliceert toestemming voor openbaarmaking en veeleenvoudiging t.b.v. de (elektronische) ontsluiting van (delen van) het *Advocatenblad* in enige vorm.

KRONIEK TUCHTRECHT

DOOR / CAREL GAAF, JAN DE BIE LEUVELING TJEENK, TJITSKE CIEREMANS,
HAN JAHAE EN ROBERT SANDERS

Dit is de eerste Kroniek Tucht recht, verzorgd door de leden van de Commissie Disciplinaire Rechtspraak van de Nederlandse orde van advocaten. Aanleiding voor het samenstellen hiervan vormen de wijzigingen die hebben plaatsgevonden op het terrein van het advocatentucht recht, in het bijzonder de grondige aanpassing van de Advocatenwet per 1 januari 2015 en de herijking van de gedragsregels, begin 2018. Die laatste ontwikkeling zal zich in de tuchtrechtspraak naar verwachting niet eerder dan volgend jaar laten opmerken. Deze Kroniek is dan ook vooral bedoeld om de huidige stand van zaken weer te geven ten aanzien van een aantal gedragsregels en tuchtrechtelijke leerstukken. Die stand van zaken ziet op de jurisprudentie in de periode 2015 tot eind 2017. Het is de bedoeling dat de Kroniek Tucht recht voortaan jaarlijks de ontwikkelingen zal signaleren naar aanleiding van de toepassing door de tuchtrechter van de Gedragsregels 2018.

KERNWAARDEN

Onafhankelijkheid, partijdigheid, deskundigheid, integriteit en vertrouwelijkheid. Waarden die van oudsher – en ook vandaag de dag – worden geacht in het bewustzijn van de advocaat aanwezig te zijn. Zij strekken niet slechts tot het neerzetten van een professionele standaard voor advocaten, maar dienen boven alles de waarborging van een goede rechtsbedeling in Nederland. Advocaten dienen zich te allen tijde ervan te vergewissen dat (hun toegang tot) het beroep en de daarmee verbonden privileges hierdoor worden bepaald en dienstig zijn aan dit ‘kerndoel’. Waar nodig brengt de tuchtrechter dit opnieuw onder de aandacht van de advocatuur in het algemeen en de advocaat in het bijzonder. Veruit de meeste aandacht krijgt de kernwaarde integriteit, door het Hof van Discipline (‘hof’) bestempeld als een belangrijke, zo niet de belangrijkste kernwaarde van de advocatuur. De tuchtrechter was vroeger vooral

begaan met het hooghouden van ‘de eer van de stand’. In zijn huidige redactie zet artikel 46 Advocatenwet (‘Aw’) met name de zorg voor de cliënt en het handelen zoals een behoorlijk advocaat betaamt centraal. Deze open normen werden al geconcretiseerd door de Gedragsregels 1992 en andere regels voor de advocatuur. In ‘de moderne tijd’, waarin veel zaken vluchtig zijn en ontwikkelingen zeer snel gaan, achtte de wetgever het desalniettemin wenselijk, overigens met steun uit de praktijk, de bestaande waarden, normen en (tucht)rechtspraak expliciet tot uitdrukking te brengen. Per 1 januari 2015 moet artikel 10 Aw en de daarin opgenomen ‘kernwaarden van de advocatuur’ de tuchtrechter, naast het kerndoel, een toetsingskader bieden bij de uitoefening van de toezichts- en handhavingfunctie.

Ook de kernwaarden neergelegd in artikel 10a Aw zijn open normen. Het is aan de tuchtrechter tot een nadere uitwerking hiervan te komen. Met

de uitspraken die hierna worden behandeld wordt getracht een beeld te scheppen van welke betekenis de tuchtrechter geeft aan de kernwaarden in concrete gevallen bij het tuchtrechtelijk beoordelen van gedragingen van individuele advocaten en de eventuele op te leggen maatregel. De kernwaarde vertrouwelijkheid kwam in deze uitspraken niet aan de orde en zal in deze Kroniek niet aan bod komen.

Uitleg

Onafhankelijkheid

De kernwaarde onafhankelijkheid is zowel een gedragsnorm als een beschermingsnorm. Laatstgenoemde dient ter bescherming van de advocaat en hiervan ligt een tuchtrechtelijk verwijt, alsmede de behandeling in deze kroniek, niet (snel) in de rede. Onafhankelijkheid betekent onafhankelijkheid tegenover derden (rechters, wederpartij, betrokkenen, werkgever, media), de cliënt en de zaak.

Carel Gaaf is advocaat bij JPR Advocaten in Deventer, **Jan de Bie Leuveling Tjeenk** is advocaat bij De Brauw Blackstone Westbroek in Amsterdam, **Tjitske Cieremans** is advocaat bij Van Niekerk Cieremans in Rotterdam, **Han Jahae** is advocaat bij JahaeRaymakers in Amsterdam en **Robert Sanders** is advocaat bij De Clercq Advocaten Notariaat in Leiden.

De onafhankelijkheid van een advocaat komt volgens het hof in het geding wanneer een advocaat aan zijn cliënt een hypothecaire lening verstrekt waarmee de cliënt onder andere declaraties van diezelfde advocaat betaalt. Dit wordt verergerd door de omstandigheid dat de hypotheek gevestigd wordt op de onroerende zaak die voorwerp is van de procedure die de advocaat voor de cliënt behandelt. Het hof overweegt dat het in beginsel ontoelaatbaar is dat een advocaat aan een cliënt voor wie hij zaken behandelt, een (aanzienlijk) geldbedrag leent. Een dergelijke handelwijze kan er immers toe leiden dat tussen de advocaat en zijn cliënt belangentegenstellingen ontstaan die afbreuk doen aan de voor een behoorlijke beroepsuitoefening tussen hen noodzakelijke vertrouwensbasis. Door zich ten opzichte van een cliënt in de positie van schuldeiser te plaatsen wordt de kernwaarde

onafhankelijkheid van de advocaat aangetast (Hof van Discipline 10 april 2015, ECLI:NL:TAHVD:2015:115).

De Commissie Gedragsregels 2017 noemt deze uitspraak als schoolvoorbeeld van onaanvaardbare beperking van de onafhankelijkheid.

In een andere zaak kreeg een advocaat in de loop van de procedure een relatie met zijn cliënte. De advocaat verzocht de rechtsbijstandverzekeraar van zijn cliënte de cliënte 3.000 euro te betalen waartegenover de advocaat zou afzien van zijn einddeclaratie. Door over de relatie te zwijgen, kon de rechtsbijstandverzekeraar het voorstel van de advocaat niet volledig op zijn merites beoordelen en handelde de advocaat tuchtrechtelijk verwijtbaar. Belangen die gescheiden behoorden te blijven, liepen door elkaar. In dit geval zijn de kernwaarden onafhankelijkheid en partijdigheid complementair en beide in gevaar. Volgens het hof was

voorts de kernwaarde integriteit in het geding (Hof van Discipline 11 juli 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:138).

Partijdigheid

Voorop staat dat aan advocaten in de behartiging van belangen van een cliënt een grote mate van vrijheid toekomt. Deze vrijheid vindt onder meer haar begrenzing in de plicht van de advocaat zich te onthouden van (feitelijke) stellingen waarvan hij de onjuistheid kent of redelijkerwijs kan kennen. Of en in hoeverre een advocaat die grens overtreedt en in strijd handelt met de op hem rustende zorgvuldigheid bij het poneren van feiten of stellingen in processtukken is, mede gezien de door hem in acht te nemen kernwaarde partijdigheid, afhankelijk van de omstandigheden van het geval, de ernst en omvang van zijn mededelingen, de mate van waarschijnlijkheid dat de rechter de mededeling in een processtuk als doorslaggevend aanmerkt en de mate van waarschijnlijkheid dat de tegenpartij hier op bedacht had kunnen zijn (Hof van Discipline 18 januari 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:1). Met dit oordeel sluit het hof aan bij de memorie van toelichting. Een advocaat is dan wel partijdig, en mag zeker het standpunt van zijn cliënt naar zijn beste vermogen tot uitdrukking brengen, maar hij mag zich daarbij alleen van rechtmatige middelen bedienen.

Een advocaat is niet alleen als hij de belangen van zijn cliënt behartigt, maar ook wanneer hij zelf partij is in een tuchtprocedure gehouden de norm van het zorgvuldig poneren van feiten en stellingen na te leven. Het hof plaatst dit in de sleutel van de kernwaarde integriteit (Hof van Discipline 7 maart 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:42).

Deskundigheid

De kernwaarde deskundigheid kwam aan de orde in een geval waarin van een advocaat werd vastgesteld dat zijn kennis op het gebied van het erfrecht en het burgerlijk procesrecht



gebrekig en ontoereikend was. Hij had een procedure opgezet en vervolgd die niet had kunnen slagen. Dit was te wijten aan het feit dat de advocaat eerst een gebrekkige dagvaarding had uitgebracht, hoofdzakelijk ter stuiting van de verjaring, en vervolgens pas kort voor de comparitie van partijen een zeer omvangrijke eiswijziging had ingediend. Het risico dat een dergelijk processtuk wordt geweigerd, verwezenlijkte zich en daarmee werd, volgens het hof, in dit geval het belang van de cliënt geschaad (Hof van Discipline 16 januari 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:13).

Integriteit

Het hof heeft in een geval waarin een advocaat een groot aantal keer een tolkenbriefje welbewust onjuist had ingevuld, overwogen dat integriteit een belangrijke, zo niet de belangrijkste kernwaarde van de advocatuur is. Integriteit is inherent aan het beroep en resoneert door in de andere kernwaarden en (gedrags)regels voor advocaten, met name gedragsregel 1 (Hof van Discipline 1 februari 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:24).

In een andere zaak was naar het oordeel van het hof de kernwaarde integriteit geschonden doordat hij de professionele standaard dat een advocaat behoort te handelen met de zorgvuldigheid die van een redelijk bekwaam en redelijk handelend advocaat mag worden verwacht, niet had gehaald (Hof van Discipline 26 juni 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:128). Volgens de memorie van toelichting wordt de professionele standaard gevormd door de vijf kernwaarden gezamenlijk. In een andere uitspraak had een advocaat volgens het hof de professionele standaard niet gehaald door de kernwaarde deskundigheid te schenden (Hof van Discipline 16 januari 2017, ECLI:NL:TAHVD:13). In een tweetal andere uitspraken (ECLI:NL:TAHVD:2017:131 en ECLI:NL:TAHVD:2016:138) werd de kernwaarde integriteit gelijkgeschakeld met artikel 46 Aw. Het hof bedoelt daarmee dat een schending van

artikel 46 Aw, althans een handelen anders dan een behoorlijk advocaat betaamt, een schending van de kernwaarde integriteit oplevert. De Commissie Gedragsregels 2017 gaat ook uit van deze parallel. Dit betekent dat in wezen zo goed als elk tuchtrechtelijk verwijtbare gedraging kan worden gekwalificeerd als schending van de kernwaarde integriteit. Het hof lijkt dit ook voor ogen te hebben in ECLI:NL:TAHVD:2016:138: 'De kernwaarde integriteit houdt onder andere in dat de advocaat zich gedraagt in overeenstemming met de professionele normen voor de advocatuur, zoals die zijn samengevat in art. 46 Advocatenwet. Het gaat er dus niet alleen om (...) of een rechtsregel iets ge- of verbiedt, maar of de advocaat handelt volgens die professionele normen.'

Het komt ook voor dat integriteit genoemd wordt in samenhang met een andere kernwaarde, of dat, bijvoorbeeld, handelen zonder toestemming van de cliënt in de ene uitspraak als schending van de integriteit en in de andere uitspraak als schending van deskundigheid wordt aangemerkt. Ten slotte heeft financiële integriteit in het bijzonder de aandacht van het hof. Het betreft met name gevallen waarin de advocaat onjuist omgaat met gelden van en naar zijn cliënt, zoals bijvoorbeeld het onjuist verrekenen van declaraties, (Hof van Discipline 26 juni 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:131) of onverantwoord beheer van hun eigen financiële gestie (Hof van Discipline, 4 december 2015, ECLI:NL:TAHVD:2015:330).

Maatregel bij schending kernwaarden

Wanneer het aankomt op het al dan niet opleggen van een maatregel, lijkt het hof bijzondere betekenis toe te kennen aan de kernwaarden van artikel 10a Aw. Het eerste voorbeeld hiervan is in een geval waarin drie parallelle tuchtprocedures tegen een advocaat liepen, die elk op zichzelf stonden. Het hof achtte het van belang te expliciteren dat in één van

deze zaken nog een rol speelde dat sprake was van een overtreding van een kernwaarde (ECLI:NL:TAHVD:2015:115).

In een ander geval merkte het hof schending van de kernwaarde integriteit gedurende de tuchtrechtprocedure aan als een tuchtrechtelijk verzwarende omstandigheid, een die bijdroeg aan de beslissing tot schrapping van het tableau (ECLI:NL:TAHVD:2016:42).

Het hof heeft in twee uitspraken overwogen dat, wegens schending van een kernwaarde, een zwaardere dan door de raad van discipline opgelegde maatregel geboden was (ECLI:NL:TAHVD:2017:13 en ECLI:NL:TAHVD:2017:128). De ernst van de overtreding droeg in deze gevallen mede bij aan het opleggen van een relatief strenge maatregel door het hof. De in deze paragraaf aangehaalde uitspraken laten zien dat een schending van een of meer van de kernwaarden van artikel 10a Aw aanleiding geeft tot het opleggen van relatief zwaardere maatregelen. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat artikel 10a Aw, anders dan de zeer open norm van artikel 46 Aw of de juist veel preciezere Gedragsregels 1992, in zich herbergt de professionele standaard van advocaten, een basisnorm die het handelen van de advocaat weerspiegelt. Schending van een kernwaarde raakt tevens aan het kerndoel, een goede rechtsbedeling, terwijl de advocaat nu juist een belangrijke medeverantwoordelijkheid heeft in de waarborging daarvan. Een andere verklaring zou kunnen worden gevonden in de aanleiding voor het invoeren van artikel 10a Aw: de moderne tijd. De beroepsuitoefening wordt steeds complexer en de ontwikkeling van het beroep versnelt alleen maar, dit terwijl de kwaliteits- en integriteitseisen zwaarder worden. Daarnaast geniet de advocatuur niet (meer) vanzelfsprekend het vertrouwen van de maatschappij, dat moet worden (terug)verdiend. De advocatuur, maar ook de accoun-

tancy en financieel dienstverleners, ligt onder een vergrootglas. Scherp toezicht en strenge handhaving zijn noodzakelijk om het vertrouwen in en de legitimatie van de advocatuur te waarborgen en te versterken, en dit alles moet vooral ook zichtbaar zijn voor de maatschappij.

CONFRATERNELE CORRESPONDENTIE

Uitgangspunt van gedragsregel 12 (oud) is dat geen beroep in rechte mag worden gedaan op correspondentie tussen advocaten, tenzij het

belang van de cliënt dit bepaaldelijk vordert, maar dan niet zonder voorafgaand overleg met de advocaat van de wederpartij. Indien dit overleg niet tot een oplossing leidt, dient advies van de deken te worden ingewonnen voordat in rechte een beroep op een brief of mededeling wordt gedaan. De ratio van gedragsregel 12 (oud) is dat advocaten onderling vertrouwelijk over een zaak moeten kunnen overleggen en corresponderen zonder het risico te lopen dat in rechte een beroep wordt gedaan op gedane mededelingen.

Regel 12 is in de nieuwe gedragsregels vervangen door regel 26 en vernieuwd. Verwarring over de vraag of correspondentie tussen advocaten als confraterneel moet worden beschouwd zou tot het verleden moeten gaan behoren. De nieuwe regel 26 schrijft voor dat een advocaat die iets vertrouwelijk wil mededelen aan een andere advocaat, vooraf moet vragen of die advocaat bereid is die mededeling te ontvangen (en aldus vertrouwelijk te behandelen). Is die vertrouwelijkheid eenmaal afgesproken, dan geldt het 'oude' regime: geen mededelingen naar buiten, tenzij toestemming van de advocaat van de wederpartij of, als dat niet lukt, overleg met de deken.

Ruim begrip

Niet alleen correspondentie tussen de direct bij het geding betrokken advocaten is confraterneel. Het hof oordeelde op 1 juni 2015 dat de regel ook geldt als het een brief betreft van (of aan) de advocaat van een partij, die niet aan de advocaat is gericht maar aan een andere advocaat van een andere wederpartij in een andere zaak. Gezien de ratio van gedragsregel 12 (oud) moet de advocaat er namelijk op kunnen vertrouwen dat ook advocaten die niet bij de procedure tussen zijn cliënt en een andere wederpartij zijn betrokken, in de procedure zonder overleg geen beroep doen op confraternele correspondentie. Als een advocaat in zo'n geval toch een beroep wil doen op de inhoud van voormelde confraternele correspondentie, zal hij de in gedragsregel 12 (oud) voorgeschreven weg dienen te volgen (Hof van Discipline 1 juni 2015, ECLI:NL:TAHVD:2015:179). Het hof heeft zich op 7 juli 2014 uitgelaten over het in het geding brengen van correspondentie tussen de advocaat van de wederpartij en de wederpartij zelf. Dergelijke correspondentie is in beginsel vertrouwelijk. De omstandigheid dat een advocaat deze correspondentie van zijn cliënt heeft ontvangen, neemt de onrechtmatigheid van het bezit

In dit, mevrouw de rechter,
is alleen nog maar confraternele
correspondentie over de vrdag
of ik confraternele correspondentie
aangaande deze zaak aan u
mag overleggen...



van deze correspondentie door de advocaat niet weg, aldus het hof. De advocaat dient bij de advocaat van de wederpartij te verifiëren of de correspondentie rechtmatig in het bezit van zijn cliënt is gekomen. Maar ook als kan worden vastgesteld dat de correspondentie op rechtmatige wijze in het bezit van zijn cliënt is gekomen, dan is dit nog geen rechtvaardiging voor gebruik in rechte, gezien de vertrouwelijke aard van het stuk. Bij overlegging van stukken in rechte is niet alleen het belang van de cliënt bepalend. De advocaat mag in beginsel geen kennisnemen of gebruikmaken van dergelijke vertrouwelijke correspondentie, behoudens uitdrukkelijke en ondubbelzinnige toestemming of bijzondere omstandigheden. Het hof geeft aan dat de plicht om deze vertrouwelijkheid te respecteren een zwaarder drukkende verplichting is dan die geldt voor confraternele correspondentie. Schending van deze vertrouwelijkheid is alleen toegestaan in zeer bijzondere omstandigheden, zoals wanneer er een conflict van belangen bestaat en de waarheidsvinding tot het overleggen van dergelijke correspondentie daartoe dringend noopt. Of die uitzondering zich voordoet, kan in beginsel eerst in overweging worden genomen als de advocaat, voorafgaand aan het in het geding brengen van de correspondentie, de advocaat van de wederpartij van dit voornemen op de hoogte stelt en toestemming vraagt. Bij dit overleg dient de omvang van deze correspondentie die aan de rechter wordt voorgelegd, betrokken te worden. Vervolgens dient te worden onderzocht of niet kan worden volstaan met het weergeven van een zakelijke vermelding van de correspondentie of van relevante passages uit de correspondentie. Voor het citeren van correspondentie of het overleggen van kopieën van de correspondentie kan pas plaats zijn als de inhoud daarvan (in eigen woorden uitgedrukt) door de advocaat van de wederpartij als onjuist wordt aangemerkt. Dan komt de zaak

namelijk in de bewijsfase. Indien het overleg niet tot een oplossing leidt, dan zal de deken geraadpleegd moeten worden (Hof van Discipline 7 juli 2014, ECLI:NL:TAHVD:2014:214).

Onbeduidend

De advocaat die confraternele correspondentie overlegt en na verzoek van de advocaat van de wederpartij die correspondentie weer terugtrekt, schendt niet de in gedragsregel 12 (oud) besloten liggende belangen, aldus het hof in zijn uitspraak van 25 april 2016. Het verwijt is volgens het hof van een te geringe betekenis en van onvoldoende gewicht om enige tuchtrechtelijke gevolgen daaraan te verbinden (Hof van Discipline 25 april 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:121).

Op 15 mei 2017 liet het hof zich uit over een zaak waarin een Spaanse advocaat een Nederlandse advocaat verwijt correspondentie te hebben gedeeld met zijn cliënt, terwijl de Spaanse advocaat had gevraagd of de correspondentie *'privileged and without prejudice'* was. Het hof oordeelt dat de Nederlandse advocaat de vraag niet diende op te vatten als een verzoek om de correspondentie niet met zijn cliënt te delen. Wanneer de buitenlandse advocaat een dergelijke expliciete toezegging had willen hebben, dan had het op zijn weg gelegen hiernaar te vragen (zie ook artikel 5.3 CCBE, Gedragscode voor Europese advocaten). Ook kon de Nederlandse advocaat niet worden verweten dat in een procedure door de nieuwe advocaat van de voormalig cliënt de correspondentie die de Nederlandse advocaat had gedeeld met zijn cliënt, werd overgelegd. Het overleggen van de correspondentie was de eigen verantwoordelijkheid van de nieuwe advocaat (Hof van Discipline 15 mei 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:87).

SCHIKKINGSONDERHANDELINGEN

Het doel van gedragsregel 13 (oud) is het vergemakkelijken van onderling overleg tussen advocaten, onderhan-

delingen en het zoeken naar oplossingen buiten rechte. Advocaten moeten zich vrij voelen om te overleggen zonder het risico te lopen dat een standpunt later voor de rechter door de wederpartij wordt tegengeworpen. Hiermee wordt vermeden dat de schikkingsonderhandelingen een rol kunnen spelen in de oordeelsvorming van de rechter. Regel 13 is in de nieuwe gedragsregels hetzelfde gebleven en is nu regel 27.

Afbakening

Ook de inhoud van voorafgaande onderhandelingen om tot verdere onderhandelingen te komen, wordt beheerst door gedragsregel 13 (oud), aldus het hof in een uitspraak van 18 januari 2016 (Hof van Discipline 18 januari 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:22). Gedragsregel 13 (oud) richt zich op het niet-mededelen van schikkingsonderhandelingen aan de rechter aan wiens oordeel de zaak is onderworpen. Een mededeling door de advocaat die betrekking heeft op schikkingsonderhandelingen in een eerdere zaak met een andere vordering tussen dezelfde partijen mag derhalve kenbaar worden gemaakt aan de rechter. Dat de procedure voortvloeit uit een arbeidsovereenkomst ter zake waarvan in een eerdere procedure is geprocedeerd, maakt dat niet anders volgens het hof (Hof van Discipline 23 november 2015, ECLI:NL:TAHVD:2015:296).

Hoedanigheid

De advocaat die van curatoren een opdracht krijgt en in dat kader schikkingsonderhandelingen voert met de advocaat van de wederpartij, blijft volgens het hof onderworpen aan het advocatentuchtrecht. De gedragsregels geven dan aan waaraan hij zich in het confraternele verkeer te houden heeft. Dit is slechts anders als de advocaat ondubbelzinnig aan de advocaat van de wederpartij kenbaar maakt dat hij in dezen niet als advocaat optreedt. Onvoldoende daarvoor is dat correspondentie wordt ondertekend 'namens curatoren'. Het hof

achtte van belang dat de advocaat een visitekaartje gebruikte waarop stond vermeld dat hij advocaat was, hij briefpapier gebruikte van het advocatenkantoor waar hij werkte en hij de aanhef 'Geachte confrère' gebruikte. De advocaat van de wederpartij mag er dan vanuit gaan dat de contacten met de advocaat binnen de confraternele verhoudingen vallen. De schikkingsonderhandelingen mogen dan niet door de advocaat kenbaar worden gemaakt (Hof van Discipline 8 januari 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:114). Het hof liet zich op 10 maart 2017 uit over twee samenhangende zaken waarin een advocaat een op zijn kantoor werkzame advocaat inschakelt om namens hem op te treden in een geschil. Tegen beide advocaten wordt geklaagd. Nu de eerstgenoemde advocaat de facto zelf als advocaat optreedt in het geschil, dient hij de voor advocaten geldende regels in acht te nemen. De advocaat mag derhalve niet uit confraternele correspondentie inzake schikkingsonderhandelingen citeren tijdens de comparitie. In de onderhavige zaak speelde een rol dat de ingeschakelde advocaat een ondergeschikte van de advocaat was en de advocaat tijdens de comparitie zelf vaak het woord voerde. Ook wist de advocaat dat de wederpartijen er niet mee instemden dat de brief waaruit hij tijdens de comparitie citeerde als productie aan de rechter werd overhandigd en dus er ook niet mee instemden dat ter zitting uit de brief geciteerd zou worden. Het hof oordeelde in de samenhangende zaak tegen de ingeschakelde advocaat dat hij niet in strijd heeft gehandeld met de gedragsregels. Hiervoor was redenevend dat deze advocaat feitelijk niet in staat was om de gewraakte voorlezing uit de confraternele correspondentie te voorkomen voordat deze door de comparitierechter werd beëindigd. Daarnaast bleek niet dat de ingeschakelde advocaat met zijn cliënt had afgesproken dat zijn cliënt de correspondentie zou voorlezen (Hof van Discipline 10 maart 2017,

ECLI:NL:TAHVD:2017:46 en ECLI:NL:TAHVD:2017:47).

Tijdnood

De advocaat mag zich, zonder voorafgaand overleg met de advocaat van de wederpartij en het eventuele opvolgend advies van de deken, niet beroepen op het tussen hem en de advocaat van de wederpartij gevoerde telefoongesprek. Dat er weinig tijd is voor overleg met de advocaat van de wederpartij of overleg met de deken, doet daar volgens het hof niet aan af. De advocaat kan namelijk volstaan met een mededeling aan de rechter dat volgens zijn cliënt sprake is van overeenstemming en dat hij zich daarover nog nader wil uitlaten (Hof van Discipline 23 januari 2015, ECLI:NL:TAHVD:2015:23).

FINANCIËLE REGELS

Oprachtbevestiging en vastlegging financiële afspraken

Het is vaste rechtspraak van het Hof van Discipline dat een advocaat gehouden is om een aan hem verleende opdracht, alsmede de daarvoor geldende (financiële) voorwaarden, schriftelijk vast te leggen (vgl. bijv. Hof van Discipline 21 november 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:216). Een verzuim op dit punt betekent volgens het hof echter niet automatisch dat de advocaat dus de kosten van zijn werkzaamheden niet in rekening mag brengen. Staat vast dat de cliënt aan de advocaat opdracht heeft gegeven om werkzaamheden te verrichten, dan mogen deze werkzaamheden in rekening worden gebracht, mits dit tegen een redelijk uurtarief gebeurt (Hof van Discipline 30 oktober 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:205). Komen de kosten voor de werkzaamheden van de advocaat ten laste van (geërfd) privévermogen van een derde of derden, dan moet ook een opdrachtbevestiging aan deze derde(n) worden gestuurd. Enkel een opdrachtbevestiging aan de bewindvoerder-executeur volstaat in zo'n geval dus niet (Hof van Discipline 9 december

2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:230).

In het verlengde van de verplichting tot het opstellen van een schriftelijke opdrachtbevestiging ligt de verplichting om eveneens duidelijk vast te leggen wie de cliënt is. Een advocaat die hier onduidelijkheid over laat bestaan, handelt niet zorgvuldig. Is sprake van meerdere betrokkenen (denk aan bijvoorbeeld de nabestaanden bij overlijden van een familielid) dan ligt het op de weg van de advocaat om bij aanvang van de opdracht duidelijk vast te stellen wie van deze betrokkenen zijn cliënt is of cliënten zijn. Voor deze cliënt(en) dient de advocaat ook na te gaan (en vast te leggen) of recht bestaat op een toevoeging (Hof van Discipline 8 januari 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:9). Ook als de advocaat eerst op een later moment voor meerdere betrokkenen gaat optreden, dienen financiële afspraken goed te worden vastgelegd. Onvoldoende is dat de oorspronkelijke cliënt per e-mail aan de advocaat heeft laten weten dat ook de nieuwe cliënt akkoord is met de financiële afspraken. De advocaat moet dus zelf bij de nieuwe cliënt verifiëren of deze inderdaad op de hoogte is van de financiële afspraken en daarmee instemt. Dit geldt te meer in een echtscheidings situatie; in casu ging het om twee ex-echtgenoten (Hof van Discipline 11 juli 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:153).

In de opdrachtbevestiging of op een later moment, maar in elk geval tijdig, dient de advocaat zijn cliënt genoegzaam te informeren over de kosten van zijn optreden. Voorziet de advocaat dat zijn declaratie aanzienlijk hoger zal worden dan hij aanvankelijk had ingeschat, dan moet de cliënt tijdig op de hoogte worden gesteld (Hof van Discipline 9 december 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:230; vgl. ook gedragsregel 26, tweede lid (oud); gedragsregel 17, vijfde lid (nieuw)).

Financiële afspraken met cliënten

De kernwaarde van onafhankelijkheid kan ook in het gedrang komen door financiële afspraken met de

cliënt. Zo is het volgens het Hof van Discipline in beginsel ontoelaatbaar dat een advocaat een (aanzienlijk) geldbedrag leent aan een cliënt voor wie hij zaken in behandeling heeft. Een dergelijke handelwijze kan, aldus het hof, er immers toe leiden dat tussen de advocaat en zijn cliënt belangentegenstellingen ontstaan, die afbreuk doen aan de voor een behoorlijke beroepsuitoefening noodzakelijke vertrouwensbasis (Hof van Discipline 10 april 2015, ECLI:NL:TAHVD:2015:115 en Hof

van Discipline 21 maart 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:54). Het effect van een dergelijke belangenverstrengeling wordt nog versterkt indien de advocaat bovendien (hypothecaire) zekerheden bedingt op de onroerende zaak die voorwerp is van de procedure die hij voor zijn cliënt behartigt. Ook dat is een advocaat dus tuchtrechtelijk niet toegestaan (ECLI:NL:TAHVD:2015:115), zoals hiervoor onder 'Kernwaarden' ook aan de orde kwam.

mijn vrouw knikt heftig van ja –
ze is akkoord met de financiële
afspraken. Zet het maar in
gang – ik wil scheiden...
...en zij ook ...



Resultaatgerichte beloning

Op grond van artikel 7.7 Verordening op de advocatuur ('Voda') is een resultaatgerichte beloning (zowel 'no cure, no pay' als 'quota pars litis') niet toegestaan. Hierop is een uitzondering gemaakt voor een incassotarief en, onder strenge voorwaarden, voor een experiment in letselschade- en overlijdensschadezaken. Volgens het Hof van Discipline zijn deze voorwaarden tuchtrechtelijk van aard. De advocaat die daaraan niet voldoet (bijvoorbeeld door niet voorafgaand de deken te informeren, niet schriftelijk vast te leggen waarom aan de voorwaarden is voldaan enzovoort) handelt dan ook klachtwaardig (Hof van Discipline 10 juli 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:151).

Toevoeging

Op grond van gedragsregel 24 (oud) en gedragsregel 18 (nieuw) is een advocaat verplicht de mogelijkheden van gefinancierde rechtsbijstand te bespreken met de cliënt. Dit is slechts anders als de advocaat goede gronden heeft om aan te nemen dat de cliënt niet voor een toevoeging in aanmerking komt. Of de mogelijkheden van gefinancierde rechtsbijstand zijn besproken, mag een advocaat volgens het Hof van Discipline niet (zonder meer) afleiden uit het feit dat een kantoorgenoot het intakegesprek heeft gevoerd. Te meer niet als uit de van dit gesprek gemaakte aantekeningen niet duidelijk blijkt dat over gefinancierde rechtsbijstand is gesproken en ook een schriftelijke vastlegging richting de cliënt ontbreekt (Hof van Discipline 11 juli 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:147). Overigens is het onder omstandigheden niet genoeg om de mogelijkheid van een toevoeging uitsluitend bij het innemen van de zaak te bespreken. Ook daarna dient een advocaat zijn cliënt te wijzen op deze mogelijkheden als de financiële omstandigheden van de cliënt daartoe aanleiding geven (Hof van Discipline 21 november 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:213; vgl. ook gedragsregel 24 (oud): 'en

verder telkens wanneer daartoe aanleiding bestaat'/gedragsregel 18, eerste lid (nieuw) 'en verder steeds tussentijds wanneer daartoe aanleiding bestaat').

Toevoegingen aanvragen en declareren voor zaken waarin de advocaat geen daadwerkelijke rechtsbijstand heeft verricht zijn uiteraard tucht-rechtelijk verwijtbaar. Datzelfde geldt voor het vragen van een vergoeding voor werkzaamheden in zaken waarin een toevoeging is verleend (Hof van Discipline 21 november 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:216).

Eigen bijdrage

In een spraakmakende en principiële zaak verwierp het Hof van Discipline twee dekenbezwaren omtrent het structureel niet-innen van de door de Raad voor Rechtsbijstand (RvR) opgelegde eigen bijdrage. Volgens het hof blijkt uit de inschrijvingsvoorwaarden van de RvR niet dat de advocaat verplicht is deze eigen bijdrage te innen. Die verplichting ligt ook niet besloten in doel en strekking van de Wet op de rechtsbijstand (Wrb). Voor zover al sprake zou zijn van een concurrentieverstorend effect – het hof liet dat expliciet in het midden – geldt dat het een advocaat niet kan worden ontzegd te concurreren door de kosten voor de cliënt te matigen. Ook de Wrb strekt er niet toe om de concurrentieverhouding tussen advocaten te regelen. De enkele omstandigheid dat een advocaat de eigen bijdrage niet int, leidt volgens het hof dan ook niet tot de conclusie dat het vertrouwen in de advocatuur wordt geschaad. Ook kwalificeert het niet als onbehoorlijk handelen jegens collega's (Hof van Discipline 10 april 2015, ECLI:NL:TAHVD:2015:109).

Excessief declareren

Ook (vermeend) excessief declareren was in de afgelopen periode regelmatig onderwerp van tuchtklachten. Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Discipline beoordeelt de tuchtrechter geen declaratiegeschillen maar waakt deze wel voor exces-

sief declareren. Of een declaratie als excessief moet worden aangemerkt, hangt af van alle omstandigheden van het geval (Hof van Discipline 9 december 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:230).

In elk geval is sprake van excessief declareren als het in rekening gebrachte bedrag in geen enkele verhouding staat tot de door de advocaat verrichte werkzaamheden (Hof van Discipline 24 november 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:220). Ook declareren in afwijking van een gemaakte afspraak (bijvoorbeeld hoger uurtarief) is in strijd met de zorgvuldigheid die een advocaat dient te betrachten in de financiële betrekking tot zijn cliënt (Hof van Discipline 16 november 2015, ECLI:NL:TAHVD:2015:289).

Is sprake van een lange zakenreis dan is een businessclass ticket volgens het Hof van Discipline niet buitensporig. Datzelfde geldt voor verblijf in hotels. Het doorbelasten van tijdens een zakenreis naar Thailand gemaakte kosten voor luxe privéuitgaven zoals wijnen en massages vond in de ogen van het hof echter geen genade (ECLI:NL:TAHVD:2016:230).

Derdengelden

Volgens het Hof van Discipline is het advocatentuchtrecht ook van toepassing op een advocaat die bestuurder is van een derdengeldenstichting. De hoedanigheid van bestuurder van een dergelijke stichting is immers onverbrekkelijk verbonden met de verplichtingen die een advocaat in acht moet nemen. Dat de betreffende advocaat slechts tweede ondertekenaar is, maakt in dit verband geen verschil (Hof van Discipline 10 april 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:65). In deze uitspraak oordeelde het hof ook dat een advocaat klachtwaardig handelt als die meewerkt aan het doorsluizen van gelden naar de kantoorrekening, wetende dat deze gelden ten onrechte zijn verrekend en vervolgens geen stappen onderneemt om die ten onrechte verrichte betalingen terug te halen. Dat geldt uiteraard ook als deze advocaat de stichting opheft

zodra deze door de cliënt aansprakelijk wordt gesteld en vervolgens een beroep op verjaring doet. De essentie van een stichting derdengelden is volgens het hof immers gelegen in het feit dat op een rekening van een dergelijke stichting aan de cliënt toekomstige gelden apart worden gezet onder de verplichting van de advocaat ervoor zorg te dragen dat deze gelden aan deze cliënt worden overgemaakt zodra de gelegenheid zich voordoet. Een advocaat die dat miskent, maakt zich schuldig aan een ernstige schending van de kernwaarde (financiële) integriteit, aldus het hof.

Op grond van gedragsregel 23, eerste lid (oud) en gedragsregel 16, derde lid (nieuw) is een advocaat gehouden tot nauwgezetheid en zorgvuldigheid in financiële aangelegenheden. Die verplichting geldt volgens het Hof van Discipline ook ten aanzien van de omgang met op de derdengeldenrekening gestorte gelden (ECLI:NL:TAHVD:2016:230). Ook gedragsregel 8 (oud) en gedragsregel 16, eerste lid (nieuw) (vastlegging belangrijke afspraken) geldt volgens het Hof van Discipline ten aanzien

150 x 6 minuten ge...
geadvocateerd?



van de derdengeldenrekening. Het ontvangen van bedragen op de derdenrekening en overboekingen naar de kantoorrekening dienen daarom schriftelijk te worden vastgelegd (ECLI:NL:TAHVD:2016:54). Uiteraard dient vervolgens ook in overeenstemming met deze afspraken te worden gehandeld. De advocaat die te vroeg en aan een verkeerde rechtspersoon een betaling laat doen vanaf zijn derdenrekening handelt dus tuchtrechtelijk verwijtbaar (ECLI:NL:TAHVD:2016:230).

Op grond van artikel 6.19, lid 5 Voda kan een advocaat met de rechthebbende overeenkomen dat derdengelden worden aangewend ter voldoening van een eigen declaratie. Vereist is dan wel dat de advocaat deze overeenkomst schriftelijk vastlegt met verwijzing naar het bedrag en de specifieke declaratie. Daaruit volgt dat een bij aanvang van de belangenbehartiging ondertekende algemene machtiging om te verrekenen onvoldoende is. Deze ziet immers niet op een specifieke declaratie en bedrag (vgl. ECLI:NL:TAHVD:2015:289 en ECLI:NL:TAHVD:2017:151).

Vanzelfsprekend dient de derdengeldenrekening gebruikt te worden waar deze voor bedoeld is. Gebruik voor andere doeleinden is tuchtrechtelijk verwijtbaar evenals aanwending van gelden op de derdenrekening voor andere doeleinden dan afgesproken (ECLI:NL:TAHVD:2016:54; ECLI:NL:TAHVD:2017:65).

Urenspecificatie

Op grond van gedragsregel 26 (oud) en gedragsregel 17, vierde lid (nieuw) en vaste rechtspraak van het Hof van Discipline dient een advocaat zijn declaraties te onderbouwen met een zorgvuldige en nauwkeurige urenspecificatie. Hier is niet aan voldaan indien (voor een groot aantal uren) slechts een zeer globale omschrijving van de werkzaamheden is gegeven (ECLI:NL:TAHVD:2016:230).

Ook indien sprake is van een toevoeging dient de advocaat de cliënt periodiek een urenspecificatie en

kostenopgave te verstrekken zodat deze de gelegenheid krijgt om zijn eigen afweging te maken omtrent de financiële risico's bij het doorzetten van de zaak; de toevoeging kan immers worden ingetrokken (ECLI:NL:TAHVD:2016:213).

Maakt de advocaat terecht aanspraak op een resultaat gerelateerde beloning dan blijft hij jegens de cliënt gehouden tot specificatie van zijn declaratie (ECLI:NL:TAHVD:2017:151).

Neerleggen van de rechtsbijstand

Het komt in de praktijk (regelmatig) voor dat een cliënt niet aan zijn financiële verplichtingen voldoet of toch niet in aanmerking blijkt te komen voor een toevoeging. In beginsel staat het een advocaat dan vrij om zijn rechtsbijstand te staken mits dit zorgvuldig gebeurt. Of hiervan sprake is geweest, hangt sterk af van de omstandigheden van het geval. In strafzaken kan het echter al onbehoorlijk zijn als de verdediging eerst negen dagen voor de zitting wordt neergelegd (Hof van Discipline 7 maart 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:45).

Aanvragen faillissement van de cliënt

Ingevolge gedragsregel 27, zesde lid (oud) en gedragsregel 17, zesde lid (nieuw) mag een advocaat ter zake van nog niet in rechte vastgestelde vorderingen het faillissement van zijn cliënt niet aanvragen dan na overleg met de deken. Aan deze regel ligt volgens het Hof van Discipline de gedachte ten grondslag dat de vertrouwensrelatie tussen de advocaat en de cliënt meebrengt dat de advocaat ter zake van zodanige vorderingen extra behoedzaamheid betracht bij het hanteren van een zo zwaar middel als het aanvragen van het faillissement. Die ratio kan onder omstandigheden meebrengen dat het laten bezigen van een dergelijke vordering als steunvordering een behoorlijk advocaat niet betaamt. Blijkens de toelichting op deze gedragsregel bestaat er volgens het

hof dan ook geen aanleiding om bij de inning van een vordering extra behoedzaamheid te betrachten als de wettelijk voorgeschreven procedures zijn gevolgd en de declaratie vaststaat. Het hof leidde hieruit af dat de deken ook niet hoeft te worden geconsulteerd als er geen procedures zijn te verwachten omdat de declaratie vaststaat en als onbetwist heeft te gelden (Hof van Discipline 19 december 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:257). Indien een advocaat aan een derde mededeling doet van een (steun)vordering op een cliënt zodat deze derde het faillissement kan aanvragen, levert dit volgens het Hof van Discipline geen schending op van de geheimhoudingsplicht. Dit betekent dat een advocaat in zo'n geval ook niet tuchtrechtelijk verwijtbaar handelt. Wel lijkt daarbij van belang voor het hof dat de advocaat geen verdere informatie verschaft, in het bijzonder informatie over de inhoud van het door hem behandelde geschil (ECLI:NL:TAHVD:2016:257).

BELANGENCONFLICTEN

Gedragsregel 7 strekte ertoe te voorkomen dat de advocaat kans loopt in een belangenconflict terecht te komen. Na herijking is deze gedragsregel met een geringe aanpassing vervangen door regel 15 (belangenverstrengeling).

Deze regel belet een advocaat niet om voor twee of meer cliënten in dezelfde zaak op te treden, zolang er geen sprake is van een belangenconflict en er evenmin sprake is van een aanzienlijk risico dat een dergelijk conflict kan ontstaan.

Al in Hof van Discipline 27 augustus 1990, nr. 1355 is beslist dat deze regel dient ter bescherming van de cliënten van de advocaat. Deze bescherming is in het geding omdat de advocaat immers beschikt over vertrouwelijke informatie van de cliënt ten aanzien waarvan de advocaat verplicht is tot geheimhouding. Die vertrouwensband, en daarmee het vertrouwen in de advocatuur in het algemeen, zou geschaad worden als de advocaat la-

ter tegen zijn cliënt zou kunnen gaan optreden. Hetzelfde geldt voor een kantoorgenoot van de advocaat.

Twee of meer partijen

De advocaat, die de belangen van twee of meer partijen behartigt, is in het algemeen verplicht zich geheel uit de zaak terug te trekken, zodra een niet aanstonds overbrugbaar belangenconflict ontstaat (gedragsregel 7, lid 2 (oud), thans gedragsregel 15, lid 2). Deze regel geldt ook bij een belangenconflict, waarin de advocaat het beter acht voor zijn cliënt voor hem te blijven optreden, zo blijkt uit Hof van Discipline 6 februari 2015, ECLI:NL:TAHVD:2015:38 en ECLI:NL:TAHVD:2015:39, waarin de advocaat partijen bijstond, waartussen inmiddels een ernstig conflict was ontstaan. Een van de partijen had de opdracht aan de advocaat ingetrokken.

In dat geval is er geen enkele basis meer om voor (een van) deze partijen op te treden. Dat een advocaat soms wijzer moet zijn dan zijn cliënt heeft betrekking op de omvang en de inhoud van de opdracht, aangezien de advocaat vanwege zijn kennis en ervaring soms beter kan overzien wat de gevolgen van het wel of juist niet innemen van een bepaalde positie kunnen zijn, en hij zijn cliënt daarover moet inlichten en waarschuwen. Maar de regel dat de advocaat soms wijzer moet zijn dan zijn cliënt heeft geen betrekking op de omstandigheid dat de advocaat, als een cliënt nadrukkelijk de opdracht beëindigt, zelf zou mogen beslissen of dat wenselijk is en zelf zou mogen beoordelen wat volgens hem het belang van de cliënt meebrengt. Dat bepaalt de cliënt zelf, eventueel nadat de advocaat hem (nog eens) op bepaalde gevolgen heeft gewezen.

Dat de taak van een advocaat verder kan reiken dan de specifieke opdracht van zijn cliënt, kan zich wellicht voordoen in een spoedeisende situatie, waarin de advocaat na opzegging nog een 'noodverband' aanlegt.

Niet bedoeld voor de wederpartij

Het is vaste rechtspraak dat een wederpartij zich niet op gedragsregel 7 (oud) (nieuw: gedragsregel 15) kan beroepen. Dit is nog eens bevestigd in Hof van Discipline 11 april 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:77. De cliënt behoort geheel vrij te zijn in de keuze van zijn advocaat zonder inmenging van zijn wederpartij daarin.

Een beroep op gedragsregel 7 (oud) komt een partij evenmin toe als hij stelt een belang te hebben bij het (niet) optreden door de advocaat voor één of verschillende cliënten. Dit is slechts anders als die wederpartij er in die zin bij betrokken is dat de wederpartij zelf een voormalige cliënt van de advocaat (of een kantoorgenoot van een advocaat) is.

Blijkens Hof van Discipline 14 november 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:210 is gedragsregel 7 (oud) evenmin bedoeld voor de klager, die wordt bijgestaan door een advocaat wiens kantoor zes jaar voor de echtscheidingszaak van klager, een socialezekerheidszaak voor de ex-echtgenote van klager heeft behandeld.

Redelijke termijn

Ook voor klachten op grond van gedragsregel 7 (oud), thans gedragsregel 15, geldt de verjaringstermijn van drie jaar (artikel 46 g, lid 1 sub a Advocatenwet).

Bij klachten waarop het oude recht van toepassing is, hanteert de tuchtrechter als redelijke termijn waarbinnen de klacht moet zijn ingediend, in beginsel een termijn van drie jaar. In Hof van Discipline 11 juli 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:158 wordt deze termijn strikt toegepast. Het hof acht de redelijke termijn, waarbinnen had kunnen worden geklaagd, overschreden. Dit is omdat de klagers, die reeds op 17 november 2011 aan de orde hadden gesteld dat de advocaat zich wegens conflicterende belangen zou moeten terugtrekken, hierover eerst bij brief van 24 november 2014 klaagden bij de deken. Het argument

van de klagers dat zij een klacht niet eerder zouden hebben kunnen onderbouwen, wordt verworpen, omdat zij reeds op 17 november 2011 het belangenconflict aan de orde hebben gesteld.

De afwezigheid van een afdoende reden om dermate lang te wachten, brengt met zich dat de rechtszekerheid zwaarder weegt dan het belang van klagers om na een periode van meer dan drie jaar een klacht in te dienen.

Niet optreden tegen (voormalige) cliënten

Uit gedragsregel 7, lid 4 (oud) (gedragsregel 15, lid 1 onder b nieuw) volgt dat het de advocaat niet is toegestaan tegen een (voormalig) cliënt van hem of van een kantoorgenoot op te treden zoals de kernwaarden vertrouwelijkheid en partijdigheid ook voorschrijven.

In Hof van Discipline 13 februari 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:27, overweegt het hof dat de ratio van deze gedragsregel is dat klager erop moet kunnen vertrouwen dat informatie die hij vertrouwelijk aan zijn advocaat heeft meegedeeld, niet later tegen hem wordt gebruikt. Of (achteraf) al dan niet gebruik is gemaakt van zulke informatie in een procedure waarin de advocaat optreedt tegen zijn voormalige cliënt, is dan niet relevant.

De advocaat droeg uit de eerdere zaak, waarin hij optrad voor klager, kennis over de zaken en de persoon van klager. De advocaat had behoren te begrijpen dat het voor klager zeer onaangenaam is dat degene die eerst zijn belangen diende, hem kort nadien gaat bestrijden, en dan nog wel in een nauw verwante aangelegenheid.

Uitzonderingen

Gedragsregel 7, lid 4 (oud), gedragsregel 15 lid 1 onder b (nieuw), lijdt uitzondering als is voldaan aan de drie cumulatieve voorwaarden, ge-

noemd in gedragsregel 7, lid 5 (oud), gedragsregel 15 lid 3 (nieuw). Een van deze voorwaarden luidt dat ook overigens niet van redelijke bezwaren mag zijn gebleken aan de zijde van de (voormalige) cliënt of aan de zijde van de partij die zich met het verzoek tot behartiging van zijn belangen tot de advocaat heeft gewend. In Hof van Discipline 31 oktober 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:191, overweegt het hof in dat verband dat als uitgangspunt heeft te gelden dat klager zou moeten stellen welke redelijke bezwaren aan zijn zijde bestaan. Nu klager zich al eerder tevergeefs bij de tuchtrechter had beklagd over het feit dat de advocaat de

belangen van de wederpartij behartigde, had het op de weg van klager gelegen (nieuwe) feiten en/of omstandigheden te stellen waaruit zou kunnen blijken dat de situatie is gewijzigd ten opzichte van de eerder door de tuchtrechter beoordeelde situatie.

OPTREDEN IN EEN ANDERE HOEDANIGHEID

De aanpassing van de Advocatenwet in 2015 heeft geen wijziging gebracht in de vaste tuchtrechtspraak met betrekking tot het in een andere hoedanigheid optreden dan die van advocaat, zoals curator, mediator, klachtenfunctionaris of deken. Als

uitgangspunt neemt het Hof van Discipline dat het in de artikelen 46 en volgende van de Advocatenwet geregelde tuchtrecht betrekking heeft op het handelen en nalaten van advocaten als zodanig en beoogt een behoorlijke beroepsuitoefening te waarborgen. Maar ook wanneer een advocaat optreedt in een andere hoedanigheid dan die van advocaat, blijft voor hem het advocatentuchtrecht gelden. Als hij zich bij de vervulling van die andere functie zodanig gedraagt dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt geschaad, zal in het algemeen sprake zijn van handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk



advocaat betaamt waarvan hem een tuchtrechtelijk verwijt kan worden gemaakt.

Curator

Als de advocaat zich bij de vervulling van zijn taak als curator zodanig gedraagt dat daardoor het vertrouwen in de advocatuur wordt geschaad, zal in het algemeen sprake zijn van een handelen of nalaten in strijd met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt.

Over de klacht dat een advocaat in zijn hoedanigheid van curator gelden uit de boedel had verduisterd (ondanks herhaald verzoek kon de curator geen verklaring geven voor het nadelig verschil in opbrengst) komt het hof tot de slotsom dat de advocaat-curator derhalve onduidelijkheid heeft laten bestaan over een tweetal bedragen en dat hij het nadelige verschil voor de boedel niet heeft kunnen verklaren of verantwoorden. Het hof is van oordeel dat de curator in de gegeven omstandigheden het vertrouwen in de advocatuur heeft geschaad, nu hij ten opzichte van klager onzorgvuldig heeft gehandeld en zijn handelen zijn financiële integriteit betreft. Dat de door hem afgelegde rekening en verantwoording door de rechter-commissaris waren goedgekeurd, deed aan de beoordeling van de tuchtrechtelijke verwijtbaarheid niet af, nu dit immers een andere toetsing van zijn handelen betreft (Hof van Discipline 8 januari 2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:113). Bij die toetsing van het gedrag van een curator is de tuchtrechter overigens niet gebonden aan de gedragsregels, maar die gedragsregels kunnen, gezien ook het open karakter van de wettelijke normen, daarbij wel van belang zijn. Of het niet naleven van bepaalde gedragsregels, bijvoorbeeld de regels 12, 13 en 29 (oud), tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen oplevert, hangt af van de feitelijke omstandigheden en moet dan ook van geval tot geval worden beoordeeld (Hof van Discipline 8 januari

2016, ECLI:NL:TAHVD:2016:114). Wel heeft het hof geoordeeld dat de gangbare praktijk is dat een curator in een faillissement zich met betrekking tot juridische kwesties wendt tot de (hem bekende) advocaat van de gefailleerde, althans van haar bestuurder en wanneer het gaat om aangelegenheden van feitelijke aard, de advocaat rechtstreeks met de gefailleerde, althans met haar bestuurder communiceert. Deze praktijk wijkt enigszins af van die bij civielrechtelijke geschillen tussen partijen. In dat geval schrijft gedragsregel 18 (oud) voor dat een advocaat die weet dat de wederpartij wordt bijgestaan door een eigen advocaat zich uitsluitend door tussenkomst van die advocaat tot de wederpartij wendt. Die afwijking houdt volgens het hof verband met het feit dat in een faillissement niet alleen sprake is c.q. kan zijn van een belangtengstelling tussen de gefailleerde en de curator als behartiger van voornamelijk de belangen van de gezamenlijke schuldeisers van de gefailleerde, maar ook van de in artikel 105 lid 1 van de Faillissementswet verankerde verplichting van de gefailleerde om alle voor een behoorlijke afwikkeling van het faillissement noodzakelijke inlichtingen te verschaffen. Dit laatste brengt naar het oordeel van het hof mee dat de curator zich zonder tussenkomst van derden tot de gefailleerde, althans tot haar bestuurder, moet kunnen wenden. Hem kan in dat geval dus geen tuchtrechtelijk verwijt worden gemaakt (Hof van Discipline 26 juni 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:137).

Bestuurder stichting derdengelden

Bij de beoordeling van het optreden in een andere hoedanigheid kan een rol spelen dat dergelijk optreden gerelateerd is aan de advocatenpraktijk van de desbetreffende advocaat. In de zaak Hof van Discipline 26 juni 2017, ECLI:NL:TAHVD:2017:131, had de advocaat tuchtrechtelijk

verwijtbaar gehandeld nu zij in haar hoedanigheid van bestuurder van de stichting beheer derdengelden deze stichting had opgeheven terwijl zij wist, althans behoorde te weten, dat die stichting aanmerkelijke schulden had. Anders dan de advocaat had bepleit, volgde er bij het hof een volle toets naar de vraag of het vertrouwen in de advocatuur was geschaad en, bij positieve beantwoording, of is gehandeld in strijd met de norm van artikel 46 Advocatenwet. Het hof stelde voorop dat de hoedanigheid van bestuurder van een stichting beheer derdengelden onverbrekkelijk samenhangt met de verplichtingen die als advocaat in acht moeten worden genomen. Op grond van (thans) de Verordening op de advocatuur is een advocaat verplicht een stichting beheer derdengelden ter beschikking te hebben en de advocaat/bestuurder is gehouden erop toe te zien dat de derdengelden die worden gehouden door deze stichting worden overgemaakt naar de rechthebbende zodra de gelegenheid zich voordoet. De betrokken advocaat heeft in haar hoedanigheid van bestuurder van deze stichting door medeondertekening goedkeuring gegeven dat bedragen die de stichting ten behoeve van klager houdt, zijn overgemaakt naar een rekeningnummer van haar (voormalig) kantoorgenoot. Op die manier werden de derdengelden aangewend voor het voldoen van de facturen van deze kantoorgenoot die betrekking hadden op voor klager verrichte advocaatwerkzaamheden. De advocaat heeft daarna deze stichting opgeheven en vervolgens een nieuwe stichting in het leven geroepen omdat ze verplicht is er een te hebben. Deze aspecten brengen mee dat in geval van schending van de kernwaarde (financiële) integriteit gepleegd door een bestuurder van de stichting beheer derdengelden, nu die stichting gerelateerd is aan de advocatenpraktijk van de bestuurder, al snel sprake zal zijn van schade in het vertrouwen in de advocatuur en

daarmee in strijd met de in artikel 46 Advocatenwet omschreven betamelijkheidsnorm, aldus het hof.

Klare wijn

Via gedragsregel 29 (inmiddels vervangen door de nieuwe gedragsregel 9 lid 1) draagt het gedragsrecht een advocaat ook op om misverstand te vermijden over de hoedanigheid waarin hij optreedt in zijn contacten met derden (en volgens de nieuwe regel ook tegenover zijn cliënt). Als niet steeds op ondubbelzinnige wijze af te leiden valt wanneer een advocaat in de ene hoedanigheid is opgetreden en wanneer in de andere, kan onduidelijkheid bestaan over zijn hoedanigheid en is de advocaat gehouden een dergelijke onduidelijkheid te voorkomen. Een andere opvatting hieromtrent zou er volgens het hof toe leiden dat een advocaat afhankelijk van de omstandigheden een hoedanigheid zou kunnen aannemen die hem op dat moment het best uitkomt (Hof van Discipline 15 december 2017, ECLI:NL:TAHVVD:2017:264).

De ratio van gedragsregel 29 (oud) vraagt een actief optreden van de advocaat. Door zich te beperken tot de mededeling dat hij juridisch geschoold is, heeft verweerder onduidelijkheid over zijn hoedanigheid van advocaat laten bestaan. Daarmee heeft hij het risico op het ontstaan van verwarring daarover in het leven geroepen (Hof van Discipline 26 januari 2018, ECLI:NL:TAHVVD:2018:5). In deze zaak was een advocaat onder meer betrokken bij onderhandelingen, zonder aanvankelijk duidelijk te maken dat hij advocaat was. Desgevraagd gaf hij de wederpartij aan op te treden 'in de familiesfeer' van een van de betrokken partijen. Een advocaat die in onderhandelingen betrokken is en actief meewerkt aan het verzamelen van informatie, dient dit, om het vertrouwen in de advocatuur niet te schaden, met open vizier te doen. De raad van discipline oordeelde dat verwacht mag worden

dat de advocaat duidelijkheid had verschafte over zijn hoedanigheid van advocaat. Verder had hij in dit verband duidelijk moeten maken dat hij een van partijen op dat moment niet bijstond als advocaat, maar in de persoonlijke sfeer. Volgens het hof heeft hij tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld doordat hij met de wederpartij gedurende vier maanden heeft gecorrespondeerd en gesproken zonder dat hij kenbaar heeft gemaakt dat hij als advocaat van de andere partij optrad. Het hof wilde wel aannemen dat hier bij de advocaat geen opzet in het spel is geweest, maar dat nam de overtreding van de norm niet weg. Hoewel – zoals hiervoor is gebleken – zijn de gedragsregels 12 (oud) en 13 (oud) niet zonder meer van toepassing op de taakvervulling. Als curator betekent dat echter niet dat een curator vervolgens de vrijheid heeft om nu eens zijn rol als curator te benadrukken en dan weer (al of niet stilzwijgend) te gaan optreden als advocaat in dezelfde zaak. Voor een door de curator ingeschakelde advocaat in de behandeling van een faillissement die stelt op te treden namens curatoren geldt dit evenzeer, tenzij die rolwisseling vooraf aan zijn wederpartij ondubbelzinnig bekend is gemaakt en deze in staat werd gesteld daar tijdig op te anticiperen (Hof van Discipline 8 januari 2016, ECLI:NL:TAHVVD:2016:114, zie ook hiervoor onder 'Gedragsregel 13 (oud)'). Deze advocaat stelde zich op het standpunt dat nu hij in opdracht handelde van twee curatoren/kantoorgenoten, dit hem een andere hoedanigheid zou geven. Daardoor zou het hem vrij staan stukken, tussen partijen gewisseld, zonder toestemming van de wederpartij in het geding te brengen en informatie te verschaffen over de inhoud van schikkingsonderhandelingen. Het hof oordeelde dat als een advocaat in opdracht van curatoren contact krijgt met een advocaat die optreedt namens een tegenpartij en daarmee overlegvoert, hij dan geheel blijft on-

derworpen aan het advocatentuchtrecht. De gedragsregels geven aan waaraan hij zich in dat (confraternele) verkeer te houden heeft, tenzij hij op een voor zijn wederpartij ondubbelzinnige wijze heeft kenbaar gemaakt dat hij in dezen niet als advocaat optreedt.

Ook binnen de context van de kantoororganisatie dient misverstand te worden vermeden. Door de opgezette constructie met diverse door een advocaat (feitelijk) bestuurde vennootschappen, was voor rechtzoekenden die zich tot hem wendden de relatie van de advocaat tot deze vennootschappen onduidelijk. De vennootschappen hebben een resultaatafhankelijke honorariumafpraak gemaakt en de advocaat had aan deze voor advocaten niet toegestane resultaatafhankelijke beloningsafpraak geen medewerking mogen verlenen, wetende dat hij binnen het raam van die overeenkomst in zijn hoedanigheid van advocaat belangen van de cliënten zou behartigen (Hof van Discipline 26 januari 2018, ECLI:NL:TAHVVD:2018:6). Het hof stelde voorop dat de advocaat gehouden is in zijn optreden naar buiten een onjuiste, misleidende of onvolledige voorstelling van zaken te vermijden omtrent de wijze van praktijkuitoefening en omtrent enige vorm van samenwerking. Voorts is de verweerder in zijn hoedanigheid van advocaat gehouden om een opdrachtbevestiging aan de cliënt te zenden. Verder is de advocaat gehouden om bij het aangaan van de overeenkomst van opdracht de cliënt te informeren over de persoon, het samenwerkingsverband of de rechtspersoon met wie de cliënt de overeenkomst sluit. Dit volgt uit de op de Advocatenwet gebaseerde Verordening op de advocatuur, meer in het bijzonder de artikelen 7.4 en 7.5, waarin de advocaat onder meer wordt opgedragen juiste informatie te verstrekken over de wijze van praktijkuitoefening en de vorm van samenwerking.



NIEUWE EDITIE

VADEMECUM ADVOCATUUR 2018

Wet- en regelgeving

Slechts € 9,95

**INCLUSIEF
DE HERIJKTE
GEDRAGSREGELS
ADVOCATUUR**

Bestel nu via www.boomjuridisch.nl

Boomjuridisch

**VANAF NU ALLE ONLINE
CURSUSSEN 24/7 BESCHIKBAAR
EN DIRECT TE VOLGEN!**

**Incl.
PO-punten**

- Jurisprudentiebesprekingen
- Actualiteiten en wetswijzigingen
- Verwacht: Masterreeks WWZ

www.boomjuridischopleidingen.nl



NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

**Boomjuridisch
opleidingen**

GEDRAGSREGELS

TOP 4 MEESTGESTELDE VRAGEN OVER DE HERIJKTE GEDRAGSREGELS

Op 22 februari zijn de herijkte gedragsregels advocatuur gepubliceerd. Toch zijn ze niet in werking getreden. Hoe dat kan, leest u in de antwoorden op de vier meest gestelde vragen.

1. Wanneer zijn de gedragsregels ingegaan?

Er kan niet worden gesproken van inwerkingtreding of 'ingegaan'. Gedragsregels gelden als een leidraad voor advocaten. Ze brengen de normen onder woorden, die naar de heersende opvattingen onder advocaten horen bij betamelijke uitoefening van het beroep. Zij vormen niet de vastlegging van het tuchtrecht. Dit maakt dat van advocaten mag worden verwacht dat zij zich deze regels vanaf het moment van publicatie eigen maken en dat zij vanaf dat moment ook hun gedragingen op de nieuwe regels afstemmen.

2. Hoe verhouden de gedragsregels zich dan tot het tuchtrecht?

De gedragsregels moeten worden onderscheiden van verordeningen

of wetgeving. Zij kunnen dienen als richtlijn voor de tuchtrechter, al binden zij deze niet. Zij vormen niet de vastlegging van het voor de advocaten geldende tuchtrecht. Het is aan de tuchtrechter om te beziën vanaf welk moment het niet eigen maken van de nieuwe regels wordt meegenomen bij de beoordeling van tuchtrechtelijk laakbaar handelen (zie hiervoor ook de inleiding van de gedragsregels).

3. Hoe zit het met de vertrouwelijke communicatie (voorheen confraternele correspondentie)?

De hoofdregel is omgedraaid. Er geldt nu een 'niet vertrouwelijk, tenzij'-regime. De communicatie is in rechte te gebruiken, tenzij vertrouwelijkheid is afgesproken (met een uitzondering voor schikkingsonder-

handelingen: die blijven vertrouwelijk). Bij reeds lopende zaken, waarbij is gehandeld met de gedachte dat confraternele correspondentie vertrouwelijk zou blijven, blijft dat ook na publicatie van de gedragsregels zo, tenzij anders wordt afgesproken.

4. Hoe zit het met het provisieverbod?

De regel over ontvangen of toekennen van een beloning voor het aanbrengen of ontvangen van opdrachten is niet fundamenteel gewijzigd, maar wel iets verruimd om innovatie mogelijk te maken. Het ontvangen van provisie is toegestaan als wordt aangetoond dat het niet in strijd is met de kernwaarden en het belang van de rechtszoekende voorop staat ('nee, tenzij'-regime). Het beleid van dekens hierin blijft ongewijzigd.

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Nederlandse orde van advocaten
Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse orde van advocaten. De NOvA verzorgt de rubrieken Van de NOvA, Geschillencommissie, Tuchtrecht, Transfers en de column Ten slotte.

Samenstelling algemene raad Nederlandse orde van advocaten

- Bart van Tongeren (algemeen deken)
- Bert Fibbe (waarnemend deken)
- Bernard de Leest
- Ruben Alderse Baas
- Theda Boersema
- Frans Knijppe
- Johan Rijlaarsdam

Bureau van de NOvA
Raffi van den Berg
(algemeen secretaris)

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 – 335 35 35
Fax 070 – 335 35 31
E-mail info@advocatenorde.nl
Kvk-nummer: 27339260
BTW-nummer: NL002872833B01

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

Helpdesk
helpdesk@advocatenorde.nl
Tel. 070-335 35 54

Twitter
@Advocatenorde

LinkedIn
Nederlandse orde van advocaten

Facebook
Nederlandse orde van advocaten

Instagram
@Advocatenorde

Periscope
@Advocatenorde

BENOEMINGEN

Examencommissie Beroepsopleiding Advocaten

Plaatsvervangend lid per 5 maart 2018:

- Dhr. mr. drs. Hüsen

WETGEVINGSADVIES

De NOvA telt zeventien adviescommissies wetgeving, verdeeld over bijna alle disciplines van het recht, die gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen over wetsvoorstellen. Recent verschenen adviezen over:

Uitvoeringsbesluit Wwft 2018

Gecombineerde Commissie Vennootschapsrecht, 28 februari 2018

WETGEVINGSADVISING

‘TRIEST DAT HET KEI-PROJECT VOLLEDIG IS ONTSPOORD’

De NOvA telt zeventien adviescommissies wetgeving, die gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen over wetsvoorstellen. Eén daarvan is de adviescommissie burgerlijk procesrecht. Drie vragen aan voorzitter Ruud Hermans.



Wat is kenmerkend voor uw adviescommissie?

‘Het procesrecht is de gereedschapskist van de advocaat. Wijzigingen in het procesrecht zijn om die reden van groot belang voor onze beroepsuitoefening. De adviescommissie houdt zich bezig met het burgerlijk procesrecht in brede zin. Er is gedeeltelijk een overlap met adviescommissies op andere gebieden, zoals het familierecht en het arbeidsrecht. Tot enkele jaren geleden was de samenstelling van de commissie te eenzijdig: uitsluitend oudere mannen en grotendeels afkomstig van de grote kantoren in de Randstad. Dat hebben wij doelbewust gewijzigd. De samenstelling van de commissie is nu meer een afspiegeling van de balie. Wij hebben ook advocaten van kleine kantoren in onze commissie. Het kan echter nog altijd beter. Ik zou ook graag iemand uit de sociale advocatuur in de commissie willen hebben.’

Welk wetgevingstrajecten staan u het meest bij?

‘Allereerst natuurlijk KEI. Onze zorg was niet zozeer de wetswijziging die daarvoor nodig was, maar de praktische uitwerking. Voordat wij bij het

project zijn betrokken, waren diverse uitgangspunten al vastgelegd. Het bestaande onderscheid tussen de verzoekschriftprocedure en de dagvaardingsprocedure (in de KEI-terminologie: vorderingsprocedure) zou blijven bestaan. Dat was een gemiste kans. Verder stond al vast dat de Raad voor de rechtspraak zou beginnen met het digitaliseren van de vorderingsprocedure. Als uitgangspunt heeft de projectgroep gekozen voor een simpele procedure van één eiser en één gedaagde. Complicaties als vrijwaringen en dergelijke zijn naar de toekomst verschoven. Dat was ook niet handig. Wij hebben vanaf de eerste bijeenkomst gewezen op de noodzaak van een ketenbenadering om de werkprocessen van advocaten en de gerechten op elkaar af te stemmen. Ook daarvoor kregen wij geen handen op elkaar. Wij hebben wel een aantal successen weten te bereiken. In de eerste plaats hebben wij een *system-to-system*-koppeling voor elkaar gekregen. Dat betekent dat de kantoren die deelnemen in Silex of het softwarepakket later kopen, vanuit hun eigen digitale omgeving een dossier in één keer kunnen uploaden. Ook is er een redelijk goede regeling gekomen voor calamiteiten. Gezien alle tijd die hierin door de advocatuur is geïnvesteerd, is het triest dat het KEI-project volledig is ontspoord. Een ander wetgevingstraject waarmee wij ons bezig hebben gehouden, is het Netherlands Commercial Court. De adviescommissie heeft daarover positief geadviseerd. Op 8 maart heeft de Tweede Kamer ermee ingestemd. Ik verwacht dat het nu in de loop van 2018 van start zal gaan. Wij zien het NCC als een interessant experiment

om te bezien of actieve regie van de verantwoordelijk rechter tot een efficiëntere procedure zal leiden.’

Wat staat de komende tijd bovenaan in uw agenda?

‘Naast de volgende stap in KEI ongetwijfeld de herziening van het bewijsrecht. Onze zorg is dat deze herziening vanuit het departement vooral wordt aangegrepen als een bezuinigingsoperatie. Voor ons gaat het vooral om de kwaliteit van de rechtspraak. Hoe kunnen de rechtspraak en de advocatuur bevorderen dat de relevante feiten op tafel komen? Onze commissie vindt dat dit probleem niet alleen door de wetgever kan worden opgelost. In het eerste advies hebben wij ook gewezen op het belang van de handhaving van de waarheidsplicht. Wij vinden dat rechters strenger moeten zijn en partijen die daarmee een loopje nemen, moeten afstraffen. Artikel 21 Rv biedt daarvoor een grondslag. Wij zien weinig in het opnemen van de verplichting voor partijen om voorafgaand aan de procedure bewijsmiddelen uit te wisselen. In de praktijk zal daarvan weinig terecht komen.’

SAMENSTELLING ADVIESCOMMISSIE BURGERLIJK PROCESRECHT

- Voorzitter: Ruud Hermans, De Brauw Blackstone Westbroek
- Margriet de Boer, Just Litigation Advocatuur
- Marc Janssen, Banning
- Caspar Janssens, Knepelhout & Korthals
- Aranka Keur, Drenthe Keur Advocaten
- Marc van Zanten, CMS



PRIVACY

DE AVG, WAT MOET IK ERMEE?

Kom voor het antwoord op deze vraag naar het Innovatieplatform op 25 april dat geheel aan de nieuwe Algemene verordening gegevensbescherming is gewijd.

Laat u in Mediaplaza in Utrecht bijpraten door experts als Thijs Drouen, directeur Juridische Zaken en Wetgevingsadvisering bij de Autoriteit Persoonsgegevens, Gerrit-Jan Zwenne, hoogleraar Recht en de Informatiemaatschappij en onderzoeksjournalist en ICT-kenner Brenno de Winter. Zij gaan onder meer in

op het verschil met de huidige Wet bescherming persoonsgegevens, wat de AVG concreet betekent voor een advocaat en hoe de wettelijke geheimhoudingsplicht zich verhoudt tot het toezicht van de AP. Reken ook op de nodig tips waar u als advocaat op moet letten voordat de Europese privacywetgeving op 25 mei geldt.

AANMELDEN EN INFORMATIE

Aanmelden voor het Innovatieplatform kan via de link in de uitnodigingsmail die u 15 maart van de NOvA heeft ontvangen. Kijk voor meer informatie op advocatenorde.nl > dossiers > innovatie > AVG.

VACATURE

De NOvA telt zeventien adviescommissies wetgeving die de algemene raad adviseren over wetsvoorstellen die ter consultatie aan de NOvA worden voorgelegd.

De algemene raad zoekt momenteel

TWEE ADVOCATEN VOOR DE ADVIESCOMMISSIE FAMILIE- EN JEUGDRECHT

Gezien de huidige samenstelling geeft de commissie de voorkeur aan personen met een achtergrond in het jeugdrecht of het internationaal privaatrecht. Vindt u het leuk om naast uw werkzaamheden als advocaat een bijdrage te leveren aan versterking van wetgevingskwaliteit en om beleidsmatige en politieke ontwikkelingen van dichtbij te volgen, dan wordt u van harte uitgenodigd uw interesse kenbaar te maken. Gemiddeld vindt tweemaal per jaar een vergadering plaats. Verder contact verloopt zo veel mogelijk via e-mail. Een keer per jaar wordt de vergadering afge-

sloten met een informeel diner. De werkwijze van de commissie wordt vastgesteld in overleg met de algemene raad. Ondersteuning vindt zo veel mogelijk plaats door het bureau van de NOvA. Er staat geen vergoeding tegenover behalve vergoeding van de reiskosten. Voor meer informatie over de adviescommissie familie- en jeugdrecht kunt u contact opnemen met Annemarie de Jong via 070-335 35 73 of a.dejong@advocatenorde.nl. Uw interesse kunt u uiterlijk 1 mei 2018 kenbaar maken via secretariaat@advocatenorde.nl onder vermelding van 'sollicitatie adviescommissie familie- en jeugdrecht'.

JAARVERSLAG



JAARVERSLAG 2017 ONLINE

Het jaarverslag van de NOvA over 2017 is vanaf 29 maart online beschikbaar. Naast een terugblik op het lustrumprogramma komen de belangrijkste ontwikkelingen binnen de advocatuur in vogelvlucht voorbij: van de herijkte gedragsregels tot de gefinancierde rechtsbijstand. Net als voorgaande jaren is het jaarverslag volledig digitaal. De interactieve pdf is te downloaden op advocatenorde.nl.

EXTERN ONDERZOEK

WEET U WAT TE DOEN ALS JUSTITIE VOOR DE DEUR STAAT?

De algemene raad heeft in februari de handleidingen bij strafrechtelijke doorzoeking voor advocaten en dekens geactualiseerd. De handleidingen staan op advocatenorde.nl (Voor de praktijk > Modellen,

handleidingen en formulieren). Hier kunt u ook een handig stappenplan downloaden om te printen. De pagina hiernaast uit het *Advocatenblad* knippen kan natuurlijk ook...

ONDERTUSSEN OP HET BINNENHOF

VOOR ADVOCATEN RELEVANTE HAAGSE DEBATTEN EN WETTEN

OP DE POLITIEKE AGENDA

De Tweede Kamer debatteert op 26 maart over het Voorstel van wet tot **wijziging van het Wetboek van Strafrecht** teneinde enkele bijzondere bepalingen inzake **belediging van staatshoofden** en andere publieke personen en instellingen te doen vervallen.

Op diezelfde dag buigen de Kamerleden zich over het Voorstel van wet tot wijziging van de Comptabiliteitswet 2016 en de Wet op de rechterlijke organisatie teneinde een heldere scheiding aan te brengen tussen de **begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid en die van de Raad voor de rechtspraak**.

Op 27 maart buigt de Eerste Kamercommissie Justitie en Veiligheid zich over **bronbescherming in strafzaken**.

Op 29 maart houdt de Tweede Kamercommissie Justitie en Veiligheid een rondetafelgesprek over **Artificiële intelligentie in het recht**.

Op 3 april debatteert de Eerste Kamer

over de voorgenomen **deelname van Nederland aan het Europees Openbaar Ministerie**.

Op 17 april behandelt de Eerste Kamercommissie Justitie en Veiligheid de **versterking van de strafrechtelijke aanpak terrorisme**.

Op 19 april behandelt de Tweede Kamercommissie Justitie en Veiligheid de zevende voortgangsrapportage over het programma **Kwaliteit en Innovatie Rechtspraak (KEI)**.

IN CONSULTATIE

De **Wet wegnemen notariskosten bij algehele gemeenschap van goederen** is open voor consultatie tot 8 april.

In het Regeerakkoord is afgesproken om de noodzaak tot het maken van notariskosten weg te nemen voor paren die in algehele gemeenschap van goederen willen trouwen. Ter uitvoering van deze maatregel wordt in dit wetsvoorstel geregeld dat mensen die in algehele gemeenschap willen trouwen, tot één werkdag voor het huwelijk een verklaring kunnen indienen bij de

ambtenaar van de burgerlijke stand.

Tot 17 april kunt u reageren op de consultatie **Wet bestuurlijk verbod rechtspersonen** dat ziet op het verbod van rechtspersonen waarvan de werkzaamheid in strijd is met de openbare orde.

Op 19 april eindigt de consultatie **Aanscherping strafrechtelijke aansprakelijkheid ernstige verkeersdelicten** die voorziet in een wijziging van de Wegenverkeerswet en het Wetboek van Strafrecht met het oog op de versterking van de strafrechtelijke handhaving van enkele ernstige verkeersdelicten. Voorgesteld wordt onder andere het grote verschil weg te nemen in strafmaximum bij (zeer) gevaarlijk rijgedrag zonder en met gevolgen en het strafmaximum te verhogen bij een aantal ernstige verkeersdelicten.

MEER INFORMATIE

Kijk op tweedekamer.nl, eerstekamer.nl en internetconsultatie.nl.

STAPPENPLAN

ALS JUSTITIE VOOR DE DEUR STAAT



receptie

- 1 Waarschuw de betrokken advocaat of bij zijn/haar afwezigheid een kantoorgenoot.
- 2 Schakel de deken in indien deze niet al aanwezig is.
- 3 Bij afwezigheid advocaat: zorg dat hij/zij belt met de deken. Wordt ook de woning van de advocaat doorzocht, zorg dan voor een waarnemer ter plekke.
- 4 Laat de OvJ en aanwezige opsporingsambtenaren in een wacht- of spreekkamer plaatsnemen (zonder dossiers of computers) totdat de advocaat de deken gesproken heeft.
- 5 Vraag om legitimatie van de RC, OvJ en de opsporingsambtenaren en andere onderzoekers. Laat een kantoorgenoot aantekeningen maken.



advocaat

- 6 Vraag naar de grondslag onderzoek en vraag dit toe te lichten (wie is de verdachte?)
- 7 Weiger vrijwillige afgifte voorwerp tenzij:
 - direct duidelijk is wat men zoekt,
 - hetgeen men zoekt niet onder de geheimhouding valt
 - het voorwerp dat men zoekt evident corpus of instrument is
 Bij geringste twijfel: win juridisch advies in. Verlang dat de RC uw standpunt opneemt in het proces-verbaal.
- 8 Weiger toestemming voor doorzoeking tenzij:
 - direct duidelijk is wat men zoekt;
 - hetgeen men zoekt niet onder de geheimhouding valt
 - het voorwerp dat men zoekt evident corpus of instrument is
 Bij geringste twijfel: win juridisch advies in. Verlang dat de RC uw standpunt opneemt in het proces-verbaal.
- 9 Voor alle andere gevallen geldt: doe een beroep op uw functionele verschoningsrecht (tenzij de cliënt toestemming heeft gegeven tot het vrijwillig delen van informatie en u bovendien zelfstandig heeft vastgesteld dat dit in zijn/haar belang is). Bij geringste twijfel: win juridisch advies in. Verlang dat de RC uw standpunt opneemt in het proces-verbaal.
- 10 Samen met de deken beoordeelt u welke stukken of gegevens de OvJ en aanwezige opsporingsambtenaren mogen inzien. Maak zo nodig een (digitale) kopie van het dossier/gegevens.
- 11 Maak bezwaar tegen inzage of inbeslagname van voorwerpen/gegevens die onder uw geheimhouding vallen.
- 12 Verlang dat de RC stukken of gegevens verzegeld overbrengt naar het kabinet als hij/zij uw standpunt betwist. Op een later moment, nadat alle betrokkenen hun standpunt kenbaar hebben gemaakt, kan de RC dan beslissen of hij/zij de voorwerpen/gegevens in beslag neemt.

ECHTSCHIEDING

NOVA: DE-ESCALATIE IN ECHTSCHIEDING VOOROP

De NOvA steunt de oproep van André Rouvoet, voorzitter van het platform Scheiden zonder Schade, om te komen tot de-escalerende en oplossingsgerichte echtscheidingsprocedures. Daarmee moet schade voor kinderen tijdens een echtscheiding zo veel mogelijk worden voorkomen.

In zijn reactie op de eindrapportage van het Platform Scheiden zonder Schade, waaraan de NOvA heeft deelgenomen, riep de NOvA op 22 februari alle betrokken partijen op aan de slag te gaan met de voorgestelde acties en ontwikkelpunten. Hieruit volgt een gezamenlijke en multidisciplinaire aanpak waarbij het belang van het kind bij echtscheidingen centraal staat.

BELANG VAN HET KIND

De NOvA benadrukt dat de-escalatie in echtscheidingen voorop moet staan. Steeds meer advocaten die gespecialiseerd zijn in het personen- en familierecht nemen tegenwoordig een oplossingsgerichte houding aan. Scheiden in (goed) overleg verdient de voorkeur. Advocaten hebben oog voor het belang van het kind en gaan op

grond van hun gedragsregels zo veel mogelijk de-escalerend te werk. In het licht daarvan kiezen advocaten voor opleidingen die hun inzicht vergroten in de problematiek waar kinderen, die betrokken zijn in een echtscheidingsprocedure, mee te maken krijgen.

ALTERNATIEVE PROCEDURE

In de eindrapportage staat het ontwikkelpunt om te experimenteren met een alternatieve procedure ter vervanging van de huidige procedure voor de rechter. Gedacht kan worden aan een gezinsadvocaat. De NOvA is van harte bereid om mee te denken over dit experiment. Met dit alternatief komt er in plaats van verzoek en verweer één gezamenlijk processtuk dat door de gezinsadvocaat aan de rechter wordt voorgelegd. Er moeten nog diverse

acties en ontwikkelpunten nader worden uitgewerkt, maar de basis voor een gezamenlijke aanpak is in de eindrapportage gelegd.

SCHADE BIJ KINDEREN VOORKOMEN

'Alle partijen in het platform hebben laten zien dat zij schade bij kinderen willen voorkomen in echtscheidingsprocedures. Dat is ontzettend belangrijk,' aldus Theda Boersema, lid van de algemene raad van de NOvA. Uit de eindrapportage blijkt immers dat schade bij kinderen na een scheiding wel degelijk voorkomt. De NOvA is verheugd met de actie om terugkommomenten na de scheiding in regelgeving op te nemen. 'Wij kijken uit naar het vervolg op de eindrapportage en willen graag acties en ontwikkelpunten verder vormgeven,' aldus Boersema.

**VADEMECUM ADVOCATUUR IN BOEKVORM BESCHIKBAAR**

Naast de digitale versie op regelgeving.advocatenorde.nl is het vademecum advocatuur nu ook weer in boekvorm beschikbaar. Uiteraard

inclusief de herijkte gedragsregels advocatuur. Het vademecum 2018 is te bestellen bij uitgeverij Boom juridisch voor € 9,95.

SAVE THE DATE

EEUWCONGRES 1918-2018

Het Advocatenblad
bestaat honderd jaar!

Op 25 september vieren
we de advocatuur.

Locatie: Spant! in Bussum.

Reserveer deze dag in uw agenda!



TRANSFERS

WIE, WAT, WAAR?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

NAAR ANDER KANTOOR

Adema, mr. R.P.: BBM Advocaten te Putten
Babiy, mr. A.: Taylor Wessing N.V. te Amsterdam
Benhaim, mw. mr. E.: Libertas Lawyers te Rotterdam
Best, mw. mr. P.W. de: Inalfa Roof Systems Group B.V. te Oostrum lb
Boer, mw. mr. E. de:

SliepenbeekVanCoolwijkVanGaal te Eindhoven
Brommersma, mr. S.D.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam
Brouns, mw. mr. D.N.A.: Bakker, Rigter & Lonterman te Amsterdam
Bruijn, mr. V.J.C. de: NautaDutilh N.V. te Amsterdam
Creijl, mw. mr. S. van: Fort Advocaten N.V. te Amsterdam

Dirksen, mw. mr. S.E.: de Vereende N.V. te Rijswijk zh
Douma, mr. E.: Alderse Baas Advocaten te Joure
Eck, mr. N.C. van: Gemeente Advocaten Rotterdam te Rotterdam
Eijk, mr. S. van der: Dinove Advocaten te 's-Gravenhage
Engelen, mr. S.B.M.A.: De Rooij Van Wijk Advocaten te Eindhoven
Eymeren, mr. L.J. van:

Huybens, mr. J.H.: Veldhuijzen & Nuiten Advocaten te Dordrecht
Jager, mr. L.C. de: Wladimiroff Advocaten N.V. te 's-Gravenhage
Jansen, mr. C.A.M.: Fisherman Advocaten te Rotterdam
Jansen, mw. mr. K.M.C.: Douffet Heuts advocaten te Sittard
Jonge, mr. M.M. de: Gemeente Advocaten Rotterdam te Rotterdam

Amsterdam
Kranendonk-Kortmann, mw. mr. C.H.R.: De Voort Advocaten|Mediators te Tilburg
Krieckaert, mr. L.: Fender Advocaten B.V. te Eindhoven
Kroon, mr. G.H.: Bijl & Kroon Advocaten te Leerdam
Lange, mr. C.J. de: Cleerdin & Hamer te Alkmaar
Luijt-Visser, mw. mr. I.:



'HET RESULTAAT ALS TEAM STAAT CENTRAAL'

Elzelou Grit (29) maakte in februari de overstap naar Yspeert advocaten in Groningen. Daarvoor werkte ze bij Bout Advocaten in dezelfde stad en was ze als senior onderzoeker verbonden aan Pro Facto, een juridisch onderzoeksbureau van de Rijksuniversiteit Groningen. 'Bij Yspeert staan niet de individuele prestaties van de advocaat, maar het resultaat als team centraal. Dat sprak me erg aan. Ik houd me hier vooral bezig met het omgevingsrecht (ruimtelijke ordening en milieu). Dat beslaat alles wat je tegenkomt vanaf het moment dat je de voordeur uitgaat. In tegenstelling tot veel andere rechtsgebieden kun je je dagelijkse werk letterlijk zien.'

Vallenduuk Advocaten te Haarlem
Bokum, mw. mr. N.H.M. ten: HVG Law LLP te Rotterdam
Borsboom, mw. mr. M.A.: APG Groep N.V. te Amsterdam
Bouchez, mr. L.C.: Fieldfisher N.V. te Amsterdam
Brink, mw. mr. P.C. van den: NautaDutilh te New York
Broer, mr. W.T.: Bosselaar & Strengers Advocaten te Utrecht
Broere, mw. mr. M.J.M.R.: Loyens & Loeff (USA) B.V. te New York
Broers, mw. mr. A.M.C.:

Cremers, mw. mr. N.V.T.: Skrotzki Van Bree & Cremers Advocaten te Roermond
Dekker, mw. mr. M.A.: De Brauw Blackstone Westbroek Brussel B.V. te Brussel
Denken, mw. mr. K. van: JENS Advocaten te Utrecht
Deutz, mw. mr. K.F.: Van Bavel advocaten te Amsterdam
Dijk, mw. mr. A.M.E. van: Boels Zanders Advocaten te Eindhoven
Dijkstra, mr. S.J.O.: Gemeente Advocaten Rotterdam te Rotterdam
Dirks, mr. G.A.D.: Steelman te Amsterdam

Brinkhof te Amsterdam
Grit, mw. mr. E.E.: yspeert advocaten te Groningen
Henneman, mr. R.J.: Halsten Law Firm te Amsterdam
Hermans, mr. M.J.B.R.: Van Iersel Luchtman N.V. te 's-Hertogenbosch
Hetterscheidt, mr. M.B.A.: Stek te Amsterdam
Heuving, mr. J.C.: LEAN Lawyers te Utrecht
Hoogeterp, mw. mr. E.E.: Nysingh advocaten-notarissen N.V. te Zwolle
Hussl, mw. mr. S.: NAAM Advocaten te Amersfoort

Kammer-Nieuwenhuizen, mw. mr. A.A.: Folkers Advocaten te Gorinchem
Keijsers, mr. P.: Stibbe te Londen
Kemperink, mr. G.N.H.: Kemperink Maarschalkerweerd N.V. te Amsterdam
Killestijn, mw. mr. W.E.: JanssenBroekhuysen Advocaten te Amsterdam
Knook, mw. mr. M.L.W.J.S.: KienhuisHoving advocaten en notarissen te Enschede
Koning-Güingörmez, mw. mr. M.: Kennedy Van der Laan te

Labour & Law advocaten te Amsterdam
Meent, mr. J.D. van de: Cox Ten Bruggencate Advocaten te Amsterdam
Mulder, mr. J.: Bird & Bird LLP te 's-Gravenhage
Neophitou, mr. A.: Bloomstead advocaten te Oss
Nijhuis, mw. mr. S.: Houthoff te Rotterdam
Notenboom, mw. mr. H.F.A.: BW Advocaten te Rotterdam
Opstroom, mr. J.: Florent te Amsterdam
Özsüren-Thomson, mw. mr. L.: Raad van de Orde Gelderland te Arnhem

Pöll, mw. mr. A.L.:
Salomons Van der
Valk Advocaten te
's-Gravenhage
Ruijters, mr. R.:
Belastingdienst /
Kantoor Rotterdam te
Rotterdam
Rus-van der Velde, mw.
mr. M.: Van Benthem &
Keulen N.V. te Utrecht
Sanden, mw. mr.
M.A.M.L. van de:
Bird & Bird LLP te
's-Gravenhage
Scheer, mw. mr. H.P.:

Amsterdam
Sneep, mw. mr. R.F.:
DOCK Legal Experts te
Rotterdam
Ursem, mr. W.J.T.: Van
Diepen Van der Kroef
Advocaten te Alkmaar
Valk, mr. J. van der:
Forward Advocaten te
Tilburg
Vermeer, mr. R.P.A.:
DOEN Legal B.V. te
Zeist
Vreede, mw. mr. C.B.:
NautaDutilh N.V. te
Amsterdam

Zois, mw. mr. C.E.E.:
De Brauw Blackstone
Westbroek N.V. te
Amsterdam

NAAR NIEUW(E) KANTOOR OF ASSOCIATIE

**Advocatenkantoor
Uilhoorn** (mr. W.T.M.
Uilhoorn te Dordrecht)
**Baltazar de Seixas
Advocatuur &
Mediation** (mw. mr.
L.M. Baltazar de Seixas

te Rotterdam)
HWTK Advocatuur B.V.
(mr. H.W. ten Katen te
Rotterdam)
**Jansen Albayrak de
Vries advocaten** (mr. E.
Albayrak, mw. mr. M.A.
Jansen en mr. S.A.G. de
Vries te Heerenveen)
**Kemperink
Maarschalkerweerd
N.V.** (mr. G.N.H.
Kemperink en mr. S.M.
Maarschalkerweerd te
Amsterdam)
Law Office of Kim

Dirks en mw. mr. S.E.
Rutgers te Amsterdam)
**Van Asselt & Broere
Strafrechtadvocaten**
(mr. H. van Asselt te
Roosendaal)
**Van der Lee Advocatuur
& Mediation** (mw. mr.
G.M. van der Lee te
Diemen)
Van Engel Legal (mw.
mr. A.C. van Engel te
Rotterdam)
Van Hooft (mw. mr. A.J.
van Hooft te Parijs)
Van Wensen Advoca-



'JE WEEET NOOIT WAT DE DAG BRENGT'

Joyce de Vries (31) stapte in februari over van Michels & Tuma Advocaten in Amersfoort naar het Utrechtse Advocaten in de Praktijk. Daar is ze werkzaam als partner en strafrechtadvocaat. 'Het voordeel van mijn nieuwe werkplek is dat collega's in verschillende rechtsgebieden zijn gespecialiseerd, waardoor we ook elkaars cliënten snel en makkelijk kunnen helpen. Denk bijvoorbeeld aan iemand die ik bijsta op verdenking van een hennepkwekerij in zijn woning en die daarnaast hulp nodig heeft met een opgezegde huurovereenkomst. Het leuke aan het strafrecht is dat ik zoveel tijd doorbreng in de rechtbank. Verder weet je nooit wat de dag brengt.'

Stadhouders Advocaten
te Utrecht
Schrama, mr. R.T.:
Van Rooij & Van
Donk Advocaten te
's-Gravenhage
Schutte, mw. mr.
E.N.L.: Houthoff
Coöperatieve U.A. te
Amsterdam
Shirzadi, mr. E.:
Loyens & Loeff N.V. te
Amsterdam
Siebers, mw. mr. M.:
Holla Advocaten te
's-Hertogenbosch
Sixma, mw. mr. A.B.:
NautaDutilh N.V. te
Amsterdam
Smeenk, mw. mr. G.N.:
De Brauw Blackstone
Westbroek N.V. te

Vries, mr. S.A.G. de:
Jansen Albayrak de
Vries advocaten te
Heerenveen
Vries, mw. mr. J.O.A.N.
de: Advocaten in de
Praktijk te Utrecht
Waard, mw. mr.
S.M. de: raad van de
orde Amsterdam te
Amsterdam
Weijer, mr. O.W. van de:
CMS te Utrecht
Wermölder, mr. S.J.D.:
Loyens & Loeff N.V. te
London
Wijk, mr. R.H.H. van:
Daniels Huisman N.V.
te Enschede
Witkam, mr. S.T.A.M.:
Stibbe N.V. te
Amsterdam

te Spijkenisse)
BMDW Advocaten (mr.
R.C. Branco Martins
en mr. F.M. de Weger te
Haarlem)
Bond Advocaten (mr.
D.P.B. Blijdenstein, mr.
J. de Bont en mr. R. van
Buuren te Amsterdam)
David Hart Beheer B.V.
(mr. F.P.R. Schreuder te
Schiedam)
Fritse Advocatuur
(mw. mr. J.C. Fritse te
Dordrecht)
**Hadiputranto,
Hadinoto & Partners
(HHP)** (mr. G.J. Kleute
te Jakarta)
Huurman Advocatuur
(mw. mr. C.C.J.L.
Huurman-Ip Vai Ching

Habraken (mw. mr.
K.H.J. Habraken te
Londen)
**Matpanözer
Advocatuur** (mw. mr.
L.K. Matpanözer te
Amsterdam)
**mr. Martin Plak
advocaat** (mr. M.J. Plak
te Amsterdam)
Saul Advocaten (mr.
L.A.M. van der Geld,
mr. R.J. Hoogeveen
en mr. F.M. Meis te
Groningen)
Sequoia Advocatuur
(mr. J.J. Leutscher te
Bussum)
**Simmons & Simmons
LLP** (mr. R.R.R. Hardy
te Brussel)
Steelman (mr. G.A.D.

**tuur & Scheidingsbe-
middeling** (mw. mr.
D.N. van Wensen te
Lage Zwaluwe)
**VanEps Kunneman
VanDoorne** (mr.
T.P. Tazelaar te
Willemstad)
VPRO (mr. F.R. Stoové
te Hilversum)
WT Legal (mr. W.W.H.
Timmermans te
Arnhem)

UIT DE PRAKTIJK

Aerts, mr. H.J.R. van,
Amsterdam (01-02-
2018)
Baal, mw. mr. F. van,
Tokio (02-02-2018)
Baren, mw. mr. H.M.E.

- van, Amsterdam (22-02-2018)
Bergen, mw. mr. S.J.E. van, Doetinchem (29-01-2018)
Blauw, mw. mr. E.M.A., Amsterdam (01-02-2018)
Broos, mw. mr. N.M.H.C., Breda (01-02-2018)
Cheuk Alam, mw. mr. M.N., Almere (01-02-2018)
- van, Amsterdam (05-02-2018)
Geelkerken, mr. B.N., 's-Gravenhage (01-02-2018)
Gommers, mr. R.F.M.E., Arnhem (01-02-2018)
Groot, mw. mr. J.K. de, Amsterdam (01-02-2018)
Helden, mw. mr. M.T. van, Amsterdam (01-02-2018)
- Joustra**, mr. R.J., Zwolle (01-02-2018)
Kamminga, mr. C.M., Rotterdam (01-02-2018)
Klerks-Valks, mw. mr. A.C.A., Best (01-02-2018)
Klooster, mr. C.F., Amsterdam (12-02-2018)
Lekkerkerker, mw. mr. F.B., 's-Gravenhage (01-02-2018)
Lunteren, mr. L.E. van, de, Amsterdam (31-01-2018)
Reuver, mw. mr. T., Amsterdam (01-02-2018)
Roos, mw. mr. N.F.R. de, Rotterdam (22-02-2018)
Sanders, mr. H., Amsterdam (01-02-2018)
Scheijde, mw. mr. Y.K., Amsterdam (01-02-2018)
- Vathorst**, mr. N. van de, Rotterdam (28-02-2018)
Veen, mr. H.J., Stadskanaal (31-01-2018)
Visser, mw. mr. R., Amsterdam (01-02-2018)
Vries, mw. mr. M.M. de, Rotterdam (31-01-2018)
Vytopil, mw. mr. A.L., Amsterdam (28-02-2018)
Waard, mw. mr. A. de,



'DEZE VRIJHEID IS ONGEKENDE LUXE'

Roger van Buuren (45) richtte op 1 februari met partners Joannes de Bont (43) en Duco Blijdenstein (33) het Amsterdamse boetiekkantoor Bond Advocaten op. Hiervoor werkte hij onder andere bij Stibbe en ABN AMRO. 'Wij houden ons uitsluitend bezig met financieringen en zekerheden. We hebben zowel een transactie- als adviespraktijk. Vooral dat laatste is erg afwisselend. Wij zijn nu eigen baas en doen alles met z'n drieën. De sprong in het diepe was natuurlijk wel erg spannend, maar die vrijheid is voor mij een ongekende luxe. Er ging een wereld voor me open: geen bureaucratie, geen stafvergaderingen, geen lobbywerk.'

- Daemen**, mw. mr. F., Nijmegen (01-02-2018)
Dijkman, mr. J.J., Hoofddorp (01-02-2018)
Doorn, mr. A. van, Breda (28-02-2018)
Dumont, mw. mr. M.E.H., 's-Gravenhage (07-02-2018)
Eikendal, mr. W.L., Venlo (01-02-2018)
Essen, mr. J.W.R. van, Amsterdam (28-02-2018)
Gammeren, mr. T. van, Amsterdam (01-02-2018)
Gasteren, mw. mr. J.P.
- Hirsch Ballin**, mw. mr. M.F.H., 's-Gravenhage (05-02-2018)
Hosson, mr. F. de, Amsterdam (07-02-2018)
Houkes, mr. J., Emmen (30-01-2018)
Hulst, mr. J. van, Veldhoven (14-02-2018)
Hurley, mr. T., Amsterdam (01-02-2018)
Jaarsma, mr. R.A., Amstelveen (05-02-2018)
Jonkers, mr. C.A., Utrecht (15-02-2018)
- Zeewolde (22-02-2018)
Méris, mr. G.H.C. de, Eindhoven (05-02-2018)
Nicolaes, mw. mr. S.B.C., Eindhoven (02-02-2018)
Oosthoek-van Prooijen, mw. mr. C., Rotterdam (01-02-2018)
Paredes Vassallo, mw. mr. A.Y., Amsterdam (01-02-2018)
Pasman, mr. H., Utrecht (01-02-2018)
Pennings, mw. mr. J.S., Amsterdam (07-02-2018)
Pol, mw. mr. Y.M. van
- Schneijdenberg**, mw. mr. A.P.C.M., Rijen (31-01-2018)
Schönau, mw. mr. M.L., Amsterdam (01-02-2018)
Schoonhoven, mr. M.J.M., 's-Hertogenbosch (31-01-2018)
Soppe, mr. J.B.F., Assen (20-02-2018)
ten Cate, mw. mr. C.R.E. van, Utrecht (01-02-2018)
Tromp-Baijense, mw. mr. P.M., Tilburg (01-02-2018)
- Nijmegen (01-2-2018)
Waters, mr. L.F.A., Amsterdam (31-01-2018)
Zeilstra, mw. mr. J.P., Purmerend (29-01-2018)
Zwan, mw. mr. R. van der, Leiden (01-2-2018)

OVERLEDEN

Gulick, mr. R.H.J. van, Alkmaar (30-01-2018)
Koetsier-van der Kamp, mw. mr. W., Amsterdam (31-01-2018)



Telefoonservice voor de advocatuur



Telefoonservice



Agendabeheer



Opvang Overflow

Wij werken voor +200 advocatenkantoren,
kennen de juridische terminologie en werken discreet

Call Care Nederland | 010 - 280 3333 | info@callcare.nl | www.callcare.nl

Procederen in Oostenrijk?



Wijkamp Advocatuur / Advokatur GmbH

Nederlandstalig advocatenkantoor gevestigd in Oostenrijk.

Meerdere advocaten
Meerdere specialismen
Communicatie in de Nederlandse taal.

A-6460 Imst, Sirapuit 7 Oostenrijk

T: +43 (0) 5412 / 64640 F: +43 (0) 5412 / 64640-15

M: office@wijkamp-advocatuur.com W: www.wijkamp-advocatuur.com

Advocatenkantoor Elmers te Brielle is
wegens uitbreiding van de Personen-
en familierechtpraktijk, per direct op
zoek naar een

collega-advocaat



met een eigen praktijk, of een gevorderde advocaat-stagiair(e)
met ervaring in het Personen- en familierecht.

Geïnteresseerd? Neem dan contact op met mr. Marieke van Loo.
Advocatenkantoor Elmers, Kacastraat 1-3 te Brielle
0181-416200, info@advocatenkantoor-elmers.nl

www.advocatenkantoor-elmers.nl

BILDERDIJK
a c a d e m i e

Cursus Actualiteiten onteigeningsrecht

donderdag **17 mei 2018** te Den Haag
docenten: prof. mr. J.A.M.A. Sluysmans en
mr. W.J.E. van der Werf

3 PO-punten

Cursus Fiscaliteit en gebiedsontwikkeling

donderdag **7 juni 2018** te Den Haag
docent: mr. R.T. Wiegerink

3 PO-punten

www.bilderdijkacademie.nl



JURIDISCHE LEADS VOOR IEDERE ADVOCATENPRAKTIJK

OmniLegal feliciteert Advocatenblad met het 100 jarig JUBILEUM!

Voor deze gelegenheid heeft OmniLegal een speciaal aanbod voor de lezers van Advocatenblad.

JUBILEUMAANBIEDING:

2 LABELS VOOR DE PRIJS VAN 1

(Informer naar de voorwaarden, dit aanbod geldt tot 15 mei 2018)

Betreft de volgende rechtsgebieden:

ONDERNEMINGSRECHT | ARBEIDSRECHT | CONTRACTENRECHT | VASTGOEDRECHT | BOUWRECHT
HUURRECHT | PERSONEN- EN FAMILIERECHT | STRAFRECHT | SOCIAAL ZEKERHEIDRECHT



www.omnilegal.nl

Juridische dienstverlening
van de nieuwe generatie

OmniLegal is al ruim tien jaar sterk in het bouwen van juridische merken, online en offline. Via onze juridische labels generen wij specifieke aanvragen op vele rechtsgebieden. Als enige partner in Nederland werken wij met een eigen team van juristen voor het verwerken en kwalificeren van de aanvragen, waardoor een hoog kwaliteitsniveau wordt bereikt. OmniLegal werkt samen met ruim 300 advocatenkantoren in Nederland en België.

Energijstraat 5-b
1411 AN NAARDEN

T 035 - 69 45 272
E info@omnilegal.nl

Onze labels:

omnius



Landelijke
alimentatiedesk



OTSallie

De Advocatenwijzer

VAN DE TUCHTRECHTER

Deze uitspraken zijn geselecteerd en bewerkt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit Carel Gaaf (voorzitter), Jan de Bie Leuveling Tjeenk, Tjitske Cieremans, Han Jahae en Robert Sanders.

SOMMATIE RECHTSTREEKS VERZONDEN AAN DE WEDERPARTIJ

- Raad van discipline Amsterdam, 10 januari 2017, nr. 16-748/A/A, ECLI:NL:TADRAMS:2017:8.
- Gedragsregel 18 lid 2.
- Verzetzaak; restrictieve uitleg van gedragsregel 18 lid 2.

Mr. X heeft klager, van wie hij weet dat deze wordt bijgestaan door een advocaat, rechtstreeks benaderd. De (plaatsvervangend) voorzitter van de raad heeft de hiertegen gerichte klacht kennelijk ongegrond verklaard. In de verzetprocedure stelt de raad voorop dat – volgens vaste jurisprudentie van het hof van discipline – een advocaat zich slechts in verbinding mag stellen met een wederpartij, waarvan hij weet dat deze wordt bijgestaan door een advocaat, wanneer het gaat om een aanzegging die, om het daarmee beoogde rechtsgevolg te kunnen bewerkstelligen, niet anders gedaan kan worden dan rechtstreeks aan die andere partij. Lid 2 van gedragsregel 18 moet derhalve restrictief worden uitgelegd. Niet is gesteld of gebleken dat de door mr. X rechtstreeks aan klager toegezonden brieven dergelijke aanzeggingen bevatten. De brieven van mr. X bevatten sommaties, doch die kunnen ook aan de advocaat van de wederpartij worden gedaan om effect te sorteren. Mr. X had de brieven derhalve niet rechtstreeks aan klager mogen sturen. Het feit dat mr. X geen ander doel voor ogen heeft gehad dan mogelijke bewijsrechtelijke problemen voor zijn cliënten te omzeilen, maakt dit oordeel niet anders. Met betrekking tot de op te leggen maatregel overweegt de

raad dat alles erop wijst dat mr. X in het vertrouwen heeft verkeerd dat de brieven ‘een aanzegging met rechtsgevolg’ bevatten in de zin van lid 2 van gedragsregel 18, zonder zich bewust te zijn van de enge uitleg die in jurisprudentie wordt gegeven aan deze uitzonderingsbepaling, en dat hij daarbij geen ander doel voor ogen heeft gehad dan mogelijke bewijsrechtelijke problemen voor zijn cliënten te omzeilen, terwijl mr. X de advocaat van klager telkens gelijktijdig een afschrift van zijn brief heeft gestuurd en zijn handelen bovendien aan deze heeft toegelicht. Mr. X is voorts nooit eerder tuchtrechtelijk veroordeeld. De raad ziet dan ook geen aanleiding aan mr. X een maatregel op te leggen.

TOESTEMMING VEREIST VAN BEIDE OUDERS I

- Raad van discipline Amsterdam, 6 maart 2017, nr. 16-1003/A/NH, ECLI:NL:TADRAMS:2017:53.
- Gedragsregel 1.
- Meenemen van kinderen naar de rechtbank zonder medeweten en toestemming van de ouder.

Klaagster heeft het eenhoofdig gezag over haar twee kinderen. Mr. X staat de oudste zoon van klager bij. In het door hem geraadpleegde gezagsregister heeft mr. X geen bijzondere aantekening ten aanzien van het gezag aangetroffen. Naar aanleiding van een door de zoon aan de rechtbank verstuurd kindbrief heeft de kinderrechtster beide kinderen uitgenodigd voor een gesprek op de rechtbank. Nadat mr. X van de directeur van de basisschool had vernomen dat de ex-echtgenoot toestemming had verleend om de kinderen mee te nemen, heeft mr. X

beide kinderen van school naar de rechtbank gebracht. Dit is gebeurd zonder medeweten en toestemming van klager. Dienaangaande is de raad van oordeel dat klager terecht zeer geschokt en ontdaan is. Mr. X had op basis van het door haar gedane onderzoek niet mogen handelen zoals zij heeft gehandeld. Zelfs als er, zoals mr. X veronderstelde, sprake zou zijn geweest van gezamenlijk gezag, had zij de toestemming nodig van beide ouders om de kinderen mee te nemen. In haar wens om de oudste zoon te helpen, heeft mr. X nagelaten professionele distantie te betrachten en zorgvuldig te opereren. De raad is dan ook van oordeel dat mr. X tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld door in strijd met het gezagsrecht de kinderen te onttrekken aan het gezag door hen van de basisschool op te halen en over te brengen naar de rechtbank. Berisping.

TOESTEMMING VEREIST VAN BEIDE OUDERS II

- Raad van discipline 's-Hertogenbosch, 27 maart 2017, nr. 16-903/DB/LI, ECLI:NL:TADRSH:2017:77.
- Gedragsregel 1.
- Toestemming van beide ouders nodig voor het voeren van bespreking met de minderjarige dochter.

Mr. X heeft een minderjarige dochter van klager en zijn cliënt voorafgaand aan het indienen van een verzoekschrift tot wijziging van de omgangsregeling gesproken. Klager had hiervoor geen toestemming gegeven. De raad is van oordeel dat mr. X de minderjarige dochter van klager en zijn cliënt niet had mogen spreken. Mr. X had

zich moeten realiseren dat het hier een precaire aangelegenheid betreft. Het gaat immers om een geschil over de omgangsregeling. In een dergelijke procedure hoort de rechtbank een minderjarige die de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt, maar die gesprekken worden gevoerd door gespecialiseerde rechters die daarvoor getraind zijn. Mr. X is als (familie-recht)advocaat daartoe niet gespecialiseerd. Mr. X had een gesprek met de dochter van klaagster en zijn cliënt derhalve niet mogen voeren. Door dat toch te doen en daarvoor geen toestemming van klaagster te vragen, heeft mr. X tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld. Waarschuwing.

TIJDIG STUITEN

- Hof van discipline, 10 april 2017, nr. 160260, ECLI:NL:TAHVD:2017:59.
- Gedragsregel 4.
- Over stuitingshandelingen moet elke discussie zo veel mogelijk worden uitgesloten.

Mr. X staat klager bij in een geschil met E. bv over de afwikkeling van een tussen hen gesloten en op 17 februari 2010 beëindigde agentuurovereenkomst. Om te voorkomen dat klagers vorderingen zouden verjaren, heeft mr. X met klager afgesproken vóór 17 februari 2015 een stuitingsbrief aan E. bv te sturen. Nadien heeft mr. X klager bericht dat zijn vordering op 6 mei 2015 zou verjaren. De toegezegde stuiting heeft niet vóór 17 februari 2015 plaatsgevonden. Hierop richt zich één van de klachtonderdelen, te weten het niet nakomen van afspraken, waardoor klagers vordering dreigde te verjaren. De raad acht de klacht ongegrond. Het hof is van oor-

deel dat mr. X wel degelijk een verwijt treft. De beantwoording van de vraag wanneer een vordering verjaart, is voorbehouden aan de civiele rechter. Door niet vóór 17 februari 2015 de stuitingsbrief te versturen, heeft mr. X het risico in het leven geroepen dat de principaal zich op verjaring zou beroepen, hetgeen vermeden had kunnen worden. Door het er niet toe te leiden dat de verjaring vóór 17 februari 2015 onomstotelijk zou zijn gestuit, heeft mr. X gehandeld in strijd met de zorg die hij had behoren te betrachten jegens klager. De omstandigheid dat klager zich niet met de inhoud van het concept d.d. 16 februari 2015 kon verenigen, maakt dit niet anders. De daaraan voorafgaande periode was meer dan toereikend om het er niet op te laten aankomen. Deze gedragsregel, dat ter zake van stuitingshandelingen elke discussie zo veel mogelijk moet worden uitgesloten, is vaste jurisprudentie van het hof (HvD 13 februari 2013, nr. 6740; HvD 3 februari 2014, nr. 6908 en HvD 12 februari 2016, nr. 150029). Waarschuwing.

INTREKKEN KLACHT ALS VOORWAARDE

- Hof van discipline, 19 juni 2017, zaak 160189, ECLI:NL:TAHVD:2017:116.
- Artikel 10a lid 1 sub a Advocatenwet; gedragsregel 2 lid 1.
- Het verbinden van de voorwaarde van het intrekken van de klacht aan doorgang van bespreking tussen partijen.

Gedurende de behandeling van een zaak voor cliënt Y, dient de wederpartij, klager, een tuchtrechtelijke klacht in tegen mr. X. In de aanloop naar een

bespreking tussen partijen geeft mr. X aan dat de bespreking alleen doorgaat indien voorafgaand aan de bespreking de klacht ingetrokken wordt. Zolang de klacht op tafel ligt, kan volgens mr. X geen open en eerlijk gesprek tussen partijen plaatsvinden.

De raad van discipline oordeelde dat een advocaat een voorstel waarbij een verband wordt gelegd tussen de belangen van partijen (bij het houden van een gesprek) en het belang van een van de advocaten van partijen (bij het intrekken van een klacht tegen die advocaat) met terughoudendheid dient te doen. Een advocaat mag daarbij geen ongeoorloofde druk op de wederpartij uitoefenen. In dit geval blijkt echter niet dat sprake is geweest van ongeoorloofde druk op de wederpartij. Het ging om ingewikkelde familieverhoudingen tussen partijen. De klacht zou het gesprek moeilijk maken en het was de cliënt zelf, Y, die de eis van intrekken van de klacht tegen zijn advocaat mr. X had gesteld om te bespreking te laten doorgaan. Het hof is het daar mee eens. Het is niet bij voorbaat ongeoorloofd om aan een voorgestelde bespreking een voorwaarde te verbinden, ook als die het belang van de advocaat zelf betreft. Het is denkbaar dat het doorzetten van een klacht de bewegingsruimte van de advocaat sterk beperkt en de kans van slagen van een voorgenomen gesprek tussen partijen ernstig verkleint. Niet relevant is overigens of mr. X de voorwaarde op verzoek van zijn cliënt heeft gesteld; de advocaat dient op dit punt zijn eigen afweging te maken en kan zich daarbij niet beroepen op wensen van zijn cliënt.



TEN SLOTTE

WIE KIJKT EIGENLIJK IN ONZE DATA?

DOOR / RUBEN ALDERSE BAAS
LID ALGEMENE RAAD NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Vanaf die datum geldt dezelfde privacywetgeving in de hele Europese Unie. Voor advocaten betekent dat een verantwoordingsplicht, de plicht om aan te tonen dat u persoonsgegevens verwerkt en beschermt volgens de wet.

Als advocaten zijn we gewend om met vertrouwelijke gegevens om te gaan. Immers: 'de advocaat is bij de uitoefening van zijn beroep vertrouwenspersoon en neemt geheimhouding in acht binnen de door de wet en het recht gestelde grenzen' (artikel 10a, lid e, Advocatenwet). Toch brengt de AVG ook voor onze beroepsgroep nieuwe uitdagingen mee. Weet u bijvoorbeeld wat u moet doen bij een datalek? Bent u zich ervan bewust dat u niet alleen diensten aanbiedt, maar ook afneemt? Hebben uw leveranciers alles op orde? Hoe registreert u nieuwe cliënten en verwerkt u deze gegevens in uw cliëntenbestand? Handreikingen gepubliceerd op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en het ministerie van Justitie en Veiligheid kunnen u daarmee een eind op weg helpen. Op de website van de NOvA vindt u ook veel informatie, waaronder een model-bewerkerovereenkomst. Hetzelfde geldt voor het komende NOvA Innovatieplatform, dat geheel is gewijd aan de AVG.

De AVG is niet alleen maar een set nieuwe regels waar we vinkjes achter moeten zetten. Het is ook

een volgende stap in de erkenning dat data steeds meer centraal staan binnen onze maatschappij én economie. Veelgehoord: 'Data zijn het nieuwe goud.' Dit geldt zeker voor advocaten. Als beroepsgroep moeten we ons bewust zijn van de waarde ervan en hoe we hier in de toekomst mee omgaan. Zouden we data van cliënten bijvoorbeeld net zo moeten behandelen als derdengelden? Dus data scheiden tussen enerzijds bedrijfsgegevens van de advocaat die onder toezicht zouden kunnen vallen van de AP, en anderzijds de inhoud van dossiers die onder toezicht van deken vallen? Wat dat betreft, hoe verhoudt de AP zich tot het toezicht van de deken? En wat zijn de gevolgen van de herleidbaarheid van de blockchain voor het verschoningsrecht? Dit zijn belangrijke vragen waar we als balie nu actief mee aan de slag moeten. Een nieuwe focus op het belang van data, evenals op de rol van de advocaat in een transformerende maatschappij is een zakelijke én ethische verplichting.

De NOvA trapt af op 25 april op het Innovatieplatform in de Jaarbeurs in Utrecht. U bent meer dan welkom, de toegang is kosteloos. Als u niet zelf aanwezig kunt zijn, kunt u meekijken via Periscope of later de registratie op onze website terugkijken. Ik raad u aan u te verdiepen in het onderwerp en niet alleen om een boete te voorkomen.

Van oudsher heeft de algemeen deken op deze pagina het laatste woord. Vanaf deze editie van het Advocatenblad verandert dat deels. Alle leden van de algemene raad zullen om beurten de column 'Ten slotte' voor hun rekening nemen. Aan de hand van de actualiteit gaan zij in op onderwerpen die binnen hun portefeuille vallen of die hen als advocaat na aan het hart liggen.

Puur dankzij jullie...

... had Vurich een vliegende start! Al meer dan 250 kantoren - groot, klein en door heel het land - kozen, net als wij, voor meer dan confectie. Het werkt. Puur voor advocaten, puur op maat. En we zijn klaar voor de rest. Laten we samen de standaard verleggen!

Wij zijn Vurich. Jij toch ook?

vurich.nl

mr. Sjef van der Putten
Admiraal de Ruijterweg 21
1057 JT Amsterdam

Postbus 6014
1005 EA Amsterdam

T 088 - 440 3100
E balie@vurich.nl

2BW . ACE LETSELSCHADE . ACTA . AD ASTRA . ADELMEIJER
HOYNG . ADVOCATENVANORANJE . ADVOCOM . ADVOLOD .
AELAN . AG HART . AKD . ALBATROS . ALBICHER . ALEX . AUSMA
DE JONG . BAZAR@LAAN . BDM . BEELAARD BREETVELD . BEN
AHMED . BERG JETHS . BERGH STOOP & SANDERS . BERGS .
BIJL & KROON . BILT . BK . BLOM . BOELS ZANDERS . BOERS .
BOGAERTS & GROENEN . BONETTE . BONGERS VAN DER
WOUDE . BONNIER . BOSCH . BOSSERS . BOUCHER . BOUCHIKHI .
BOUWMAN VAN DOMMELEN . BOVEN C.S. . BRACKE . BRENNER .
BROUWER ZOBUEGLU . BRUGGINK & VAN DER VELDEN .
BRUNET . BURGERS . BVD . C-LEGAL . CAMBIER & WIELAND .
CHENG . CHRISTOPH & WAKKER . CKV . CMS DERKS STAR
BUSMANN . CONCORDE . CORTEN . COSKUN . COURONNE .
CROZIER . DAYONE . DE ADVOCATEN VAN VAN RIET . DE
BOORDER SCHOOTS . DE BRAUW BLACKSTONE WESTBROEK
DE FAMILIEZAAK . DE GRAAF . DE HAAN . DE POORTE . DE
RECHTSAGENT . DE VOS & PARTNERS . DE WAARDSINKE .
DEBIJE VAN KOOIJ . DEETMAN . DIJKEMA . DIJKMANS LEGAL .
DIJKSTRA SUTTER . DIRKZWAGER . DKA . DLA PIPER . DOCK
LEGAL . DR. MR. W.G. VERKUISEN . DVLP . EDWIN'S LAW .
EKELMANS & MEIJER . ELDERMANSIGEERTS . ELEMA . ELFI .
ELLA ADRIAANSE . EMR . ERIK DE JONG . ESKES GRIJPSTRA
DE VRIES . EUJEN SANDBERG . FAM. ADVOCATEN . FOLKERS .
FORT . FRUYTIER . FUNCKE EN KWAKKEL . GERADTS & VETTER .
GERBERS . GIEBELS & TROMP . GIJSEN . GOMMER & PARTNERS .
GREENBERG TRAUIG . GRESNIGT & VAN KIPPERSLUIJS .
GROENENDIJK & KLOPPENBURG . GUARDA . GUYOT . GVK
ADURE . HANSSSEN SPRONK . HAUWERT . HEKKELMAN .
HEMONY . HIJINK . HJ . HOFSTRA . HOGAN LOVELLS . HOLLA .
HUISVESTINGSADVOCATEN . HVG LAW . I-EE . IJRECHT . IN-
HOUSE . JANSSEN . JANSSEN . JANZING BRINK SCHIPPERUS .
JENS . JHINGOER . JPF . KALIBER . KEIZERHOF . KEIZERSGRACHT .
KENNEDY VAN DER LAAN . KERN . KLAASSEN KWEENS .
KNUWER . KRANTZ & POLAK . KÜHN C.S. . KURZ LEGAL . LA GRO.
LANGELAAR VAN UDEN . LASSOCHÉ & VAN ZUTPHEN . LAWFOX .
LAWNOCH . LAWSSENSE . LEGALTREE . LEOPOLD MEIJNEN
OOSTERBAAN . LEXENCE . LEXQUIRE . LINK . LL . LMR . LOUWERS .
LOYAL . LOYR . LUIDENS & LUIDENS . M.C. BOONMAN . M2 . MCA .
MEESTERS VAN ZAKEN . MOLLEMA . MOREE GELDERBLOM .
MOSZKOWICZ . MR. BORGHUIS . MR. F.J. SCHOUTE . MR. J.W.
SPANJER . MR. P.A.R. DIJKERS . NAUTADUTILH . NEXUS . NG .
NOEST . NSPIRE . NYSINGH . OOMES . OPARYK . OUDERDORP .
PARK . PAXE . PELS RIJCKEN & DROOGLEEVEER FORTUIJN .
PENNERS . PETERI . POELMANN VAN DEN BROEK . RAADHUYS .
RAETHUYS . RAETSLUY BARONIE . RAMDIHAL . RECHTENS
ADVIES . REIN . REX . RIKMENSPOEL & BAKKER . ROEST CROLLIUS
DE JONG . ROTHUIZEN GEENSE . ROZEMOND . RP . RWS . SANLI .
SBM . SCHOEMAKER . SCHOENMAKERS . SCHRAVENMADE .
SCHRUIERS . SCHUIT POLAK VAN DEN HOUT . SEVERIJN
HULSHOF . SIJEN & PARTNERS . SIJBRANDIJ DE WAARD .
SINGH RAAIJMAKERS . SMEETS GIJBELS . SOLV . SPECTRUM .
SPEKSNIJDER . SPUISTRAAT 10 . STAAL & VAN HAARST .
STAPERT . STASSEN & KEMPS . SVK . TAYLORWESSING . TEN
DOESSCHATE . TEN HOLTER NOORDAM . TOMLOW . TRIP .
TRIPELS . TURNAROUND . TUZKAPAN VAN DER LEE . VAN ANDEL .
VAN BOXTEL . VAN DE LAAR . VAN DEN HERIK & VERHULST . VAN
DER GOEN . VAN DER KRUIJS . VAN DER MEIJ . VAN DER POEL .
VAN DER WIEL . VAN DIEPEN VAN DER KROEF . VAN DOORN C.S. .
VAN EMSTEDE & PARTNERS . VAN GELDEREN . VAN GESTEL
& VAN DER SCHRAAF . VAN GRIENSVEN . VAN HEEREN . VAN
IERSEL LUCHTMAN . VAN KOOTEN . VAN ODIJK . VAN TILL . VAN
WIJNGAARDEN . VAN ZELM C.S. . VBTM . VEEM . VERLEUN .
VEUGER VAN DALFSEN EN PARTNERS . VISSER WALKATE .
VOGELAAR BOSCH SPIJER . VOORN & PARTNERS . W.E. VAN
BENTEM . WDL . WEARELAWYERS . WIELINGA . WIJN & STAEL .
WILLEMS . WISSING & TEUNISSEN . WITLOX SNIJDERS . YSPEERT
VWL . ZELM C.S. . ZEVENBERGEN . ZIPPRO MEIJER CITTEUR .

VURICH

GERECHTSDEURWAARDERS

puur
voor de
advocaat

Alle vakmanschap op het gebied van ICT in huis.



Lexxyn Groep bundelt de krachten van ICT-bedrijven die zich specifiek richten op de juridische sector. Met vaksoftware als CClaw, FORTUNA, NEXTmatters, NEXtassyst, BigHand en ContactManager, maar ook met cloud computing, kantoorautomatisering, documentmanagement, webdiensten en portals, digitaliseren van archieven en telefonie.

Vakmanschap begint hier:
088 - 002 84 00.

Maak een afspraak met onze
specialisten of kijk op:

www.lexxyn.nl



devoon



ict concept.

